

בסדר | גליון 79 | שבט תשפ"ד | ירחון חסידי ברסלב

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבקשה

הבעל השדה

כל תיקון נפשות
ישראל על ידו

אל כל קצוות העולם מגיעה
התעוררות מופלאה השואבת את
הנשמות להיכלו של בעל השדה
בסיפור ההתקרבות המעורר של
ה"ר שולם אליהו שטיין הי"ו

העילוי שהבך לחסיד

התגלויות מרעישות
מהתקרבותו של הגאון
החסיד ר' אברהם אליהו
מייזעס לחסידי
ברסלב שבדורו

לימוד של התחדשות

כתביו של החסיד ר'
איציקל אוטווצקער יוצאים
לראשונה לאור עולם ובהם
חיזוקים חדשים ונוראיים
// מדור בית הגנזים

התחזיק מרסוף -
הכנה לקראת חודש אדר ופורים
// מדור 'דיבור של רב' //

נשמה חדשה שנתת - סיפורו של יודו
שלא חשב מעולם לחזור בתשובה
// מדור 'מיסת זה אני' //

התחזיק מרסוף -
הכנה לקראת חודש אדר ופורים
// מדור 'דיבור של רב' //

נשמה חדשה שנתת - סיפורו של יודו
שלא חשב מעולם לחזור בתשובה
// מדור 'מיסת זה אני' //

בתוכן הגליון

30

מאידלנץ לידושים

ר' שלום אליהו שטיין
מגדיל את מסע ההשגחה
של הרב ר' הנאמן שדוכול
להיכל הקדושה הנצחית

26

חידושי ר' איציקל

מחברת החידושים החזוקים
של החסיד הגולה ר' יצחק
מאונדעק מתפרסמת
לראשונה על גיליון

18

בדרך לשטיבל הברסלבאי

תאורים ועבודות שלא
התפרסמו מעולם
מהתקופות הנלכבת של
הדיין הנאמן ר' אברהם
אליהו מייזעס לחסיד
ברסלב

הבהרה והתנצלות
ברגע כל יעקדו של גיליון אבקשה הוא להפיק
את אודו של רביש הקדוש כהרדו ממקום
מודר דוד, ושלא לוח גלילה אפלו מסעף קטן
שבשולחן שרף.
לצער, סאוד געלישות האודונים כנסה כנסה
אשר ממנה השונעה הסמנה לני שאן רוח
הכמים נודה הימש, ברמנע להסדר מה כ הייתה
זו אך שעה ומחוסר ידיעה על היסר לדיש ועם
ציסר הקוראים הסלחה.
המשיבת

52 די לעבן פון פארציטישע אידן

ר' נתנאל פיליפסקי דערציילט אויף דערדריבענע
חסידים אין שווערע צייטן

38 מופת זה אני

הספר שהגיע לאומן כדי להרוויח עוד קצת
ממון מצא את עצמו דומע בגיון הקדוש

42 רפואת הנפש

האם מותר להתחזק?

48 להשקות אילנות

ארוזות ספרים לנשמות צמאות

50 נקודת המקום

בית המסות המשותף בדריש

56 ילדי שעשועים

העבודה הנפלאה - מאמר

הקטנתו של רביט - ספור

שבטת המיסים - שעשועים

מדורים מלאי דעת מאידה:

04 דבור של הרבי
המנה לפורים מאת
ר' מיכאל השן שליט א

06 אוד הצפון
סדרת חשיפונים של ר' אברהם יצחק
ביטל דל על התקופות לצדיק חלק ב

10 ימי נעורי
מי דבתרות של הרב
החמים ננני שלטי א

12 יתבררו ויתלכטו
יישוב הדעת בלימוד התורה

**לתרומות
ושותפות
בבית אבקשה
פנו עוד היום:**
בארץ ישראל
02-6237686
בארצות הברית
845-650-9368

בשער הגליון

מביא

השגות למחזורי דעת

ימינו על התורה והעבודה כדי להקלל בחינת למעלה מהזמן ועל ידי זה נקללין באמת בחינת למעלה מהזמן

זוהי המתנה שאנו זוכים לה בזכות הביטול, להבין שאין שייך כאן בעולם שום מציאות ושם זמן, כל החשיבות היא רק כמה תורה תפילה ומצוות שאני חוטפים, והם הזמן היחיד שנשאר.

אבל העצום הם בהפך, שהם תחת הזמן. ועל-כן הם מוזנין לחמה שהוא אור יום שהוא בחינת הדעת, הינו שהם אינם רוצים להשליך שכלם המגשים ונדמה להם ששכלם שלם וכאלו זה הזמן הנדמה לזמן הוא זמן באמת ועל-כן הם מוזנין לחמה כאלו המאורות שבזה העולם שעל קדם הזמן הם מאורות שלמים. וכאלו הם ושלום אין אור גבה מהם חלילה, וכאלו אין דעת גבה מדעתם הם ושלום, ועל-כן באמת הם כבושים תחת הזמן וקבלים מיהם על הקלי הזמן.

זהו סודו של היהודי הנצחי, שכבר למד כי העולם הזה מטעה אותו מאד, תחילה נדמה לאור ללא הגבלה, אך בסופו ובמהותו הוא חושך ותהום פעורה. לכן הדעת שעניינה הוא הזמן, הדעת שבימים, סודה והתגלותה הוא רק בכח האמונה והביטול למי שזכו לדעת הנצחית, הם אלו שמגלים את סוד החיים, וכך, באמצעות אותו סוד העיבור שנמסר לגדולי הצדיקים, הם מעבירים את השנה ובכך מגלים הם את הסוד הנורא של למעלה מהזמן, דווקא בתוך צמצומי העולם הזה.

זהו גם הסוד של ימי הפורים הקרבים ובאים, סודה של המלחמה שבין מרדכי הצדיק והמן הרשע:

המן הרשע ימח שמו, טעה וסבר שמחמת שאז מות משה אין מי שיוכל עוד להקלל הזמן בחינת למעלה מהזמן. ועל-כן סבר שאז יתגבר על ישראל על-ידי התגברות הזמן, אבל באמת איש בער לא ידע שאז היה מרדכי, שהוא בחינת משה, שהוא למעלה מהזמן, שהוא יודע להמשיך קדושת משה רבינו בכל דור ודור לקשר ולהעלות הזמן לבחינת למעלה מהזמן שדווקא בשביל זה מת משה באדר כ"ג, שעל-ידי זה עלו ישראל לנדלה נפלאה, אז דיקא.

יה"ר שנזכה ללכת בדרכיו של התלמיד הנצחי ובכח קדושת חודש העיבור לכלול את כל צמצומי הזמן ולהמתיקם עד שיוכלו בלמעלה מן הזמן ותגלה הדעת האמיתית בשלמות, אמן!

אחת לשלוש שנים מתעורר היהודי למציאות מופלאה, מעין טלאי שהודבק בבריא, חודש נוסף שנדחף אל לוח השנה.

במציאות מתוקנת החשבונות מסודרים והכל מתאים, השמש הולכת בסדרה הקבוע ומהווה הדוגמה להנהגה ישרה, והנה, לפתע נראה כי חשבון הלבנה לא יכול להסתדר לבדו, הוא מנסה להתאים ולסדר את עצמו להנהגת השמש מוסיף לו חודש נוסף כדי להשתוות לעונתיה של החמה.

בשורשם של הדברים הדבר קשה שבעתיים. שכן הלבנה רומזת לכלל ישראל שנמשל ללבנה ואילו החמה היא דווקא הנהגת העמים האחרים שכלל אינם נכללים באותו מיעוט תמידי, בעליות והירידות שיש לכל יהודי, אם כן, האם הגיוני שהנהגה של שנת הלבנה, של היהודי, תצטרך להשוות עצמה אל החמה, אתמהה!?

כמו שאנו רגילים זה מכבר, גם כאן מגיע התלמיד הנצחי, שהפך וביטל את כל מהותו כלבנה אל פני השמש השלמה, וכדרכו בקודש הוא הופך לילה ליום וחושך לאור גדול.

את הסיבה למה אנחנו סופרים את ימינו ומתנהגים לפי שנת הלבנה מבאר מוהרנ"ת במתק לשונו:

"ועל-כן ישראל מוזנין ללבנה ואמות העולם לחמה מה שלקאורה היה ראוי להפך, אך באמת זהו עקר שלמות השכל האמת שמאירין בנה הצדיקים האמתיים, כי אנו יודעין האמת שאין לנו דעת שלם שהוא בחינת אור השמש בשרשו. ועל-כן אין אנו משיגין בחינת למעלה מהזמן, על-כן אנו מוזנין ללבנה שהיא בחינת אספקלריא שאינה מאירה בחינת חסרון הדעת, הינו שאנו יודעין שאין דעתנו שלם" (ליקו"ה מלה ד')

מוהרנ"ת בדבריו אלו פותח עבורנו צוהר מאיר לעולם הביטול, שהיה כל עניינו ומהותו שלו עצמו, הסוד הגדול שנעלם מעין כל ומתגלה רק בחיפוש אחר חתירה ויגיעה, ולפיו האור הגדול יכול להגיע לאנשים הקטנים כמונו היום, אבל כדי שהוא יגיע אנחנו חייבים להיזהר מלחשוב שאנו יודעים משהו, ולזכור שהדעת שתציל אותנו היא רק זה שנקבל על ידי הצדיקים כאשר נאמין בהם באמת.

ולבאר את יסוד הדברים נביא את דבריו של רבי נתן בשורות הבאות:

על-ידי שאנו מוזנין ללבנה שעל ידי זה אנו מודים על חסרון דעתנו שרק מחמת זה נדמה שיש זמן, אבל באמת אין שום זמן כלל. ואנו צריכין לבלות כל

זהו סודו של
היהודי הנצחי,
שכבר למד כי
העולם הזה מטעה
אותו מאד, תחילה
נדמה לאור ללא
הגבלה, אך בסופו
ובמהותו הוא חושך
ותהום פעורה. לכן
הדעת שעניינה
הוא הזמן, סודה
שבימים, סודה
והתגלותה הוא
רק בכח האמונה
והביטול למי שזכו
לדעת הנצחית

דיבור של הרבי

בירורים בעניני הזמן והשעה לאור תורתם של רבינו הק' ותלמידיו הנאמנ

פורים - להתחיל מהסוף!

הכנה לקראת חודש אדר וימי הפורים בשיעורו של הרה"ק ר' מיכאל חשיין שליט"א • מיסוד ע"פ תורה ע"ד בליקוטי מוהר"ן ח"ב

מתחילה היו כל ההתחלות מפסח ועכשיו... (ולא סיים).

להבנת הדברים, ראוי לסכם ב' נקודות שרבינו מזכיר כאן: א. לאחר פורים - 'פור' קוראים פרשת פרה כדי שיהיה מטומאת מת ויוכלו להקריב קרבן פסח. ב. פורים הוא דרך לפסח, כדי שע"ז יוכלו להיוהר ממהוהו חמץ. שני נקודות אלו מופיעות בקשר השלישי שהביא רבינו"ל בין פורים לפסח כי הפסוק מדבר הן על זהירות מחמץ ואכילת מצות 'שבעת ימים תאכל' וכו', והן על חובת הבאת קרבן פסח 'ולא יראו פני ריקם'. ומשמע מדברי רבינו שיש קשר בין הדברים.

כשמדברים על תורה ע"ד, אי אפשר שלא להזכיר את מכתבו המפורסם של ר' נחמן מטולטשין ז"ל, לגבי סיום התורה 'ועכשיו ולא סיים'. 'ומה שמתנוצץ לפרקים בלבבנו וכו' ותנועת הניגון ורמיזות הידיים והעיניים שהיה מראה לנו תלמידו הקדוש (מהורנ"ט) אי אפשר לבאר אפילו פנים אל פנים מכל שכן בכתב, ובפרט מה שהתחיל אח"כ בקול רם וחזק כי בתחילה היו כל ההתחלות מפסח וכו' ומשך בקול נעימה און היינט ומשך כמה רגעים וכו'.

לאחר מכן הוא ממשיך שם, שמהורנ"ט גילה לו מהתנוצצות לבבו, כי בכאן גילה רבינו הקדוש את סודות התיקון השלם, את ענין העשרה מזמורים שהם התיקון הכללי ובפרט על הציון הקדוש באומן, שבכך תתקן הבת מלכה מהמעשה של יום השישי מז' בעטלירס ואת ענין הסתלקותו. 'און היינט' - 'ועכשיו' צריכים לנסוע לאומן ולומר שם העשרה מזמורים וכו'

למה רבינו לא אמר בפירוש?

ובאמת לכאורה צריכים להבין, למה התכוון רבינו כשאמר 'און היינט' ולא סיים? והנה ר' נתן (בהל' במכ

פורים שיך לפסח

ב'שולחן ערוך' מבואר, שסיבת קריאתה של פרשת פרה לאחר פורים, היא רק ההכנה לימי הפסח, וכלשון רביה"ק בתורה ע"ד ח"ב 'כדי שיהיו נזהרין מטומאת מת'. אך בהמשך תורה זו, מגלה רביה"ק חידוש נפלא, שלפרשת פרה, יש שייכות עמוקה לפורים. אפשר לעסוק בחידוש זה שעות ארוכות, אך בשיעור זה, ניגע רק באפס קצהו.

כאמור, על פי 'נגלה' אין קשר בין פורים לפרשת פרה, רק כיוון שמטבע הדברים פרשת פרה היא בין פורים לפסח, ואח"כ קוראים פ' החודש וכו', ע"כ שבת פרה סמוכה ג"כ לפורים. אמנם בכונות האריז"ל כבר מבואר ע"פ סוד, שיש קשר רב בין פורים לפרה, כי ה'פר' הלא הוא הגורל שהפיל המן, כאשר אנו ממתיקים את הדין שנאחו בו, הופך להיות 'פרה'.

ולמעשה, רבינו מגלה כי כל מהות ה'פורים' היא דרך והילוך לפסח. והוא מצביע ב'תורה' זו, תורה ע"ד, על כמה קשרים בין פורים לפסח: א. הפסוק 'שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר' - מרמז על הקשר ביניהם, שכן עניינו של פסח הוא פה פה סח - בחי' שפתים - שפתותיו. שושנים - רמז להדסה זו אסתר. מור עובר - זה מרדכי, כי תרגום מור הוא מירא דכיא, וכפי שחז"ל בחולין למדו מכאן את המקור למרדכי מן התורה, שתרגום מור הוא מירא דכיא - מרדכי. ב. 'מרדכי' עצמו רמזו לקשר בין פורים לפסח, שכן מור דרור - מירא דכיא, רמזו ליציאת בני" מעבדות לחרות בפסח, שהרי דרור לשון חירות. ג. בפסוק המזוהר על אכילת מצות זהירות מחמץ בפסח, יחד עם חובת הבאת קרבן הפסח 'שבעת ימים תאכל מצות וכו' ולא יראו פני ריקם' יש ראשי תיבות ממצרים ולא יראו פני ריקם - הוא פורים. אח"כ הוסיף רבינו"ל ואמר: כי

עריכה: נד איזלר

הזדמנות בכל 3 שניות!

אחד הגילויים הגדולים של רבינו הוא 'חידוש כמני לא היה מעולם'. שמעתי מאנ"ש שהכוונה היא שבעניין זה של 'התחדשות' רבינו היה החידוש הגדול ביותר, שלא הוציא הבל פה בלא חידוש!

בדברי ראב"ן בתורה ח' בעניין אריכות אף לרשע והכנת רברבי עשיו וכי' ושם בסופו מגלה רבינו שהיום מתחלק לתת"ף חלקים שבכל אחד מהם יש צירופי שם הוי"ה אחרים בכל שעה משעות היום והלילה, והכוונה וההתחזקות למעשה היא שהצדיק מאריך א"ף אלף ושמונים - תת"ף, ומחדש את עצמו כנגד עמלק, האמצעי מ"ג אלופי עשיו, שבכל עת מפילנו לזקנה ויאוש. וכנגדו הצדיק מחזקנו להתחיל גם אחרי כל החיצים שנעצו בנו, מאחר שמעולם לא התחלנו ולא נכשלנו! כי הרי יש צירוף חדש של הבריאה בכל חלק מתת"ף חלקי השעה - וע"פ החשבון בכל 3 שניות יש הזדמנות להתחיל מחדש לגמרי כאילו לא היה!

התחדשות וקדושה

דיברנו קודם על שני הזדמנויות הנצרכות כדי להקריב קרבן 'פסח': זהירות מחמץ, ומטומאת מת, ושתייה קשורות לפגם הברית, כי גם אם צריך להמתין לפירה האדומה' הגשמית, ביתיים, ברוחניות ההכנה לפסח היא ע"י טהרה מטומאת מת, פגה"ב כמובן בליקו"ת על תורה זו. ולעניינינו, עיקר ההצלה ע"י תחיית המתים, גם בסוף - כשכבר מרגיש עצמו 'מת', יתחיל מחדש. ומה נפלא לגלות שאפר הפרה צריך להיות עם מים חיים והכוונה ששנאבו ממעיין הנובע בלי שום הפסק... זה כוח ההתחדשות! כמו כוח הנשימה שבדווקא הנהיג ה' שנצטרך תמיד לנשום ולא מספיקה נשימה בתחילת החיים שתספיק עד יום המיתה... כי מהות החיים היא התחדשות והתחלה מחדש!

וכך בביא מוהרנ"ת שהארס של היצר, היא דווקא העצבות שאחרי העבירה, ולהיפך כתב רביה"ק שכשאדם בשמחה ה' מציל אותו בעצמו מהפגם! לכן כתב רביה"ק שהנוק" של הקליפה המחטיאה את האדם נקראת בשמה ע"ש שמיללת תמיד, ולהיפך מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד! והטעם לשמחה-הוא ההתחדשות, ולכן ויהי לשון צער, כי זה לשון עבר. והיה לשון שמחה, כי זה לשון עתיד, מה שהיה היה! וזו המציאות האמיתית שהעולם מתחדש תת"ף פעמים בשעה, אך צריך רק להאמין בזה ולהתחבר לזה!

גם 'משהו חמץ' רומז לפגה"ב, חימוץ המוח כידוע, וההצלה ע"י פורים, שלא נשבר מנפילותיו ולא נופל למנצפ"ך אלא מתחיל מחדש גם ברגליים, גם בסוף, בכוחו של צדיק! אע"פ שבנגלה א"א לומר זאת בפירוש שאדם שנדר לא לאכול חודש מאכל מסוים, ולמחרת אוכל ואומר שהוא בריאה חדשה וכי' בנגלה - יום רודף יום, אך בנסתר, בהעלם, הצדיק מגלה את אור הפורים שאפשר וחובה להתחיל מחדש תמיד, בכל מצב!

נסיים בווארט על הגמ' שמבארת הפסוק 'שמח בחור בילדותך וכי' - עד כאן דברי יצר הרע. ודע כי על כל אלה יביאך אלוקים במשפט - מכאן ואילך דברי יצ"ט. ואמרו צדיקים שיעד כאן זה היצה"ר, שמביא את האדם לפגם, שעיקרו הדין, העצבות, המנצפ"ך, המיתה שלאחריו... אך המהות של היצ"ט היא 'מכאן ואילך', להתחיל מחדש תמיד, ועי"ז נזכה לשמחת פורים באמת, ה' יזכנו! ■

הריח) ביאר ע"פ פשוטות שהכוונה כי 'ועכשיו כל ההתחלות מפורים וכי', אך ננסה להבין מדוע רביז"ל לא אמר זאת בפירוש בעצמו?

וכאן, אנו מגיעים לאחת הנקודות היסודיות ביותר בפורים, ובעניינינו של רביה"ק בכלל, כי כשרבינו לא אמר את סוד ההתחלה בפירוש אלא רק 'לא סיים', הרי שמונה בדיבורו הק' עמקות נוראה, עוד הרבה יותר מכל ההסברים והפירושים, למרות שכולם אמת ויציב! מונח בזה כל ירידות ננסת ישראל כהיום וההצלה בכוח הצדיק וציונו הק' ועשרת המזמורים וכל התיקון השלם!

כי באמת, כאשר רצו לגלות ולהמשיך את נס פורים בעולם, ציוו מרדכי ואסתר לכל היהודים לבטל פעם אחת את מצוות הפסח! כי הלא אחד מימי הצום היה בליל הסדר, וכלל ישראל לא אכלו מצה ולא שתו יין וכי' ורק כך התגלה האור של פורים! כי באמת אור הפורים נמשך משער החמישים, שאור הפסח נמשך משם, ולכן אע"פ שע"פ נגלה נס הפסח קדם הרבה לנס הפורים, ע"פ נסתר כל עניין ההתחלה של פסח, נמשך מההתחלה הנעלמת של פורים, שחל דווקא בסיום, בחודש האחרון לחודשי השנה!

ולכן, בסוף השנה - בגבול שלה, מתגברת מאד 'מידת הדין' כי הרי 'דין' אין זה דווקא שהוא בא להרע ח"ו, אלא משמעותו היא רק ששמים גבול וצמצום, וכמוש"כ בספה"ק ש'דין' מלשון 'די' או מלשון 'נדן' שהוא הכלי לחרב, כי הוא אמצעי שדרכו אפשר לגלות את החסד באופן ובגבול הנכון. אך כשהדין מתגבר בעולם, נעלם ומתכסה החסד. ולכן אותיות מנצפ"ך רומזות לדין, כי כל עוד ולא מופיעה במילה אות מנצפ"ך אפשר להמשיך ולכתוב עוד ועוד, אך אלו הן אותיות סופיות ששמות קץ וגבול לתיבה.

אנחנו רואים שכשאדם נולד כולם שמחים, ההתחלה היא חסד, שמחה, רחמים. אך במוות כולם עצובים ובוכים, והוא הדין גם לגבי מהלך החיים עצמם. כל אחד יודע שיש 'אווירה' של סוף זמן, סוף שובע וכן ע"ז הדרך. כל אחד מתחיל בעבודת ה', מנסה ונופל, מנסה ונכשל, עד שהוא מגיע לנקודת השבירה והייאוש, נקודת המוות והסוף, ושם, שם אחיזת הסט"א! הדין נקרא בפסוק רגליה יורדות מוות, הס"מ רוצה לסחוב אותנו לסוף, שכבר נגיד די, ונתיאש מלהתחיל מחדש! שנגיד הגענו לסוף אין לנו יותר כוח! הגענו למנצפ"ך!

דווקא כשמגיע הסוף

עתה נבין שרבינו לא בא להפוך את היוצרות ולומר שההתחלה מאדר ולא מניסן, כי הלא פסוקים מפורשים הם: 'החודש הזה לכם ראש חודשים' וכי', ומה הועילו חכמים בתקנתן, אם ההתחלה היא מחדש זה או מחדש זה?

כי בוודאי שיש ראש ויש רגליים, יש את ניסן ויש אדר, אך רבינו מגלה שבאדר, כשכלו כל הקיצין, ולא לחינם המן חזר בחודש זה, שרצה לעשות סוף לכלל ישראל בסוף החודשים, כשאין כבר כוח לשמוע ולנסות מחדש... המן מתגבר בכל שנה (גם אם ניצלו מהגזירה דאז) לתת הרגשה של סוף! להפסיק לנסות! וזה האור והחידוש של פורים למצוא את ההתחלה וההתחדשות גם בתוקף הדינים שבסוף!

אי אפשר להאמין בה רק על ידי הצדיקים!

יהודה היו מגולגלות במדבר הרבה שנים, כשבכל מילה שאמר הוא העלה אותו ודרגה נוספת בתיקונו. ולכאורה נשאלת השאלה, וכי הרבוננו של עולם לא ידע קודם לכן שיהודה הוא זה שגרם לראובן להודות, ולמה צריך שמשו רבינו יגיד זאת? והתשובה, שהש"ת פוסק ע"פ מידת המשפט, וכיוון שאמר יהודה "וחטאתי לך כל הימים", אז ע"פ מידת הדין הוא הוצרך להיות מגולגל, ואז מגיע הצדיק שהוא משה רבינו ואמר מה שאמר והעלה אותו, עד שהביאו לדרגה ולתיקון ש'הלכה כמותו' וכנאמר שם בגמרא.

ובודאי, אם ח"ו לא היינו מאמינים בכך שצדיקים יכולים לתקן נשמות, הרי לא היינו יכולים לקבל סיפור נורא שכזה?!

באותו ענין, יש מדרש נעלם בזהר, שכשאמר אברהם למלך סדום "הרימותי ידי לקל עליון אם אקח מחוט ועד שרוך נעל ולא תאמר אני העשיתי את אברהם", שבעצם מלך סדום אמר; תן לי הנפש לגיהנום והרכוש קח לך אפילו לצדקה, ועל כך ענה לו אברהם: לא! אינני מוכן לקחת ממך כלום, "רק הנערים אשר איתני" הם יקחו, היינו שאותם אני לא אתן לך לקחת אליך, ממך אינני רוצה כלום, אבל לא תיקח את שלי, היינו שהצדיק דואג לאנשיו דרכם כאן בעולם, ולא נתן להם ליפול מרדת שחת, "האנשים אשר איתני".

ועוד באותו נושא: האור החיים הקדוש שואל למה כלב הלך להתפלל בחברון שייחוש מעצת המרגלים, ואילו יהושע לא הלך עמו? ומתוך, שמכיוון שמשו בירכו ליהושע שינצל מעצת המרגלים אז הוא לא צריך להתפלל, כי הוא מובטח ועומד שלא יקרה לו שום דבר! ותמיהה היא: מה זה ביטול הבחירה? הרבי הרי אמר; אני יכול לקחת את הבחירה לאדם - אך מה, יעבוד הש"ת את עצמו? הצדיקים יש להם כוח לקחת את הבחירה מהאדם אך אין זה תכלית העולם, ואם כן למה יהושע לא היה צריך להתפלל שיינצל?

וההסבר לכך הוא, שבשונה מיהושע, כלב התנהג באופן שכולם חשבו שהוא מהמרגלים, ולכן הוא היה צריך שמירה גדולה, כמו שכתוב אחרי זה שהוא היסא את העם ואמר להם "וכי זאת בלבד עשה לנו משה"

דביקות בצדיק = דביקות בה'

בפרק הראשון הוסבר היטב המקור והבסיס לעצם העניין של ההתקשרות לצדיק, והובאו המקורות לכל עניין סמיכתנו על כוחם של הצדיקים הגדולים יחיד הדורות, בפרק זה ניגש לנקודות נוספות לקראת הביאור המעשי, כיצד ואיך מחפשים ומתקרבים ומתקשרים לצדיק, ובפרט לצדיק שאינו חי עמנו.

עלינו לבאר ביתר שאת את שלושת הנקודות הבאות הבלולות זו בזו כדי לבאר את עניין 'כוח הצדיק': מה מועילה לאדם התקרבותו והתקשרותו לצדיק, לשם מה הוא נצרך להן בעבודתו יתברך? מהם הכוחות אשר חנן בה הש"ת את הצדיק הגדול שבו תלויים כל נשמות ישראל? וביאור עניינה של האמונה בצדיקים, אמונת חכמים.

כפי שנאמר, ה'דרך ה' לרמח"ל כותב לבאר את הצורך בצדיקים, שהוא היות והש"ת רוצה שכל הבריות יגיעו לתכלית הטוב, והרי במציאות רוב האנשים אינם זוכים להגיע למקום הרוחני שהצדיק מגיע, לכן הקב"ה מנהיג את העולם בצורה כזו, שיהיו צדיקים שהם יהיו העיקר של הדור, ואנשים שיהיו טפלים ובטלים אליהם ע"ז יזכו גם הם להגיע לתכלית הטוב, היינו, שעל ידי הדביקות בצדיק זוכה האדם להגיע לדרגות הצדיק בדביקותו בבורא יתברך.

וביתר ביאור:

'אמונת צדיקים' - כפי שמסביר בעל התולדות יעקב יוסף - היא, להאמין שיש לאדם תועלת בזה שהוא מקורב לצדיק, שהצדיק יכול והולך לתקן אותו. את העניין הזה שהצדיק מתעסק בתיקון האנשים שנפטרו - רואים כבר בחומש ובוהר ובמדרש, ונציג כמה דוגמאות לדבר; הגמרא בסוטה מספרת שמשו רבינו תיקן את יהודה ע"י שהזכיר בפניו יתברך את הזכות שיהודה גרם לראובן להודות על מעשיו, הגמרא מספרת שהוא העלה את נשמתו לעולם הבא ורק אז יכול היה ללמוד שם בעוה"ב.

אם ננסה לומר זאת ב'שפת ברסלב' - אז משה רבינו 'תיקן' את נשמתו של יהודה אחרי שעצמותיו של

הלך שני
מתוך סדרת
השיעורים
העפלאה
של הרה"ח
ד' אברהם
יצחק ברסלב
ז"ל בעדיכה
בהרה

ומאידה

(נערך ע"פ הבנת
הכותב ועל אחריותו
בלבד)

עריכה: נחמן ב"ץ

הם היו אפר? אלא שהקב"ה רוצה שהצדיקים יתעסקו בתיקון נשמות הרשעים הללו.

כל השאלות – מחוסר ידיעה בלבד

כשאנו מתבוננים בקושיית שמקשים העולם על השיחות החריפות שמגלה הרבי, אחת מהם שה'עולם' אומרים, שלכאורה אין לשיחות אלו מקור בתלמוד, לדוגמא, הרבי אמר שהספר רזיאל המלאך לא כתב אותו רזיאל המלאך והוא לא מסוגל 'שמירה', ולכאורה אין לדבר זה מקור זה כאילו נגד המקובל אצל המון העם. כמו גם מה שאומר הרבי ש'תיקוני זוהר זה הרבה יותר גבוה מהזוהר', מבלי לגרוע מגדולתו של הזוהר, אבל התיקונים הוא עניין אחר לגמרי, אנו כלל לא שואלים מה המקור לדבר, יש לנו אמונה ברבי.

אבל באמת יש מקור לשני השיחות, בעניין הספר רזיאל המלאך - מי שמכיר את סגנון ה'רוקח' יודע שהוא כתב את זה, והוא קרא לזה ע"ש רזיאל המלאך, רואים בחוש שהוא כתב את זה.

ובענין התיקוני זוהר: יש ספר של הרמ"ק שהדפיסו רק לפני עשרות שנים אחרי הפעם הראשונה שהודפס לפני כארבע מאות שנה, ובו הוא כותב במפורש: תדע, שיש חילוק גדול בין הזוהר שנכתב בדרך לימוד לבין התיקוני זוהר שנכתב בדרך השגה, וודאי שגם הזוהר זה השגה, אבל הוא ממשיך ואומר שתדע שאין שום חיבור בין תיקון אחד לשני בתיקוני זוהר, אין שייכות ביניהם, וזה גם הטעם לכך שיש תיקונים ארוכים ויש קצרים, כי רבי שמעון והחברייא היו הולכים בפרישות מבני האדם, וכפי מה שיכל גופם לסבול הפרישות מהעולם הזה עד לקצה של יציאת נשמתם, כן זכו להביא את התיקונים - והרמ"ק אומר את זה.

זה דוגמא לכל השאלות ששואלים היכן כתבו, וודאי שצריך להאמין, אך כל דבריו של רביה"ק מהררי קודש יסודם.

יש תוס' בגמרא חגיגה (דף יא ד"ה שובבנים שובבנים) בסיפור של 'אחר', שר' מאיר ביקש רחמים שייכנס לגיהנום ואח"כ בא ר' יוחנן והוציא אותו וכו', ואומר התוס' על הפסוק 'והיה בבוקר אם יגאלך טוב ואם לאו וגאלתיך אנכי', מסביר התוס' שאם יגאלך טוב זה הקב"ה שנאמר 'טוב ה' לכל' ואם לאו וגאלך אנכי, והשאלה נזעקת היאך ניתן לומר דבר כזה? וכי יש שני רשויות ח"ו?

אלא ההסבר בתוס' הוא פשוט ביותר, כיודע יש הבדלים בין השמות של השי"ת, וממילא 'הקב"ה' זה מידה מסויימת 'ואם לאו' זה במידה אחרת, ומדבר זה שוב אנו לומדים שבועה, דהיינו הצדיקים יכולים להמשיך ברחמיו יתברך את תיקון העולם, דרך שמות של מידת הרחמים.

רבי נתן מבאר בדבריו על תורה ל' (קמא), שיעקר ההשגה בצדיק לה זוכה האדם בהתקרבותו, היא דווקא לאחר פטירתו, כי בחייו אין לו יכולת לקבל

וכולם השתתקו ורק אז החל למנות את כל הישועות שפעל משה רבינו עבורם. לכן הוא היה צריך להתפלל. אבל על יהושע נאמר שהיה קנאי גדול 'המקנא אתה לי', ולכן משה רבינו התפלל עליו 'ה' יושיעך', כי הוא, מחמת קנאותו לכבודו של משה רבינו, אם היה צריך ללחום עם המרגלים, היה יכול יותר להגיע לפיקוח נפש ממש. ויש כאלו שמסבירים יותר, שכיוון שהוא היה כ"כ דבק במשה וככל שהוא יותר יפגום זה היה פגום ברבי שלו - משה. ולכן רבו היה חייב להתפלל עליו כדי שלא יהיה פגם בו עצמו. ואם כן, שוב אנו נתקלים בעניין הזה, שהמבטל עצמו לצדיק נהיה חלק ממנו וזוכה ממש לדרגותיו הרוחניות.

גם אצל דוד המלך מוצאים אנו, שהעלה את אבשלום בנו באמירת שמונה פעמים 'בני' משבעה מדורי גיהנום ואף הכניסו לגן עדן, ולכאורה עולה כאן קושיא חזקה, וכי בגלל שהוא בנו אז הוא מוציא אותו, הרי אם מגיע לו אז שיהיה בגיהנום?! אלא מאי, שפגמו של אבשלום היה חיסרון בדוד המלך, כמו שכתוב אצל יעקב אבינו "ארד בני שאולה", דהיינו שזה מהווה פגם אצל האבא, ולכן התפלל והעלה אותו דוד בשביל עצמו, כי הוא ממש חלק ממנו!

כוח הצדיקים להועיל לאדם ע"י התבטלותו לגמרי לדעת הצדיק אשר זכה להיות ככול באין סוף לגמרי

זאת אומרת, הצדיק מקבל כוח מהשמים לעזור לאדם הקשור אליו ובטל לדעתו, אמנם וודאי שהדבר תלוי כמה אדם שייך אליו, כמו שדוד לא עשה את זה לכל אנשי הגיהנום, אלא למי שהיה לו שייכות איתו, כי זה הכוח של הצדיק לעזור לתלויים בו, למי שמקורב אליו ותלמידו ומשתייך אליו.

גם מצינו בגמרא שאברהם אבינו עומד בפתח גיהנום, וכל מי שמהול, הוא לא נותן להורידו לגיהנום, ומסבירים המפרשים שהוא לא נותן להם להיאבד שם.

עוד כתוב 'רבים יחלו פני נדיב וכל הרע לאיש מדון', 'רבים יחלו פני נדיב' - שהוא שר בתורה בעולם הבא, גם הרשעים מחלים פניו כדי שיוציאם מגיהנום, ואם כן עיקר התיקון הוא לאחר המיתה וזה נעשה ע"י הצדיק.

דיבור נוסף העוסק באותו עניין, הרמ"ע מפאנו מבאר על הפסוק 'ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם' הוא שואל שאלה מה הכוונה 'ועסותם רשעים' - וכי זהו ציווי? הלא זה נעשה ממילא, הרשעים נשרפים בגיהנום ונהיים אפר מתחת רגלי הצדיקים, ולמה זה נאמר בלשון ציווי?

והוא עונה דבר נורא: שהרשעים יהפכו לאפר, ואז כשהצדיקים יבכו בדמעות, יהיה מזה מקוה לטהר הגיהנום כנגד השפלות של הרשעים, והשי"ת יגיד לצדיקים: תעשו עישה 'ועסותם' מהתערובת של האפק והדמעות הללו, ויהיו עפר תחת כפות רגליכם וכך יבראו מהם גופות חדשים. הכיצד? הרי

רק משה יכול להביא התורה לישראל

במחלוקת קורח, מהסיפורים נראה שהוא היה אדם לא ראוי, היתה לו מפלגה עם מאתיים וחמש אנשים והוא עשה מחלוקת נוראית, אבל באמת, קורח ראה עשרים ושש דורות שיוצאים ממנו, ואף היה מנושאי הארון, והיה בר סמכא גדול, ולא כמו שחושבים. לא סתם יצאו ממנו דורות גדולים, רק הבעייה שלו הייתה שהוא סבר שמשה רבינו מפרש את דברי השי"ת מדעתו ואפשר גם לפרשן אחרת ח"ו. הוא לא הבין שמשה כלל לא מפרש כלום, אלא ממש אומר את דבר השם בדיוק כפי שקיבלו מלעילא.

משה רבינו אמר לקורח: "ונחננו מה"..." אם אתה מדבר עלי, אתה מדבר על השי"ת בעצמו, כי אני מצד עצמי אני כלום! היה לו ענווה כזו, עד שמבחינתו בכלל לא היה 'דבר משה' כשיש 'דבר ה'".

התורה משבחת את משה 'במראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט ומשה איש האלוקים וכו', הוא ביטל את כל הרגשותיו וחומריותו, וע"י שפלותו היה מכפר עוונות. הרבי אומר שמשה רבינו זכה לזה בתכלית, שלא היה לו שום הרגשה ולכן היה יכול לשמוע שבחיו ולא יבא לו שום גדולה ע"י כל הסיפורים בתורה, שהוא רואה שקוראים בשמו ושהוא העניו מכל, ולא השפיע עליו כהוא זה.

ובכח הזה עומד משה ואומר להשי"ת אם אינך מוחל לישראל - אז כנראה שיש בי גאוה אז תמחוק אותי מהתורה, כי ברגע שאדם מגושם אינו יכול להבין את הדבר הזה, והוא לא מבין איך יכול להיות כדבר הזה, רק שאנחנו לא מבינים את זה שהשכל של משה רבינו זה היה יכול לשאת את הכל, וגם אדם שהשיג הרבה מאד זה חכמה תתאה לעומת כל השכל האמיתי, ואם אדם לא מבין זה בגלל שהשכל שלו לא מסוגל להכיל את זה.

הרבי אמר: אם היה לי בורא שאני מבין אותו לא הייתי יכול לעבוד אותו. וכמשל, ניתן לקחת את זה לעניין של צדיק: אוי ואבוי אם היה לנו רבי שאנחנו מבינים אותו, דרגתו היא הרבה יותר גדולה משלנו, וזה עניין ההתקרבות לצדיק.

הרבי אמר שעיקר הליקוטי מוהר"ן הוא לא אומר לגופים שלנו, אלא הוא אומר לנשמות שלנו, [לדוגמא, בתורה ט' הרבי אומר שעיקר החיות מקבלין מהתפילה ולא ניתן להסביר את זה לגוף שלנו].

החסיד רבי לוי יצחק בנדר היה חוזר רבות על הדיבור הבא: כתוב 'וימת שם משה עבד השם' - האם זה היה כל המעמד שלו? איפה כל השבחים שכתבו בתורה עליו? וכי הוא היה רק עבד השם? אלא זו היא תכלית גדולתו העובדה שהיה מבוטל בתכלית הביטול להשי"ת עד אין סוף. האר"י הקדוש אומר שהוא נכלל איפה שנכלל בבחי' הר נבו שהגיע לשער החמישים ומתוך ההשתוקקות והכיסופין שלו כך

השגה בגלל מעשיו, ורק לאחר שבלה גופו המגושם בקבר ובעולם הבא ולאחר התחייה, שם עיקר ההשגה שמכניס הצדיק באנשיו, וזו עיקר ההתקרבות. אז, באותו הזמן, יש לאדם כלי לקבל, ולכן באים הרשעים והצדיקים להצדיק האמת, הצדיקים באים לקבל ממנו כי הוא מוריד את השפע והתורה.

התקרבות לצדיק מביאה לדרגות נשגבות

הגמרא בברכות (דף ו) אומרת על הפסוק "סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם", כי זה כל האדם - כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, עבור הצדיק הזה נברא כל העולם. כך גם מספרת הגמרא על בן זומא שעלה להר הבית וראה אוכלוסי ישראל, ואמר 'ברוך שברא כל אלה לשמשני', ונשאל, וכי כולם נבראו בשבילך? אלא אומר הרמב"ם שכוונת הגמרא שיהיה לאותו חסיד' עולם שלם בשבילו והכל נברא רק בשבילו, כדי שיהיה לו כל העולם. הבעש"ט מפרש עוד יותר, שכוונת חז"ל לצוות לזה - שכולם יתחברו איתו, כי התכלית של כל העולם היא ההתקרבות לצדיק.

במכילתא כתוב 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו' - כל המאמין ברוני ישראל כאילו מאמין במי שאמר והיה העולם, שואל ה'תולדות' הרי צריך להאמין בה' וצריך להאמין בצדיקים, בה' ובמשה, איך אפשר לומר שאפשר להאמין רק בצדיק הרי אם נגיד שזה אותו דבר זה שיתוף?!

עונה ה'תולדות' ומבאר את יסוד העניין: האמונה צריכה להיות בה', אבל כשאדם מונח היכן שמונח ואין לו זכות השכל, אין לו אפשרות להאמין בשלימות בה', אבל ע"י שמאמין בצדיק וברוני ישראל, ע"י זוכה לאור שהם מביאים לו, אור השפעת הנשמה ובכוחם עולה באמת ומאמין באמונה זכה ובהירה בהשי"ת. אבל בוודאי שהוא לא הגיע לזה ע"י עצמו אלא ע"י שהאמין בצדיק ואז הוא זוכה ממילא לאמונה בה' יתברך כי לבד הרי הוא לא יכול להגיע לזה. כפי שביארנו, שע"י הביטול לצדיק זוכה לדרגותיו ממש.

זה מתרץ גם מדוע 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו' - למה צריך גם 'משה עבדו', האם לא מספיק האמונה בו יתברך? אלא שרק ע"י זה זוכים לאמונה בה', וכמו שהרמב"ם הידוע אומר שלא האמינו ישראל במשה ובאותותיו עד שאמר לו השם 'וגם כך יאמינו לעולם'. ושואל על כך האור החיים הקדוש, והרי יש פסוק מפורש 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'? ומבאר האור החיים דבר נורא: הם האמינו במשה רבינו שהוא הרבי הכי גדול, הבעל מופת שאין כמותו, שעשה כל כך הרבה מופתים ונסים, האמינו שמשם הוא צדיק גדול שהשי"ת נתן לו כוח, אבל הם לא האמינו שכל דבר שהוא אומר ועושה זה ממש מהשי"ת עד הסוף, וזה התחדש במתן תורה, שהוא לא מדבר כלום מעצמו, זה רק כלי לרצון השם, ואם הוא אומר משהו אז זה השי"ת אומר את זה.

"וימת שם משה עבד השם" - האם זה היה כל המעמד שלו? איפה כל השבחים שכתבו בתורה עליו? וכי הוא היה רק עבד השם? אלא זו היא תכלית גדולתו העובדה שהיה מבוטל בתכלית הביטול להשי"ת עד אין סוף

מאיפה יקח השי"ת עולם הבא בשבילי. ואחרי שהתקרבת לדרך הבעש"ט - אמרתי איך יכול השי"ת לסבול אחד אשר כמוני, הרי אני כלום! ברור שהבעל התניא כלל לא היה איזה "כפרי שבא לטיש" של הבעש"ט לתפוס שירים. כך גם על המגיד ידוע שלפני שבא לבעש"ט ידע שמונה מאות (!) ספרי קבלה. ואילו ר' פינחס קוריץ אמר על עצמו, שלפני שהתקרב לבעש"ט התפלל שמונה עשרה ונפלו שיניים מהפה, ואחרי זה לא נפלו לי שיניים, אבל זה היה תפילה באמת!!!

כך גם המהר"ח כשהגיע לאר"י היה נחשב לאחד מגדולי ישראל, הוא ידע את כל תורת הגולה, ולא רצה להתבטל לאר"י הק' ורק היה שואלו 'פשוט' בזה. ולאחר כמה פעמים, אמר לו האר"י שאין לו רשות יותר לגלות לו תורה. כששמע זאת המהר"ח נתעטף בשק וישב בחבית באפר ובכה כל הלילה לפני השי"ת שילמדהו האר"י ויקבלו כתלמידו, ואכן בבוקר אמר לו האר"י שנתקבלה תפילתו בשמים ומעכשיו הוא חייב לגלות לו ככל שאלתו, ולא למנוע ואמר לו שבא לעולם רק לתקן את נשמתו וגילה לו יותר מכל התלמידים כידוע.

למה הוא היה צריך את זה? הוא היה גאון עולם תלמיד חכם עצום? כי הוא ידע שלהיות תלמיד של האר"י זה מה שיתן לו את ההתקרבות לצדיק, הוא הבין מה זה צדיק, אז הוא בכה לילה שלם שיסכים לקבל אותו כתלמיד.

הגאון אמר על הרמח"ל שאם היה בזמנו היה הולך אליו ארבע מאות פרסה הוא הבין מה זה להיות מקושר לצדיק.

יחידי הדורות נותנים תקווה לכל ישראל

אנשים חושבים שכמו בסיפורים על המופתים של הבעש"ט, שהוא בא לעולם להרוג פריצים, ולהציל פרות של יהודים מסכנים, בוודאי שהוא היה רחמן אמיתי ובוודאי שהוא רצה לעזור ליהודים והצליח בזכות הדברים האלה להשאירם ביהדות הם ובניהם, אבל תפקידו היה לתקן נשמות ישראל, לקרבם ולדבקם להשי"ת, בשביל זה הוא בא לעולם, לקחת אדם ולהחזיר בו אמונה, להפוך אותו לגמרי.

הבעש"ט אומר על הגמרא ששואלת "כי אם ליראה את השם" וכי יראה מילתא זוטרתא היא? ועונה הגמ' שלגבי משה זה היה דבר קטן, אבל נשאלת השאלה הוא הרי אומר את זה לנו ולנו זה ממש לא דבר קטן?! אלא אומר הבעש"ט שמי שדבק בצדיק וטפל אליו ומתבטל אליו זה כבר דבר קטן בעיניו.

הגמרא אומרת שמשא המליץ על בני ישראל כנגד חטא העגל, ואמר להשי"ת שאמר רק לו את הדיברו של 'אנוכי ה' אלוקיך', ולכאורה השי"ת הרי אמר זאת לכל ישראל? אומר החידושי הרי"ם דבר נפלא; כלל ישראל מצד עצמו לא יכלו לקבל את התורה, והם קיבלו את התורה רק בגלל שנכללו במשה, וה' אמר את זה למשה, ואמר משה להשי"ת לי אמרת את זה לי לבד, ולכן היו צריכים את הדיבור 'וגם כך יאמינו לעולם'. ■

הסתלק מהעולם, וע"י האמונה בו ניתן להאמין בהשי"ת.

מעין זה מובא ברמב"ם (הלכות דעות פ"ז) מצוה להידבק בחכמים ובתלמידיהם ולהסתופף אצלם ולהתאבק בעפר רגליהם, ומי שאינו יכול ללמוד שיהיה לו שייכות איתם, ולומדים זאת מהפסוק "ובו תדבק" שהגמרא לומדת מזה שכא' נדבק בשכינה, ולכאורה מה זה תחליף להשי"ת, מה כוונתו? למה אחד יכול לידבק בשכינה ואחד לא?

אלא שכמו שכתבנו לעיל בעניין האמונה בהשי"ת, איך יכול להגיע לדביקות בהשי"ת בכוח עצמך! ובשביל זה אתה צריך לידבק בצדיקים שאז אתה עושה לעצמך כלי כדי לידבק בהשי"ת בעצמו.

תקוות האדם רק בהתקרבות לצדיק

בוהר הקדוש כתוב שהצדיקים הם 'אנפי שכינתא', היינו שהם משכן לשכינה, והב"ח הראשון בהלכות ברכות התורה, אומר שיעיקר מה שנתן לתלמידי חכמים את התורה, הכוונה שע"ז היו מקושרים עימו והיו 'היכל ה' המה" ויתחברו עימו והיו מרכבה לשכינה, ולהיות עימו אחד, כי הצדיקים האלה שהשכינה שורה עליהם הם זוכים לדרגות הנשגבות הללו.

צריך מאד לזהר כשמדברים על הנושא הזה, כי מי שלא שומע עד הסוף יכול לטעות מאד, בדיוק כמו אלו שלא רוצים לשמוע בכלל ואז הם גם טועים מאד ואומרים על הכל שזה לא אמר ולא נכון, יש זוהר שאומר על הפסוק "שלוש פעמים בשנה ייראה כל זכורך את פני האדון הוי"ה" דא רבי שמעון בר יוחאי, אז מי שלא יודע לפרש את זה אומר דברים שאסור לומר, ויש כאלו שחושבים שצריך להגיה את הזוהר הזה... אבל הרמ"ק מסביר זאת כקילורין לעיניים, האדון - שם אדנות זה מידת המלכות, פני האדון זה מידת היסוד שמשפיעה למידת המלכות, ומכיוון שיסוד, זה המידה של הצדיק יסוד עולם שזה היה רשב"י, אז לכן מי שבא אליו כי הוא דבוק במידה שהיא 'פני האדון ולא ח"ו האדון אלא המושג הזה פני, וע"ז שנדבקים בצדיק הזה נדבקים בהארת פני השכינה, ובשביל זה צריך להגיע לרשב"י.

אחד הדברים שמקשרים את האדם לצדיק זה האמונה בצדיקים, כך גם מביא הספורנו על הפסוק "ירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון" "ירא ראשית לו" - בני גד ובני ראובן ויתרו על קדושת ארץ ישראל למה? כי שם חלקת מחוקק ספון - קברו של משה, וזה במוותו!!!

ולכאורה, הרי הם לא יודעים איפה הוא קבור? אז מה יש להם? אלא שהם נמצאים יחד עם הצדיק, הם דבקים בצדיקים, באמונה בו.

בשיעור הבא נסביר ביתר בהירות את העניין הזה, אבל צריך להבהיר את עניין האמונה בצדיק והכוח שיש להם שזה כתוב בתורה ובנביאים ובכתובים ובמדרשים ויש לזה בסיס בכל המקורות, וזה לא משהו צדדי, כמו שחושבים על הבעש"ט שהוא בסך הכל היה מעווד כל מיני כפריים ה", ושמה הוא לא עד כדי כך... ח"ו?!

הבעל התניא אמר: לפני שהתקרב למגיד - 'חשבת

ימי נעוריי

זכרונות מאירים משנות הנעורים לאורו של החלל נובע + מאת: חנמן ב"ץ

ההתלהבות שני ר' זועלו על שקידבה

הרה"ח ר' רחמים נמני שליט"א

פעם אחת הגעתי אליו לבדי ולמדתי איתו חברותא ולאחר מכן הוא אמר לי בחיך: אל תתגאה שלמדת איתי חברותא.

שבוע לאחר מכן זכיתי להשתדך ולא יכולתי להגיע, והוא אמר לבחורים שהגיעו בבדיחות הדעת: 'אתם רואים מי שמגיע ללמוד אצלי, מתארס...! יום שיש אחד הוא היה מאושפז, והלכנו לבקר אותו כמה חברים, אז הגיע הבן שלו והביא לו את השטריימל, והוא כזוה חיות וכזוה שמחה לקח את השטריימל ונהנה מאד מכל רגע שהוא יכול לשים את השטריימל בשבת, תמיד הוא היה בשמחה. ודיבר רבות על הדברים הפשוטים.

דודים שלי בני משפחת עבאדי (המוכרים משיחת הפורים הידועה עם ר' שמואל שפירא) קירבו אותי מאד לרבינו, אחד מהדודים הוא ברסלבר נלהב והוא נתן לי מהדורה מיוחדת של הליקוטי מוהר"ן, בימים ההם זה היה דבר יקר המציאות והוא נתן לי את שלו כאשר לא נותר בידו כסף לקנות לעצמו חדש, כך בעזות דקדושה, בלי כל עטיפה או כיסוי הוא מסר לי אותו אל מול כל בני המשפחה.

את המתנה הזו הייתי פותח בכל עת כדי ללמוד קצת, אף שלא באמת הצלחתי להבין ולא הבנתי בכלל את השפה, עד שאחרי החתונה הלכתי להרה"ח ר' נתן ליברמנש, כי הגעתי למסקנא שרק דרך הספר הזה תהיה לי יראת שמים, ואכן, התחלנו אצלו שיעור מצומצם, ולכן פעמים רבות זכיתי ללמוד איתו ליקוטי מוהר"ן בחברותא.

הרה"ח רבי נתן ליברמנש

רבי נתן ליברמנש השכיל להסביר ולהכניס אצלנו את הליקוטי מוהר"ן עמוק בפנים עם כל ההרגש בדברים של רבינו, כשהוא למד את זה הוא

החסיד רבי בנמין זאב חשין

נולדתי בירושלים לאבי שלא נמנה על חסידי ברסלב, גרנו ליד ביהכנ"ס 'משכיל אל דל' - ולשם היה מגיע בכל יום רביעי החסיד רבי בנימין זאב חשין ז"ל כדי למסור שיעורים בליקוטי מוהר"ן, הוא היה מחזק את ה'עמק', ורבים היו באים לשמוע את שיעוריו המפורסמים והמעוררים, הוא נהג לדבר הרבה על שמירת העינים והקדושה, ואילו ב'נקודת הצדיק' הוא עסק פחות, כיוון שאלו ששמעו אותו לא הבינו את העניין, אבל כל מטרתו הייתה להכניס יראת שמים, בדיעבד, ניתן לומר כי דווקא זה היה אחד הדברים שהכי השפיעו עלי להיות חסיד ברסלב מוצהר.

אני זוכר כיצד ראיתי אותו בשמחת בית השואבה כשהוא רוקד עם מקלו בשמחה רבה, פניו היו אדומות מהתלהבות, הוא שר ליקוטי מוהר"ן... רבי חנמן... תיקון הכללי... כך במשך שעה ארוכה הזכיר את רבינו.

ביום שיש אחא"צ לפני הדלקת נרות, בהיותי בחור קראו לי שני חברים טובים לבוא עמם לביתו של רבי בנימין זאב ללמוד עמו בליקוטי מוהר"ן, אחד מהחברים האלו הוא כיום ראש ישיבה והשני אב בית דין, כמ"כ היו מגיעים אליו בחורים רבים מ'ישיבת 'חברון', 'קול תורה' ו'בית התלמוד', היו באים אליו לשמוע את השיעורים.

מסירות נפשו למען ההפצה היה כה רבה עד כדי כך שהיה מממן מכיסו מוגית מיוחדת שתחזיר את הבחורים בחזרה כל אחד לשיבתו. בדיבוריו הוא הכניס לנו הרבה יראת שמים, רצינות בתפילה, שמירת העינים, והתעוררות בכל העניינים.

מוריד את טליתו כדי שלא תישרך על גבי הרצפה, ובפרט היה מקפיד שלא להמשיך את התפילה בדרך הילוכו, והדברים האלו השפיעו על יותר מכל, בתור אחד שהגיע מהעולם הליטאי.

הרה"ח רבי נתן ליברמנט

אחר כך בעמנואל, לימד אותנו הרה"ח ר' נתן ליברמנט שליט"א מהי תפילה במתניות, להגיע בזמן ולא לאחר לתפילה, גם היה אז זמן שרוב ככל המקורבים שם היו עם פאות מאחורי האוזניים, ואמרו שרבי נתן ליברמנט בעצמו העביר את פאותיו מלפנים בגלל השיחה המפורסמת מרבינו שיש הבדל גדול בין פאות מלפני האוזנים למאחורי האוזניים, (ד"א החסיד ר' נחמן גלינסקי אמר לי שהוא הוציא את זה בפעם הראשונה שהיה בציון - הוא הרגיש שזה יותר מתאים כן). כך גם רבי נתן לא 'החליק' שום דבר הוא הקפיד שכל דבר ייעשה כמו שצריך ובקביעות.

אני זוכר שהוא מאד הקפיד על סכין ללחמניות של סעודה שלישית, כי רבינו הקפיד מאד על דרך ארץ, ולכן הוא היה יכול לחכות אפילו זמן רב עד שהביאו סכין, הוא גם דאג שלא יערכו את השולחנות באמצע התפילות, ורק כשסיימו את התפילה להתחיל לערוך.

הרה"ח רבי נתן צבי קעניג

ב"ה זכינו להכיר את אנשי שלומינו, הם תמיד היו מהלכים בפשיטות ולא היה להם זמן להתעסק עם דברים אחרים חוץ מעבודת השם, פעם אחת הגעתי אל הרה"ח ר' נתן צבי קעניג עם עוד אדם לשאול אותו על איזה נושא שלא היה קשור במשרין לעבודת השם, אז הוא אמר שאין לו זמן לדברים כאלו וגם שחבל על הזמן כי יש הרבה מה לעשות.

אני זוכר כיצד התגובה שלו השאירה עלי רושם חזק, כאילו למי יש זמן להבלי העולם הזה, כשצריך להספיק כל כך הרבה?! פעם שאלתי אותו על דבריו של רבינו בתורה ג' על לימוד התורה בלילה שהוא מסוגיל לתיקון הנגינה האם כוונת רבינו הייתה לימוד גם לפני חצות או דווקא לאחר חצות, אז הוא ענה לי 'מה זה משנה? העיקר תלמד תורה, הוא לא אהב את הכניסה לנקודות הקטנות ההלו.

בכל מקרה מה שראינו מאנשי שלומינו זה את התמימות והפשיטות לעבודות דקדושה בכל עת, לקיים את העצות הקדושות, להמשיך להבעיר את האש של הרבי לעשות חיות. ■

הצליח שנגיש כאילו אין דבר אחר בעולם, כך גם קיבלתי ממנו תשובות על כל מיני תמיהות שהיו לי בעניין של ברסלב, בפירוש אני יכול לומר שבזכות זה הפכתי לחסיד ברסלב. אני זוכר שאחרי שלמדתי איתו הגיע פורים, והרגשתי שלראשונה בחיי 'אני יודע מה זה פורים!'

אני זוכר ששאלתי אותו על הצעקות בשדה ועוד כל מיני זלזול ודמיונות שטענו בישיבות בנוגע לחסיד ברסלב, והוא ענה לי על הכל ביישוב הדעת וחיות גדולה.

החסיד רבי מוטל יגלניק

כשהייתי גר בבני ברק, התפללתי בביהכנ"ס שברחוב מיימון שם היה מתפלל גם החסיד ר' מוטל יגלניק זצ"ל, אני זוכר שהוא היה מרקיד את הקהל כל ליל שבת עם שירי מירון במשך שעה ארוכה, בכלל הוא היה הרוח החיה במקום - גם הרב וגם המנקה וגם השמש וגם הגבאי, היה לו חיות גדולה שהוא השרה על כלל המתפללים. כל חייו היה בביהכנ"ס, כשהיו צריכים דרשן הוא היה דורש, כל מה שהיו צריכים הוא היה עושה.

גם רבי נתן צבי קעניג היה באמת הכל - לא רק ראש כולל - בכלל אנשי שלומינו היו פשוטים וכל מה שיכלו לעשות למען כבוד רביה"ק הם היו עושים, הוא היה מסדר כל מה שהיה נצרך מלמעלה עד למטה, הם לא ראו בזה פחיתות כבוד, גם על רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל מספרים אותו דבר.

החסיד רבי לוי יצחק בנדר

אגב, אם הזכרנו את רבי לוי יצחק, אזכיר שיש לו חלק גדול בהתקרבות שלי לרבינו, ראיתי אצלו שני הנהגות שמאד התפלאתי מהם; א. ראיתי לב שאחרי הקידוש, בניגוד לרוב הציבור שמיד מברכים ברכה אחרונה הוא היה מנקה את הפה, היטב היטב כדי שיוכל לברך בפה נקי כפי שכתוב בהלכה, וזה לקח לו כמה דקות טובות, וזה היה בעיני דבר גדול.

ב. ראיתי ראש ישיבה אחד מבוגר מאד שבשעת התפילה הייתה טליתו נשרכת על גבי הקרקע וגם את תפילתו כשהיה קם היה ממשוך תוך כדי הליכה, וחשבתי ש'מה לעשות, הוא אדם מבוגר, לא יכולתי להעיר לו. אבל אז ראיתי את רבי לוי יצחק והוא בגיל תשעים, כשהיה מתחיל את התפילה שעה וחצי לפני הזמן, בגלל שהיה צריך להפסיק הרבה פעמים באמצע, וראיתי כיצד ביישוב הדעת עצום, היה

אני זוכר כיצד
ראיתי אותו
בשמוחת בית
השואבה כשהוא
רוקד עם ממוקו
בשמוחת רבה,
פניו היו אדומות
מהתלהבות,
הוא שר ליקוטי
מוהר"ן... רבי
נחמן... תיקון
הכללי... כך
במשך שעה
ארוכה הזכיר את
רבינו.

סוד ההצלחה, בעבודת ה' בכלל
ובלימוד התורה הקדושה בפרט,
הוא: ישוב הדעת.
ועל כך במאמדינו זה.

אחר הפסקה של כמה חודשים אנו חוזרים בס"ד
לשיחה ע"ו, לברר וללבן את 'דרך הלימוד' שהדריכנו
רבינו.

לאחר שלמדנו יחד את ב' הקטעים הראשונים
של השיחה, בהם סופר על התמדתו של רבינו, אנו
עוברים לקטע הבא, בו נלמד יסוד חשוב מאין-כמותו
להצלחה בעבודת ה' בכלל, ובהתמדת התורה בפרט.
וכך מספר לנו מוהרנ"ת על רבינו הקדוש:

וְלֹא הָיָה טְרוּד פְּלִל, רַק תְּמִיד
הָיָה בִּישׁוּב הַדַּעַת. וּבְעֵנִין זֶה הָיָה
חֲדוּשׁ נִפְלֵא, וְאִי אֶפְשֵׁר לְסַפֵּר
מִזֶּה פְּלִל. וּמַחֲמַת זֶה הָיָה לוֹ פְּנָאִי
עַל כָּל דְּבַר.

מוהרנ"ת מצביע ואומר: "ומחמת זה היה לו פנאי
על כל דבר".

זוהי הסיבה אשר מחמתה היה לרבינו פנאי על כל
דבר והספיק כל כך הרבה - מפני ש"לא היה טרוד
כלל, רק תמיד היה ב"שוב הדעת".

וכך גם אנו; אם ברצוננו ללכת בדרך-לימוד נפלאה
זו ולזכות ללמוד הרבה מאד", הרי שסוד ההצלחה
טמון ב"שוב הדעת".

"ישוב הדעת" הנצרך ללימוד התורה, יש בו שני
חלקים - החלק הראשון נזכר פה בקטע זה, והחלק
השני בהמשך השיחה - ואלו הם:

ישוב הדעת 'כללי' מטרדות החיים - לבל יטריד
את מוחו ולבו מהרפתקאות חיי היום יום, רק ישתדל
לחיות חיים מיושבים, באופן שיהיה מוחו ולבו פנויים
לעבודת הבורא בכלל ולהתמדת התורה בפרט. או אז
יהיה לו "פנאי על כל דבר".

ישוב הדעת 'פרטי' בתוך הלימוד עצמו - 'לכלי'
לבלבל דעתו הרבה בשעת לימודו" רק ללמוד בצורה
פשוטה וישרה ובלתי מסובכת, כפי שידריכנו רבינו
בהמשך השיחה, עד אשר "יכניס מוחו בלימוד, ויאמר

א. כלשון רבינו בהמשך השיחה.

וְלֹא הָיָה טְרוּד כְּלָל, רַק תְּמִיד הָיָה בִּישׁוּב הַדַּעַת

דרך הלימוד (ג) - ישוב הדעת

זהו טרדו לגדל בגניו ובעולות הרבה, שיש לו צער גדול בגנים, וזה הוא חשוכי בגנים. וזה מספר מפארתות הפלחמות שנשמע עקשו בעולם, וכיצא בזה שנייזים ופרטים רבים לאין מקלית שפטרדין את האדם בכל יום.
(ליקוטי הלכות, שו"ת ג, ח)

אך יש לנו בחירה, האם לתת לטרדות אלו להטריד את מוחנו ולבנו, או להסתכל עליהם כמסקיף מן החוץ; לטפל בהם בעת הצורך, ולהשאיר את מוחנו ולבנו פנויים לעבודת ה' והתמדת התורה.

דרכן של הטרדות, לגזול את מוחו ולבו של האדם. וגם אם הן קטנות ונקודתיות, הרי הן עושקות מאתנו את שלוות הנפש וישוב הדעת. כך שחובה עלינו ללמוד כיצד לא לתת להם להשתלט עלינו, רק להשאירם במקומם הנכון והמצומצם.

שכן,

ישוב הדעת הוא הכרחי מאד לעסק התורה ולעבודת השם יתברך, ובפרט כגון אנו יחמי דיהמי שלפנו כל עמנו, די לנו טרדא פל דהוא להטרידנו מעבודת השם יתברך, הנה כי כן ראוי לאדם לבקש ישוב, ויברח מאד מפאר הנפש.

... והלאי שנעבד את פוראנו עבודה שלמה כשאנו פלי שום טרדא, כי יצר סמך מערבב דעמנו במחשבות זרות והכל הקלים, וכשיש לנו פל דהוא טרד הרי אנו פלשפורים ועבודתנו עבודה ולא נוכל לבנו דעמנו. ולכן חובה מטלת עלינו למעט כל מה שנוכל בטרדות, כדי לעבוד את פוראנו עבודה תמה, כולי האי ואולי.

(פלא יועץ, ערך 'שוב הדעת')

ורק כאשר נלמד כיצד לברוח מטרדת המח והלב - נוכל להקדיש את מוחנו ולבנו לעבודת ה' בכלל, ולהתמדת התורה בפרט.

שכן:

פל הקלחת האדם בכל דבר, ובפרט בהתקבנות להשם יתברך, זה תלי ביישוב הדעת! (עץ לקוטי מזהרין חלק ב' סימן י"א).

אנו רואים שהקללה הראשונה פתחקה היא 'והפקדתי עליכם בהלה' חס ושלום, וזו היא הקדמה לכל מיני פרעניות חס ושלום. ומפילא מוכן שיישוב הדעת הוא הקנה והקדמה לכל התקנות והישועות.

(אוסף מכתבים, מכתב קפח)

ואם בכל חלקי עבודת ה' כך, בלימוד התורה על אחת כמה וכמה. וכפי שכבר מנו חכמינו ז"ל במסכת אבות מ"ח קניינים שהתורה נקנית בהם, ואחת מהם היא: ביישוב.

(מסכת אבות, פרק ו משנה ו)

פירוש: ביישוב הדעת.

(רע"ב ברטנורא, שם)

וכשהאדם טרוד ומודאג במוחו ולבו מהרפתקאות הזמן, אין התורה נקנית לו. וכפי שכבר רמזו בדרך צחות בדברי הגמרא "דואג אין תורתו אלא משפה ולחורץ" (סנהדרין דף קו ע"ב):

כסדר בזריות, וממילא יבין".

שני חלקים אלו של ישוב הדעת, נזכרים בתפלתו של מוהרנ"ת, וכלשונו: ויכן תופני ברחמיך הרבים שאנקה לעסק בתורתך הקדושה תמיד יומם וליילה, ותפתח את דעתי ותאיר עיני בתורתך, ואנקה ללמוד תורתך הקדושה בשלל צח ונה, ואנקה לידע ולהבין במהירות גדול בכל מקום שאני לומד.

ולא יהיה פח לשום מבלבל לבלבל את דעתי חס ושלום בשעת למודי בשום בלבלו שבעולם. [א.] הן מחשבות חוץ, מחשבות זרות מהבלי עולם, [ב.] הן בלמילים וערבובים ועקמומיות בענין הלימוד בעצמו, מבלם מציל אותי אבי שפשמם ברחמיך הרבים. רק אנקה להתגבר ברחמיך לסלק אלבטל מעלי כל מיני בלבלים ועקמומיות שבעולם בשעת הלימוד, ואנקה ללמוד הרבה במהירות גדול, בשלל צח ונה באמת. ואנקה להתחיל ולגמר כל ספרי התורה הקדושה שכתב ובעל פה, ולימוד אותם פמה פקמים.

(ליקוטי חפילות, טז)

אמור מעתה:

כדי לזכות "ללמוד הרבה במהירות גדול, להתחיל ולגמר כל ספרי התורה הקדושה שבכתב ובע"פ וללמוד אותם כמה פעמים" - צריך להיפטר משני סוגי בלבולים: האחד, "מחשבות חוץ, מחשבות זרות מהבלי עולם". והשני, "בלבולים וערבובים ועקמומיות בענין הלימוד בעצמו".

וככל שדעתו של האדם תהיה מיושבת עליו - הן באופן כללי בחיי היום יום, והן באופן פרטי בשעת הלימוד עצמו - כך יצליח בלימודו, "ויזכה ללמוד הרבה מאד, גמרא ופוסקים כולם, ותנ"ך ומדרשים וספרי הזוהר וקבלה, ושאר ספרים כולם".

במאמרנו זה נבאר בס"ד בקצרה את הישוב הדעת הכללי, ובהגיענו להמשך השיחה יתבאר בס"ד הישוב הדעת' שבלימוד עצמו.

זה החלי בס"ד:

ולא יהיה טרוד בלל, רק תמיד יהיה ביישוב הדעת.

על אף שרבינו הקדוש עבר הרפתקאות רבות בחייו, והיה מלא יסורים מפית וקחויץ.

(שבחי הר"ן, כד)

אעפ"כ הייתה דעתו מיושבת עליו,

ולא היה טרוד ומבלבל לבלבל לעולם, בשום דבר שבעולם.

(חיי מוהר"ן, תלד)

לא שלא היו לו טרדות, אלא ש"לא היה טרוד" מהם...

שכן, טרדות לחוד, וטרדת המח והלב לחוד; טרדות והרפתקאות עוברות על כל אחד, אך הן לא מחייבות את האדם להיטרד מהן...

אין מי שלא עובר טרדות והרפתקאות בעולם הזה. העשיר והעני, המאושר והאומלל, כולם מוטרידים...

שנה מטרדי אותו העשיר והמפואר ומן, ונה מטרדי אותו העני וההקדמת.

ב. וכפי שהרחבנו כזה מעט במאמר הקודם.

ג. שם איתא: "מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם ישוב הדעת, ואינם מיישבים עצמם".

ד. וכפי שכתב גם רבי שמשון ברסקי זצ"ל במכתבו: "בענין צמצום המחשבה וישוב הדעת, בזה תלוי עיקר תיקון השנת האמת אצל כל אחד ואחד לפי מדרגתו" (גבורות שמשון, מכתב ז).

ואם מדובר במשהו שאי אפשר לעשותו "מיד תיכף בלי עיכוב", רק מחר או מחרתיים - אל תחשוב עליו כלל...
 וכפי שמסופר שם בהמשך השיחה:

אך אם לא היה אפשר לעשותו מיד לא היה מבלבל דעתו קלל קוה. רק אם היה אפשר לעשותו אחר כך למחרתו או לזמן אחר היה עושהו, ואם לא לאו.
 (חיי מוהר"ן, שם)

רושמים את המטלה בפנקס, למען יעמוד למשמרת ויכרוך כאשר יבוא עתו, ושוב לא מקדישים לכך מחשבה בהווה.

ובן טוב לנער, שקל דבר שרצוה לומר, בין ממייל דשמא בין ממייל דעלמא, מקף ירשם כתב לזכרון קדי שלא יהא טרוד דהיות זוכר, שג' שגמנו לכל ישפח.
 (פלא יועץ, שם)

לשכוח את בלבולי העבר

ומכאן לנקודה הבאה, והיא:
 אם מה'מטלות' המוטלות עלינו, אל לנו לחשוב ולהיטרד מהם [אלא או לעשותם מיד או לא לחשוב מהם עד אשר יבוא זמנם] על אחת כמה וכמה שאין לנו לחשוב ממה שעבר וחלף.

עלינו להרגיל את עצמנו לא לחשוב על מה שכבר היה! טבעו של אדם, לחזור ולטחון' במחשבתו כל מה שעבר עליו, ובכך הוא מטריד את מוחו ולבו יומם ולילה בדברים שכבר עברו וחלפו ואי אפשר להשיבם עוד.

וחבל מאד; המח והלב יקרים לנו, ואנו צריכים אותם כשהם פנויים ורגועים, כדי להשקיע אותם בהתמדת התורה ועבודת ה'. ולכן עלינו להיגמל מההרגל הרע של ריבוי מחשבות על העבר.

עלינו להתאמן ולהתרגל, להסיח דעתנו מכל מה שהיה בעבר, ולא להעלות על מוחנו ולבנו דברים השייכים לעבר, אלא פשוט 'לשכוח' מהם...

וכפי שלימדנו רבינו:

אצל העולם השקחה היא חסרון גדול בעיניהם, אבל בעיני יש בהשקחה מעלה גדולה. כי אם לא היתה שקחה, לא היה אפשר לעשות שום דבר בעבודת ה', אם היה זוכר כל מה שעבר, ולא היה אפשר לו להרים את עצמו לעבודתו ותפילה בשום אופן. גם היו מבלבלים את האדם מאד כל הדברים שעוברים עליו, אבל עקשו על-ידי השקחה נשפח מה שעבר.

ואצלו תורה, שקל מה שעבר והלך נפקס והולך לחלוטין, ואינו חוזר בדעתו עוד קלל, ואינו מבלבל קלל עצמו עוד כמה שפכר עבר והלך וכו'. וענין זה הוא דרך עצה טובה גדולה מאד בעבודת ה'.

כי על פי רב יש להאדם בלבולים רבים וערביב הדעת מאד כמה שקלה ועבר, כפרט בשעת התפילה, שאז באים עליו כל הבלבולים ויעררבים ויעקמם את דעתו כמה שפכר עבר. לשקמים יש לו בלבולים מענין השא-ומתן שיש מעסקי ביתו וכיוצא, באשר פי לא טוב עשה בענין זה וכיוצא, וכה היה צריך לעשות וכיוצא, בהתפלה. ויש שמבלבלים אותו בעת עבודתו בתורה או בתפילה וכיוצא, בהתפנים שפגם מקדם, באשר שבבענין זה לא עשה פהגן נגדו ותפלה, וכיוצא בזה הרבה מאד, פאשר ידע לכל אדם בעצמו.

על-כן השקחה היא עצה טובה גדולה מאד לזה, שחכמה ומיד שחולף ועובר

אמרן דרך צחות: כל תורתו של דוד"ג ומצד על עולם שאינו שיל, אינו אלא מן השפה ולחזין, ולא גמיר שמעמא. ואי גמיר לא מסיק בה אלא פדמסיק מעלא, ולא אליבא דהלכתא.

(סידור היעב"ץ, חלק עמודי שמים, הנהגת חלמוד תורה אות ט)

אי לכך, עלינו לחפש עצות ודרכים כיצד להקטין ולמזער את הטרדות, ולא לתת להם להשתלט על המוח והלב, למען נהיה פנויים ושלווים להספיק כל מה שיש לנו להספיק בפרוודור הקצר הזה.

הבה נסקור אם כן בקצרה כמה עצות ודרכים פשוטים ומעשיים ליישוב הדעת. ואף שסוגיא זו רחבה וראויה לבירור בפני עצמו, אעפ"כ ניגע בקיצור נמוץ בשלש נקודות פשוטות ומעשיות, הנזכרות בספרי רבינו, המועילות מאד ליישוב הדעת, ואיך זיל גמור בספרי רבינו ותלמידיו ותלמידי תלמידיו.

מהר יחיש מעשהו

ראשית-כל עלינו ללמוד כיצד להתנהל עם המטלות המוטלות עלינו בחיי היום-יום, באופן שלא יטרידו את מוחנו ולא יגלו את שלוות נפשנו.

ובכן, אחד הדברים הנחוצים ביותר, הוא: לא 'לשכוח' על הראש מטלות, אפילו פשוטות וקטנות, אלא לפטור אותן בהקדם.

גם הדבר הקטן ביותר - כמו תשלום חשבון, או סידור מסוים בבית או שוק - אם סוחבים אותו ולא פוטרים אותו בהקדם האפשרי, הוא מטריד את המוח והלב. וחבל...

יש לך משהו לסדר? עשה זאת מיד, ואל תדחה אותו כלל. וכפי שאמר רבינו על עצמו:

כל מה שאני צריך לעשות, אני חפץ מאד לעשותו ולגמרו מקף ומיד בקא, ולא להשהותו לזמן אחר.

ובענין זה יש כמה שיחות הנצרכים מאד, איך היה צריך בכל דבר ודבר הצריך ומקרה, שהיה מוזרי מאד לעשותו מיד תקף מלי עמו, אפילו דברי הל, קדי שלא יצטרך לבלבל בזה אחר קה. כי אם לא היה עושה אותו מיד, לא היה יודע אם יעשהו עוד לעולם, כי אחר כך לא היה רוצה עוד לבלבל דעתו עוד קלל קוה. כי מוח

היה דבוק תמיד במה שהיה צריך לעבודת השם, על פן היה חפץ בכל דבר המקרה לעשותו אפילו בדברי הל לעשותו תקף ומיד מלי עמו קלל.

ואפילו אם צריך ללמד או לעסק בעבודת השם, והגיע אליו עסק שהיה מקרה לעשותו, אף על פי שהיה העסק לא היה דבר שפוקשה מפש, אף על פי כן מאחר שפוקרה לעשות אותו תדבר, היה רגיל על פי רב לפטר עצמו מקדם לעשות מוויית מיד מה שצריך ומקרה לעשותו, כדי שתהיה דעתו פנויה אחר קה.

(חיי מוהר"ן, חלד)

דווקא בגלל שאנו רוצים "שתהיה דעתנו פנויה" והמח שלנו זוכל להיות "דבוק תמיד במה שצריך לעבודת השם" - אסור לנו להתמהמה ולדחות מטלות גשמיות פשוטות המוטלות עלינו, אלא "להזדרז מיד לעשותו מיד תיכף בלי עיכוב, אפילו דברי חול, כדי שלא יצטרך לבלבל בזה אחר כך".

וכפי שכבר כתב גם בעל הפלא יועץ' בלשונו הזהב:

ואם יש לו שום עסק הכרחי, ימיר יחיש מעשהו, יפה שעה אחת קדם, כדי לפנות למו מןמך או שיהא עליו מרדא אחת פחות.

(פלא יועץ, ערך "שוב הדעת")

ה. הנהגת זו שמעתי ממאמר שנהג בה גם רבי שמואל שפירא זצ"ל.

לענין, ולהישאר קרח מכאן ומכאן.

גם בשיחות הר"ן מצאנו התייחסות לבלבול זה, ושם כתוב כך:

לענין הפלגות ששכבליים את האדם בעבודתו, שלפעמים נדמה שפך הוא צריך לעשות ולהתנהג, ואחר כך נדמה לו שלא כן היה צריך להתנהג רק בדרך אחר וכו', ולפעמים יש להאדם בלבולים גדולים מזה. ענה ואמר: מה צריך להחליט? אוף שעושיין - עושיין, ובלבד שלא לעשות רע חס ושלום. (והיא מען טיט טיט מען. אביא מעטים ניש קיין שלעכן חס ושלום).

(שיחות הר"ן, (רסט)

והמסר העובר בין השיטין הוא:

גם אם יתכן שההנהגה בה אתה מתנהג היא לא ההנהגה המובחרת ביותר, ויש הנהגה שעדיפה וטובה הימנה - אעפ"כ, עדיף בהרבה להחזיק במשהו שהוא לא מושלם, מתוך ישוב הדעת, מאשר לחפש את הדבר המושלם ולהיות מבלבל... דווקא מאד.

עד כאן נגענו על קצה המזלג בכמה נקודות הקשורות לישוב הדעת, ותן לחכם ויחכם עוד.

ובענין זה היה חידוש נפלא, ואי אפשר לספר מזה כלל.

לאמתו של דבר, 'שוב הדעת' אינו דבר התלוי רק בתחבולות ועצות מעשיות, אלא נובע בעיקר מקדושתו של האדם.

כדי לזכות לדעת מיושבת, יש לנקות ולטהר את המח מה'שמרים' והלכלוך, דבר הכרוך ביגיעה גדולה.

ענה ואמר: או שצריך לזה רחמנות מהשם יתברך, או יגיעות ועבודות או שצריך שניהם, שיהיה לו יגיעות גדולות בעבודת ה' וגם רחמנות מאתו יתברך, קרם שזוכין שיעמדו וישקטו שקרי המח למטה.

(שיחות הר"ן, (גא)

ומי שאכן זוכה - אחר יגיעות רבות ורחמים גדולים - למח זך ונקי בתכלית, עליו נאמר בזהר הקדוש:

והאי מוחא, דאיהו האי חכמתא סתומא, שקיט ואשתכיד באריות, סתקרב טב על הורדניה, והיני דאקרי: "סבא דעתו סתים, ומוחיה סתים ושכיד".

(אדרא זוטא, דף קכח ע"ב)

בחינת הצדיק האמת, הנמו שפיקדושה, שדעתו מ'שבת תמיד ואינו צריך עוד שום מלחמה עם הפחשבות, בחינת "בסבא דעתא שקיט ושכיד".

(ליקוטי הלכות, חפלין ו, (ג)

כך שרבינו הקדוש אכן היה בענין זה של ישוב הדעת "חידוש נפלא, ואי אפשר לספר מזה כלל", מאחר שהיה נקי אך בתכלית תכלית השלימות שאין שלימות אחריו.

שפך עניני קדושה ופרישות, הן בתאוות והן במדות, והן בעניני יגיעות ועבודות וטרחות ויסורים וכו' פשכילו

יתברך, הכל אפשר לכל, היה חידוש נפלא ונראה מאד. והיה מפשט מקל התאוות ומקל המדות בתכלית, ועד שלא נשאר לו מושם תאוה ומדה שום שמין בעלמא, וזכה למעלה נראה מאד מאד בתכלית המעלה, ואי אפשר לדבר קלל בעצם הפלגת מעלתו כי קל המוסרף גרע.

(שנתי הר"ן, (כה)

ונשאלת השאלה:

אנן, יתמי דיתמי, מה נאמר!?

הרי עוונותינו הטוב אלה, לא רק לערוב את המח ושמריו, אלא אף גם לפגום את חדרי השכל, ולהרוס את ה"כח המעכב והמסדר והמיישב את השכל".

עונותי הפו אלה, והנאותי הסתירו פניך מפני. כי מחשבותי היתה רודפת אחר תאוות רעות והרהורים רעים ומחשבות חיצוניות, עד שפגמתי בקל חדרי השכל ובקל נתיבות ושכילי הדעת, עד שהחריבתי את בית ההקמה, ופרעתי דברי התבונה, והרסקתי את היכלי הדעת. ופגמתי הרבה בהקמה ובינה ודעת, ובכל המעכב והמסדר והמיישב את השכל שהוא פתח עליין, בכלם פגמתי הרבה מאד על ידי חטאי ועונותי ופשעי המרבים, שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך ה' אלוקי.

(ליקוטי תפילות, (כד)

כך שכמה שנדבר על ישוב הדעת, עדיין אנו רחוקים מכך מאד מחמת מוחנו ההרוס.

אלא שגם אנו, כמו שאנו, יכולים להמשיך עלינו "מנוחת המחשבה וישוב הדעת", מהצדיק האמת אשר זכה לכך בשלימות. זאת ע"י שנתקשר אליו, נסתכל "בספריו הקדושים בעין האמת", ונקיים עצותיו הקדושות באמת ובפשיטות.

גם אם אנו בבחינת "ששת ימי המעשה", ושקועים בחולין ואף בטומאה, יכולים אנו להמשיך עלינו קדושת "שבת קודש", מנוחת שלום ושלוה והשקט ובטח.

וכדבריו של מוהרנ"ת:

ששת ימי המעשה צריכין לקבל משבת קדש. כי מיצה מתברכין כל שימא זמין. הינו כי שבת הוא בחינת שביטה וניחא, בחינת מנוחת הפחשבה, בחינת ישוב הדעת בחינת "על מי מנוחות יגדלני", בחינת הצדיק האמת, הנמו שפיקדושה, שדעתו מ'שבת תמיד ואינו צריך עוד שום מלחמה עם הפחשבות, בחינת "בסבא דעתא שקיט ושכיד". ומשם צריך כל אחר להמשיך על עצמו קדושת הפחשבה. כי מי שפסק על הצדיק האמת, ואפילו אם אינו זוכה רק להסתכל בספריו הקדושים בעין האמת, הוא יכול להביא התבוננות אמתית בלבו, להמשיך על עצמו קדושת הפחשבה על ידי עזותו הקדושים שגמר לקיים באמת ובפשיטות, עד שיוכה לבחינת נקבלת התורה.

(ליקוטי הלכות, חפלין ו, (ג)

ומחמת זה היה לו פנאי על כל דבר.

כאן מסתתר הסוד:

הסיבה מדוע אין לנו כמעט פנאי, היא אך ורק חוסר ישוב הדעת.

אבקשה | שבט תשפ"ד

פי היום הזלך וחולף ועובר אצל, ואין לו פנאי לישב עצמו אפילו פעם אחת
כל ימי חייו.

(שיחות הר"ן, מז)

שכן, לאמתו של דבר, יש "פנאי על כל דבר", ואפשר להספיק המון בכל יום ויום. ואף גם "לגמור בכל שנה ש"ס עם הר"ף והרא"ש, וארבעה שולחן ערוך הגדולים, וכל המדרשים כולם, וכל ספרי הזוהר ותיקונים זוהר חדש, וכל ספרי קבלה מהאר"ל", ועוד ועוד...

והסיבה היחידה מדוע נראה לנו הדבר רחוק מהמציאות, ואנו כמעט משוכנעים שאין לנו פנאי לכך, היא מחמת שאין דעתנו מיושבת, ורוב היום / השבוע / החודש / והשנה עובר מתוך טירוף ובלבול הדעת.

אין מי שמונע מאתנו לזכות לכותרה של תורה, שהרי

קָהָר תוֹרָה הָרִי מִנֶּחַם וְעוֹמֵד וּמִיָּד לְקַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁצִּמְחָה מִ"תוֹרָה צְהָר לְנוּ מִשָּׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֵת יַעֲקֹב", כֹּל מִי שֶׁיִּרְצֶה יָבֵא וְיִשְׁלַח.

(רמב"ם, הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה א)

אלא ש'בלבול הדעת' הוא זה שגורם לאנשים רבים להרגיש שאין להם פנאי לבוא וליטול את הכתר הקדוש.

"ונסתם ואין רודף"

התורה היא גן מופלא

כמו שכתב בתקוני זהר 'גן דא אורייתא', פי התורה נקראת גן.

(ליקוטי מוהר"ן, ח)

והגן הוא נפלא מאד מאד... והוא נפלא ונורא מאד. אף אי אפשר לקנס בו, כי כשנקנס בו אדם, אינו מקה מתחילין שם לרדפו, ורודפין אותו והוא צועק, והוא אינו יודע כלל ואינו רואה מי רודף אותו. וקח הם רודפין אותו עד שמבריחין אותו מן הגן... שרודפין אותו והוא אינו יודע כלל מי נמי רודף אותו, ובאדם בכהלה גדולה מאד.

(סיפורי מעשיות, מעשה מנן המלך והשפחה שנתחלפו)

כך שגן זה, על אף שהוא פתוח לרווחה ואין מי שעומד על פתחו ומונע להיכנס, אין מי שייכנס בו...

והשער פתוח, ואין שם שומרים, כי בודאי אין צרכים לשומרים לזה הגן.

(שם)

אך כשבא בן המלך וחוקר את הדבר, מתגלה שבאמת אין שם מי שרודף באמת... אלא מדובר סה"כ במחלת רדיפה, הנובעת מכך שאין נעמדים אצל ה"מלך שהשלום שלו".

ושבת היא בחינת מלך שהשלום שלו.

(שם, בסוף המעשה)

ופירושו של דבר לעובדא ולמעשה הוא:

שכשהמחשבות רודפין אחריו מאד, צריך לעמד עצמו אצל שבת, שהוא שביטה וקניחה.

(ליקוטי הלכות, שבת ז, מב)

וכשלומדים את הדרך כיצד להיעמד אצל המלך שהשלום שלו / להמשיך על עצמו מנוחת המחשבה וישוב הדעת מקדושת השבת קודש -

אפשר להיכנס אל הגן בבטחה.

שְׂשֻׁבְנֵי לֵגֶן וְרֹדְפֵינֵינוּ אוֹתוֹ, אִין צְרִיכִין לְבַרְחָה כְּלָל, רַק לְעֵמֵד עֲצֻמוֹ אֶצֶל הָאָדָם הַגָּדוֹל, וְעַל יְדֵי זֶה יִצְעַל. וְיִחְזַר מִנְּהִי: שְׂאֵם יִקְחוּ אֶת הָאָדָם הַגָּדוֹל וְיַעֲמִידוּ אוֹתוֹ לְפָנִים בְּתוֹךְ הַגֶּן הַגָּדוֹל, אִין יִכַּל כֹּל אָדָם לְפָנִים בְּשָׁלוֹם אֶל הַגֶּן הַגָּדוֹל.

(שם)

וכך אכן עשה הבן מלך:

והלך ונקנס אל הגן, ונתקף כשהתחילו לרדפו הלך ועמד אצל האדם הגדול שעומד אצל הגן מפחזין, ועל ידי זה יצא בשלום בלי פגע כלל. כי אחרים כשנקנסו לנגן והתחילו לרדפם היו מורחים בכהלה גדולה מאד, והיו נופים ונלקחים עלי-ידיהו, והוא יצא בשלום ושלחה עלי-ידי שעמד עצמו אצל האדם הגדול.

ואין צוה זה הגן מלך האמת לקח את האדם הגדול ולהעמיד אותו בפנים בתוך הגן, וכן עשה ואין עברו כל השנים בתוך הגן, ונקנסו ויצאו בשלום בלי פגע כלל.

(שם)

ולעניינינו נלמד:

הכניסה לנגן התורה פתוחה לרווחה, אלא שהבהלה היא הגורמת לבני אדם להידחף החוצה.

וכדברי ה' בתוכחתו:

והפקרתי עליכם בכהלה.

(ויקרא כו, טז)

הקוֹיִר 'בְּהֵלָה' שְׂהוּא הַסֶּף הַמְּשִׁיג מִעֵסֶק הַתּוֹרָה שְׂהוּא יָשׁוּב הַשֶּׁבֶל וְהַתְּפִלָּה הַדְּעוּת.

(אור החיים, שם)

ונקסם ואין רדף אתכם.

(שם, זז)

ואם רק ילמדו את הדרך כיצד להמשיך על עצמם קדושת השבת, קדושת הצדיק דשקט ושכין מוחיה, יוכלו להיכנס בשלום ושלוח השקט ובטח.

ומעתה, אח יקר:

אל תתבהל מנה, לומר ששקשה וקביר לקביר כל הספרים, כי באמת אינה צריך לנקרם ביום אחר. וימי שנפשו חשקה בתורה ועושה תורתו קבע, יכול ברבות הימים לנגמר כל הספרים הגדול יותר פמה פעמים, כאשר ראינו פמה בעלי תורה שקלפנינו, שקלמדו הכל והיו בקיאים בש"ס וכל הגדול כמעט בעל פה, והכל היה מחמת התקנות למקום. וכל בר אורן יכול לזכות לקל זה אם ירצה, ואף על פי כן והיה לו גם פנאי להרבות בתפלות ותחנות ובקשות ושיחה בינו לבין קונו בכל יום. כי יש שהות ביום לכל, וזמן תורה לחוד וזמן תפלה ושאר עבודות לחוד.

(ליקוטי עצות, תלמוד תורה, פ)

כי הזמן שנקבל יום מספיק לקל דבר, הן ללמוד התורה, הן לעבודת התפלה קראי, הן למשוא ומתן או מלאכה. אבל צריך להיות נזהר לשמור ולנצל זמנו בכל יום, ולא לבטל שום שעה משעות היום, כי אין יקפיד לו היום לקל הדברים הגדולים.

■ (עצות המבוארות, שם)

ז. פרנ"ה בלע"ז. (וראה זה פלא: 'פרנ"ה' עולה בנימטריא מה שנאמר בתוכחה 'נקשלו איש באחי קמפני הרב ורדף און').
ח. כמובן שלא באנו לפרש את דברי המעשה, אלא להוציא ממנה רמזים לעניינינו, ענין גן התורה.

ממלינסק
לאומן
TID דאן

אבקשה | שבט תשפ"ד

הוא נולד בסלוצק, למד בישיבתו של הגאון רבי איסר
 זלמן מלצר, התפרסם כעילוי ושמו יצא למרחקים
 ובהמשך יסד ישיבה מחתרתית במינסק // לאחר
 שנעצר ונרדף על ידי השלטון הקומוניסטי ברח
 לקרימנטשוק, שם התוודע לחסידי ברסלב והתפעל
 ממסירות נפשם והתלהבותם בעבודת הבורא //
נגוהות מחייו של הגאון רבי אברהם אליהו מייזעס
זצ"ל בעל ה'יורה חכימא' ובן אברהם' וראש ישיבת
'תורה ויראה' בירושלים עיה"ק

יתמות ועוני

הגאון החסיד רבי אברהם אליהו מייזעס נולד בשנת תרס"א לערך, בסלוצק שברוסיה הלבנה, לאביו ר' בן ציון ניסן ואמו הצדקנית מרת נחמה וויכנא.

הוריו נפטרו שניהם בחודש אחד, שבט תרפ"א, בהשארים אחריהם יתומים קטנים. יתום מאב ואם גם יחד, הוצרך רבי אברהם אליהו לדאוג בעצמו לצרכיו, הוא שכר באחד הבתים קיטון צר שה' מיועד למשרת הבית, ובו התגורר. כדי להשקיע את רעבונו יצא פעמיים ביום, בוקר וערב, לגני העיר ואסף שיירי לחם שזרקו המטיילים. את הקצוות חתך מחשש מאכלות אסורות שנגעו בלחם. כך חי שנתיים וחצי רצופות.

הוא שיקע עצמו באהלה של תורה בהתמדה עצומה. לימים אמר כי היתה זו התקופה המאושרת ביותר בחייו. למרות שכאמור התנאים בהם חי היו כשל דרי הרחוב חסרי הבית.

משהגיע לפרקי הקים את ביתו עם הרבנית הצדקנית מרת מיכלא בת הגאון רבי שלום הירץ מאיישישוק, מגדולי תלמידי החפץ חיים. רבו המובהק באותה תקופה היה הגאון רבי יחזקאל טרסטינר. בהמשך למד בישיבת סלוצק, שבראשה עמד הגאון רבי איסר זלמן מלצר.

והימים ימי צרה וצוקה ליהדות רוסיה. המשטר הקומוניסטי על כל שלוחותיו גמר אומר להכחיד את חיי הדת

אריית העשויים ללא חת. קרימניושוק העיר

הרבעת תורה במסירות נפש. מינסק שברוסיה הלבנה (בלארוס)

אחד

ממעוזי היהדות העקשניים האחרונים שנותרו ברחבי ברית-המועצות כולה בשנות התר"צ, היתה אומן. בזמן שאלפי בתי כנסיות, תלמודי

תורה ומקוואות, כבר סגורים היו על בריח במקרה הטוב - ובמקרה הגרוע יותר הוסבו למועדונים ובתי תיאטריות רח"ל - וכל זכר וסממן יהודי הלך ונעלם מן הנוף, המשיכה השלהבת ליקוד באומן בעוז ותעצומות.

חסידי ברסלב מתהלכים היו מן הקלוז אל הציון הקדוש, כשציציותיהם פיאותיהם חקניהם מתבדרים בגאון, משל מצויים הם בוורשה הפולנית, או בסמטאות ירושלים, ולא תחת שלטון קומוניסטי עריץ ואכזר.

הלהבה הקדושה הזאת משכה אליה רבים וטובים, גם כאלו שלא נמנו על חסידי ברסלב, ועל החסידות בכלל.

ומפיקים רצון מהתקרבותם

כך מספר הגה"ח רבי אברהם שטרנהארץ במכתב לידידו הגה"ח רבי מרדכי הלברשטאט דומ"ץ סוקולוב שבפולין, בתארו את הקיבוץ באומן בראש השנה תר"ץ:

"ואצלנו ב"ה ה' כמה אנשים חדשים שנתקרבו, ורב אחד מעיר חארקאוו עם עוד איזה אנשים מכובדים מקרימיניטשאק באו על ראש השנה והוטב להם מאוד את כל הענין ומפיקים רצון מהתקרבותם, וכמה לא נסעו תיכף אחר ר"ה, רק היו גם על יום הק' יום כיפור פה".

אותו רב היה רבי נחום כהאן זצ"ל הי"ד, דיין ומו"ץ דחסידי חב"ד בחארקוב (וראה מכתב רבי אהרן לייב ציגלמן: "כן גם קבלתי מכתב מהרב חארקוב, מקורב חדש אשר במשך ארבעה שנים מעת התקרבותו ה' ט"ו פעמים באומן, ופעם בברסלב, ופעם במעווינעש ומבקש ג"כ לשלוח לו חבילה..." - יום ה' לסדר זה יתנו תרצ"ב ורשה, בת"ץ).

עוד רב שבא להשתתף בקיבוץ בר"ה באומן ויצא מכליו מהתפעלות ממראה עיניו, היה הגאון רבי ישראל דוב הכהן מתלמידי 'הסבא מנובהרדוק, שכיהן כרב בבוגוסלביסקי שבפלך קובנה ולאחר מכן בסיהאדאק שבפלך חרסון. בשנות השלטון הסובייטי נעשה מקורב מאוד להר"צ מליובאוויטש זצ"ל ומאנשי סודו. לימים כיהן כרבה של שכונת הר-הכרמל בחיפה. כך הוא כתב באגרתו למען 'שיבת ברסלב לתורה ותפילה' שנוסדה בירושלים בשנת תרצ"ב:

"...ד' עליהם יחיו באורך ימים ושנים בנעימים מנעימות חכמת ועבודת הקודש אשר הניח לנו רבינו הק' ותלמידיו רבותינו הקדושים זצ"ק לברכה זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל [...] הלא השם נחל נובע מקור ח'כמה יספיק בעדנו להתעמק בהפירוש של הדברים האלה, ולעת כזאת הלא גם בלא התעמקות אנו רואים פשוט איך הנחל הזה נובע ונובע ממש עד שנעשה לים גדול וכל הנחלים וכו'..." בין הרבנים שהשתתפו בשנות התר"ץ בקיבוץ באומן, היו גם רבי אריה לייב קפלן 'הרב מקאסרוב' חניך ישיבות סלבודקה וקמניץ, שהסתתר תקופה ממושכת באומן מאימת הקומוניסטים שרדפוהו בעוון הפצת יהדות, ואף שימש כבעל תוקע בקיבוץ בשנים תרצ"ב - תרצ"ד, חתנו רבי יצחק שמחה מקבצקי בנו של גאב"ד חארקוב, רבי דוד 'הרב דאסטער', ורבי אברהם אליהו מייזעס 'הרב ממינסק' - נשוא מאמרנו.

בא לתחנתם משלהבת הקדוש. ר' אריה לייב קפלן הרב מקאסברוב

מילא את החלל שנוצר בלכות. הגאון ר' איסר הלמן מלצר

ולהצמיח דור אשר לא ידע את אלוקיו. לאחר שרבו רבי איסר זלמן נאסר מספר פעמים ונרדף על ידי המשטר הסובייטי - נמלט בשנת תרפ"ג לקלצק שבפולין, שם עמד בראש ישיבת סלוצק הגולה - 'עץ חיים'.

למרות גילו הצעיר נחלץ רבי אברהם אליהו כדי למלא את החלל הריק שנוצר לאחר עזיבת רא"ז את העיר. הוא החליט לצאת למאבק גלוי לקיום לימוד התורה במסירות נפש, כשהוא מכין עצמו לקראת אפשרות שייהרג על קידוש ה', עלה לבניין ונעמד בקומה השניה ואמר לעצמו "אפילו אם יפילו אותי מגובה כזה, אני מוכן לסכן את עצמי למען התורה" אחר עלה לקומה

השלישית וקיבל על עצמו כי גם אם יופל מכאן, לא יימנע להילחם למען היהדות. כך עשה עד שעלה לגג הבניין.

הוא הקים בסלוצק ישיבה מחתרית בה מסר שיעורים עמוקים בעיון. לאחר סגירת הישיבה על ידי הקומוניסטים, ניהל מאבק לפתיחתה מחדש, בטענה שלבחורים מעל גיל 18 מותר ללמוד בישיבה. אך מאבקו לא צלח.

ישיבת מסירות נפש' במינסק

תחנתו הבאה היתה מינסק, עיר מלאה חכמים וסופרים. גם על קהילה עתיקה ומפוארת זו לא פסח המגף הקומוניסטי שהלך ודרס את קדשי ישראל ברגל גסה.

כצעד ראשון פתח בה ישיבה, לה קרא בשם 'ישיבת מסירות נפש', בה נלמדו מלבד שיעורים בסוגיות הש"ס, הלכות מסירות נפש לקראת יישומן למעשה. בין תלמידיו משיבה זו היה הרב שאול ישראלי מחבר הספרים 'ארץ חמדה' ועמוד הימיני. 'והעיד בפנינו תלמיד-חכם אחד שלמד אז בישיבה זו, כי אחרי כל שיעור ושיעור, היו התלמידים מוכנים ומוזמנים לעבור את כל העיניים ולפשוט את צווארם לטבח על דבר כבוד שמו יתברך' - כותב נכדו ר' אפרים שטרן שליט"א, ב'תולדות המחבר' בפתח ספרו של סבו 'בן אברהם'.

על אף הסכנה החמורה שנסקפה לו, לא חת ממאומה, היה מקהיל קהילות, מחזק ומעודד ומרביץ תורה ברבים בישיבת הגר"ל צימבליסט זצ"ל (רבי יהושעלה הרוזן). הרבה בתי כנסיות נפתחו על ידו שוב, כן יצר קשר עם עורך-דין מנוסה ובאמצעות טיפול משפטי ותוך ניצול קשרים בחוגי השלטון הצליח לפתוח מאפיית מצות שהיתה סגורה מזה זמן ממושך, על אפס ועל חמתם של הקומוניסטים, ואפילו זכה להקצבה ממשלתית לקמח עבור המצות, דבר שהיה חידוש גדול ופלא בימים ההם.

בחלוף הזמן, עם התגברות גזירות השמד, נאלצה ישיבתו לרדת למחתרת. השלטונות עקבו אחריו וכמה פעמים בעת פשיטה על המקום הוא נמלט בעד החלון. אך לבסוף נאסר והישיבה נסגרה. לאחר כתשעה שבועות במאסר הוא שוחרר על תנאי שיעזוב את מינסק ושוב לא יציג בה את כף רגלו.

רבי אברהם אליהו מחליט להרחיק נדוד. וייסע ויחן בקרימינטשוק הרחוקה.

"מה אגיד לך,
מתבייש אנכי מפניו.
על מה נסזבים דאגותיו
של 'בעל בית' פשוט זה,
במה רחוק אני ממחשבות
ורצונות קדושים כמו
אלו שלו!"

במחיצת אנ"ש בקרימינטשוק

בבואו לקרימינטשוק הגיע לבית החסיד רבי משה בער רוזנפלד מיקירי חסידי ברסלב, שהיה ידוע למכנים אורחים, אצלו שהה תקופה ניכרת יחד עם בני משפחתו.

הוא גילה כי גם בעיר זו, שהיתה עד לא מכבר שוקקת חיים יהודיים, עשתה ה'מהפכה' הקומוניסטית את שלה. כמעט כל בתי הכנסיות והמקוואות נסגרו, ובנוסף סובלים היהודים המקומיים מעניות מחפירה. הוא התאזר עוז, תיקן תקנות לצדקה ובעצמו כיתת רגליו ואסף מצרכי מזון, באמצעותם הציל יהודים מחרפת רעב כפשוטה.

בקרימינטשוק היה אחד הריכוזים הגדולים של חסידי ברסלב שומרי הגחלת. בתחילה היה להם בית כנסת משלהם ולאחר שנסגר בהוראת השלטון התפללו בבית הכנסת המרכזי יחד עם הציבור הכללי. מדי בשבת אחרי התפילה היו מתוועדים שם יחדיו ושחים בתורת רבינו הק' ועצותיו הקדושים, כמו כן אמרו בצוואת 'תיקון הכללי' ולמדו 'סיפורי מעשיות' כדרכם. כעבור זמן קמו להם כמה מתנגדים שצרו את צעדיהם ולא הניחו להם לקיים את מנהגם בבית הכנסת המרכזי.

דאג לו למשחת ראש ישיבת ר' דוד שצט

דיבור אחד מרבי. ר' לוי יצחק בנד

בטל ומבוטל אני. ר' הירש ליב ליפל בעצדותו

בזמן הזה אי אפשר לעלות, אם לא בהתבודדות רחוק מישוב

בספרו 'יורה חכימא' כתב הגאון רבי אברהם אליהו מייזעס זצ"ל בקוצר אמרים דיבורים במעלת ההתבודדות. בשורות אלו ניכר היטב עד כמה הושפע עמוקות מתורתו של רבינו הק' הנחל נובע מקור חכמה

- המתבודד, בהתבודדותו משיג יותר מבעל השכל בשכלו
- טוב להתבודד אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה

- בזמן הזה אי אפשר לעלות, אם לא בהתבודדות רחוק מישוב

- הרהורים טובים של האיניו מתבודד, אפילו מזמן רב, לא יגיעו להרהורים טובים של המתבודד מזמן קטן. ועוד כי הם בסירוגין וכל הרהור בפני עצמו ואינו חשוב, ובטל ברוב שאר הרהורים, ואינו משאיר רושם, ונמצא כמעט שהוא עומד [-ואינו 'הולך'] כל ימיו ח"ו

- כשמתבודד בלילה ובוכה, הקב"ה בוכה עמו ומלבישו חן וכל המקטרגים והקליפות בורחים ממנו

- בשעה אחת התבודדות בלילה, מתקן יותר משבע מאות שעות שלמד בהם תורה ביום

- אין כח ככח תפילה

- לעולם פועל בתפילה, בגלוי או בעלם

- עיקר תפילה, בשיחה ובשפיכה

- טוב צו פיעסטען זיך [-להתחטא, ע"פ 'ליקוטי עצות' התבודדות כא] לפני הקב"ה כמו תינוק לפני אמו, כי אז גם הקב"ה משתעשע עמו וקורא בן יקיר ואומר לו 'בני אתה אני היום ילדתיך' (תהלים ב, ז). והכל קוראין לו בן זקונים (מוזניק) (יורה חכימא עמ' כד)

"...ובראש השנה
האחרון בא הרב
ממניסקה, גאון הדור
שאינו במוותו בכל רוסיה,
בן עשרים וחמש שנים יניק
וחכים, ותראו איזה מכתב
כתב על אודות הירש לייב,
וכותב עליו 'עבד ה' שאין
במותו'

בבית הכנסת על שפת הנהר

רבי אברהם אליהו, שכבר הספיק להכיר את שיחם ושיגם של אנ"ש, צידד לטובתם, וכשלא נשקט העניין והם נאלצו להעתיק את מקום תפילתם לבית הכנסת הקטן שעל שפת הנהר - אותו עדיין לא סגרו השלטונות - עבר אף הוא להתפלל עמהם.

במחיצת חסידי ברסלב הנלהבים, שהמשיכו לעבוד את ה' למרות הגזרות והרדיפות מבית ומחוץ, התודע הרב מייזעס לספרי רבינו ועצותיו הק'. בהתקרב ראש השנה תרצ"ב, החלו אנ"ש דקרימנטשוק להתכונן לקראת הנסיעה הקדושה לאומן, כשחלקם מקדימים לנסוע באמצע חודש אלול, ביניהם היה רבי משה בער והוא פנה לרב מייזעס והציע לו להצטרף אליהם.

רבי אברהם אליהו נהג להסתגר מדי שנה במשך ארבעים יום שמראש חודש אלול עד יום הכיפורים, בחדר סמוך לבית הכנסת, כשהוא מופרש מן העולם ושורי בתענית דיבור, כולו קודש לה' ושקוע בתורה ועבודה. במקום תשובה, החווה בידו על הגמרא, כאומר "מה יהא עם ביטול תורה?"

רבי משה בער הבין לרוחו והבטיח כי ידאג שלא תופרע עבודתו הקדושה, הוא לא יאלץ להיטלטל ברכבות, כיון שידאג לו למרכבה

לתומסר עטר ילד יחודי. ר' אליהו חיים רוזין

העמיר תלמידים הרב. רבי אברהם אליהו מייסד בחריל

מלחמת חורמה ביתח. אחד מבתי הכנסת בקרימנסוק ששרדו

נוחה שתביאהו היישר לאומן ותחזירו. (אף את רבה של קרימנסוק וכן את רבי משה דוד חסקלוביץ - המלמד של בניו - הביא עמו רבי משה בער לאומן). הרב מייזעס נעתר, וכך זכה להשתתף בקיבוץ הקדוש.

מתבייש אני מהם!

כיוון שהתוודע למנהגם של הברסלבר חסידים לצאת אל היער שמחוץ לעיר, להתבודד עם קונם, התמלא הרב מייזעס סקרנות לחזות ולו פעם אחת מקרוב התבודדות מהי, והחליט להתחקות אחר עקבות אחד מהם בלכתו ליער.

את ר' חיים בנימין ברוד הכיר היטב. בהזדמנות הראשונה, כאשר הבחין בו בצאתו להתבודדות, החל צועד אחריו במרחק ניכר, מבלי שירגיש. כשהתרחק ר' חיים בנימין מבתיה האחרונים של אומן והחל מעמיק אל עובי היער, לא שיער כי משהו עוקב אחריו.

הוא התמקם בין העצים, ובפשטות נלכדת החל פונה אל בורא בדיבורים חמים, כדבר בן אל אביו אוהבו. והדיבורים קולחים וממיסים את לבו של רבי אברהם אליהו, עד שהיה כמים. מימיו לא שמע פניה כזו, בתמימות, באמתיות, בהשתפכות נפש שכזו, ללא כל מחיצות, אל מי שאמר והיה העולם.

לאחר מכן סיפר הרב מייזעס לאחד מדידיו על מה שראה ושמע בחשרת היער, וכה הפטיר בהתפעלות: "מה אגיד לך, מתבייש אני מפניו. על מה נסובים דאגותיו של 'בעל בית' פשוט זה, כמה רחוק אני ממחשבות ורצונות קדושים כמו אלו שלו".

כותב החסיד רבי שמואל צ'צ'יק בספרו 'עין הארץ':

הגה"צ ר' אברהם אליהו מייזעס זצ"ל (רבה של מיינסק), שהיה מבלה הרבה זמן באומאן, אמר לי, כשהיה רואה את עבודת הקדוש של ר' צבי אריה (ה"ה ר' הירש לייב לפל זצ"ל) וחבריו שהיו עובדי ה' במסירות נפש גדולה ונוראה, אמר: 'דיבוננו של עולם! אבקש אותך שלא תעניש אותי, בכל עת אשר אני רואה את עבודתם הגדולה והנוראה, בטל ומבוטל אני, הרי אני ככלי מלא בושא וכלימה, כי ראה גדול טרחתם בעבודת הש"ת שהי' כעבודת גדולי הצדיקים זיע"א".

ורבי שמואל הורוויץ מספר בספרו 'מי שמואל':

"...ובראש השנה האחרון שלי (תרצ"ב) בא הרב מיינסק, גאון הדור שאין כמותו בכל רוסיה, בן עשרים וחמש שנים יניק וחכים, ותראו איזה מכתב כתב על אודות הירש לייב, שיעשו לו טובה פה לנסיעה לארץ ישראל, וכתב עליו 'עובד ה' שאין כמותו, ושלכתוב ממנו ומחבריו יש הרבה לספר ושיש לו התפעלות מהם וכו'". (פרק רב)

שערי דמעה נפתחו

לימים סיפר הרב מייזעס: "נולדתי בלי דמעות. אפילו כשקברתי את שני הוריי בחודש אחד - לא הולתי דמעה אחת. כשהגעתי לאומן אמרתי לעצמי: נו, אני כבר פה, אגיד את העשרה מזמורים. התחלתי להגיד תיקון הכללי, אמרתי את המלים 'מכתם לדוד' והתחלתי לבכות כמו ילד קטן. אמירת התיקון הכללי ארכה לי שעתיים תמימות. אמרתי מילה ובכיתי, עוד מילה ובכיה... חשבתי לעצמי: תראה מה זה, אברהם אלי, אתה בוכה! לא בכית עד עכשיו, גם כשקברת את ההורים שלך, גם לא כשנאסרת ועונית, אבל כאן בציון הקדוש בכית יותר משעתיים כמו ילד קטן. ואני חייב לומר לכם חסידי ברסלב, שאצל הרבי שלכם בציון, שם זה שערי דמעות!".

עובדא זו שמע הרה"ח ר' יוסף שמעון ברזעסקי שיח' מפי רבי

לחם מלחמות ה': מצבת קברו של רבי אברהם אליהו מייזעס

דקדושה" (אבני אפד, שנה ב' גליון נ"ט)
 בשנת תרצ"ז, תקופת ה'טיהורים הגדולים' בברית-המועצות, בה נאסרו עשרות מחסידי ברסלב ועקבותיהם לא נודעו, נאסר גם הרב מייזעס. במכתבו מאותם ימים כותב רבי אהרן לייב ציגלמן מוורשה: "...בחול המועד פסח הביא ר' יצחק ברייטער מכתב לביהמ"ד מר' אלי חיים ראזען מירושלים, אשר שם מודיע בשורה לא טובה מאנ"ש מאומאן שיחיו, שח"י אנשים נתפסו ר"ל בבית האסורים..." הוא מציין את שמות אנ"ש שנאסרו, ומוסיף "ומכבר בבית האסורים עוד ארבעה: הגאון ר' אברהם אלי בן נחמה ויכנה, דוב בעריש בן שרה, חיים יהודא בן רבקה מכארקאוו, אלי בן שרה; ועוד אחד שמו אברהם..." (נדן ניסן, י"ב למסמנים, שנת חיש ישע לפ"ק [-תרצ"ז] ורשה).

בגלות סיביר

פעילותו הנמרצת של הרב מייזעס בהפצת יהדות, ובפרט העובדה שניהל את מאבקו באמצעים חוקיים ומשפטיים ובגיבוי עורכי-דין, עוררה עליו את חמת השלטונות ואלו דנהו כ'אנטי מהפכני' (קונסדה-רבולוציונר). הוא נשפט למאסר של 6 חצי שנים והוגלה לסיביר, שם שהה בפועל קרוב לעשר שנים.

בסיביר המשיך בגבורה עילאית למסור את נפשו יום יום על קיום המצוות קלה כחמורה, ואותה תקופה ארוכה היא פרק נכבד בפני עצמו. לאחר המלחמה, בדרך נס הצליח להגיע לפולין ומשם לפראג. אשתו ושלוש בנותיו הצליחו להתאחד אתו. הם המשיכו לצרפת, שם כיהן כראש ישיבה לפליטים ב'באהל', פרוור של פריז, לצד הגאון רבי מרדכי פוגרמנסקי ותלמידי ישיבת טלו ונובהרדוק.

החסיד רבי אליהו חיים רוזין סיפר עובדה מאלפת על פעליו באותה תקופה. בין הפליטים מארצות אירופה שגלו לצרפת היה ילד צעיר שהוריו נספו בשואה והוא נשאר ללא קרוב וגואל. רבי אברהם אליהו מצא אותו שם ואספו לביתו וגידלו כאחד מילדיו. עם כל עסקנותו הגדולה והעצומה בה היה שקוע למעלה ראש - לא הסיח דעתו מהילד שהביא לביתו, הוא ניסה להשיג עבורו מלמד פרטי שילמד עמו בכל יום, אולם במקום שהותו אז, לא מצא אדם כזה.

אברהם

אלהו, עת שימש כסנדק בברית בבית מדרשו במא"ש (ישנם כמה חצולמים מאותה שמחת ברית בה הוא נראה משמש בסנדקאות ולצדו עומדים רבי אלחנן ספקטור ורבי שמואל הורביץ). לפני סעודת המצוה הוא פנה לנוכחים ואמר להם: "אני רוצה לספר לכם משהו" וגולל את העבודה המופלאה דלעיל.

אינם 'כמצות אנשים מלומדה'

לרב מייזעס היה את, ר' מנדל שמו, שבצוק אותם העתים זקוק היה לחיזוק בענייני יהדות ואמונה. הוא הפציר באחיו זה כי ייסע לאומן, בידיעה כי השלהבת הקדושה הבווערת שם תחסן את נפשו מפני הכפור הרוחני השורר ברוסיה. ואכן ר' מנדל חזר מאותה נסיעה מלא רשמי קודש שלא עזבוהו עד סוף ימיו.

מהראוי להעתיק את שכתב תלמידו של הרב מייזעס, רבי אליעזר דוד פרידמאן, רב ביהמ"ד בעלזא בלונדון, על הקשר המיוחד של רבו עם חסידי ברסלב:

"הגאון רבי אברהם אליהו מייזעס זצ"ל אב"ד מינסק בעל מחבר ספר 'בן אברהם', היה מקורו ממדינת ליטא, אך בהיותו במדינת רוסיה התיידד עם חסידי ברסלב שהיו שם, ותמיד היה נוהג לשבח בהתפעלות את דרכי הנהגתם המיוחדים להם, כדוגמת ענייני ההתבודדות וההשתוקקות וההתלהבות התמידית לדבר מצוה, ומיוחדים המה בעיקר במה שאינם 'כמצות אנשים מלומדה', אלא מקיימים כל מצוה כאילו זאת הפעם הראשונה שמקיימים מצוה זו. ואצ"ל, כי אף רבי אברהם אליהו זצ"ל עצמו למד מדרכי ברסלב, ואף שהיה ליטאי מובהק, היה מקיים כל מצוה בהתלהבות

הביא לאומן ממכתבה נוחה. ר' משה בער רוזנפלד (מסלי גביר רימסק)

דבורי קודש של 'בעל הבית' שטוט. ר' חיים בנימין טרו

רבי אברהם אליהו מייזעס במיט בית מדרשו במאה שערים (תמונה)

בשבתות כדי להתפלל בבית הכנסת דחסידי ברסלב במאה-שערים שהיה אז בחצר וידוביץ. כך בליל שבת ובשחרית. עם הגיעו ארצה, נוכח החסיד רבי דוד שכטר בבקאותו העצומה בכל חודי תורה, וכי יראתו היוקדת קודמת לחכמתו ורוח של קנאה לדבר ה' מפעמת בלבו הטהור, מיד בא בדברים עם מנהלי ישיבת 'תורה ויראה' וסיפר להם על הארי שעלה מבבל. ואמנם עיטרוהו לכהן פאר כראש ישיבתם, בה זכה להעמיד תלמידים הרבה. רבי אברהם אליהו עמד בראש מערכות הדת בעוז דקדושה לבצר חומות היהדות מפני הקמים עליה. שמונה שנים בלבד חי בירושלים, מאז עלייתו ארצה ועד הסתלקותו בי"ח סיוון תשכ"א, אך השפעתו הייתה כבירה לדורות.

דיבור אחד שמדברים מהרבי!

באחת משיחותיו סיפר רבי לוי יצחק בנדר: "פעם נכנסתי אל רבי אברהם אלי, הוא ישב וכתב - הוא נהג לכתוב ספרים, בבואי אליו דיברתי עמו כמה דיבורים מרבינו, והוא אמר לי כך: 'שבע-מאות דפים של חידושיי שאני מדפיס - אינם שווים לעומת דיבור אחד שמדברים מהרבי!'" "לאחר מכן אמר לי: 'אני רוצה לשלם ולשכור שני אנשים שיבואו בכל לילה ויעירו אותי בחצות, שיעשו כל מה שאפשר, גם בתקיפות, ולא יעזבו אותי עד שאקום ממיטתי'. הוא הרי היה באומן הרבה שנים ובילה אצלנו!".

מקורות עיקריים: מבוא לספר בן אברהם, קרני אור, שלהבת בכפור, שיח שרפי קודש, עין הארץ, ימי שמואל, ר' מנחם ור' שמואל יצחק רחנפלה, בצילו של הרבי, טעם זקנים, שביבים מאת הסופר הותיק ר' נתן אנשין.

אבל כאן בציון
הקדוש בבית יותר
משעתיים כמו ילד קטן.
ואני חייב לומר לכם חסידי
ברסלב, שאצל הרבי שלכם
בציון, שם זה שערי דמעות!"

נטל איפוא על עצמו את המשימה הזאת, וחרף עיסוקי הרבים, הקדיש שעותיים בכל יום עבור התקדמותו של הילד. לימים התבטא בפני רבי אליהו חיים, כי בסופו של דבר התברר לו שבתקופה טרופה זו כמעט ולא הספיק ללמוד כלום, אבל על סדרי הלימוד עם הילד היתום לא יכול היה לוותר, ולבסוף נוכח לראות שבזכות קביעת העתים עם הילד עלה בידו ללמוד אז הרבה יותר מכל שאר הספקי הלימוד שלו.

בארץ הקודש

בשנת תשי"ג עלה הרב מייזעס עם משפחתו לארץ ישראל. בהגיעם ארצה התאכסנו בבית ידידו רבי משה בער רחנפלה, עד שהתארגנו והשיגו דירה משלהם בשכונת אחווה. למרות שקשתה עליו ההליכה היה מכתת רגליו משכונת אחווה

**"כי על ידי
הלימוד של
התחדשות
זוכין לצאת
מכל הנפילות
שבעולם"**

חידושים נפלאים ונוראים,
עמוקים ותמימים, מאת
החסיד הדגול רבי יצחק'ל
אוטבוצקער זצ"ל הי"ד

**בית
הגנזים**

מאמרים
אגרות ומכתבים
וחידושי תורה
בלתי ידועים

דוד דגן

78 אבן-השפה 1997 תשנ"ז

ב"ה אדר ה'תרצ"ד - חדושים - אור זורח - ובאורים - גליון ח' (105)

שהם: מקום, ציור וזמן, שהם בחי' שלש אותיות שאצל הי"ד של שם העצם, שהוא בחי' תחלת המחשבה, ושלש האותיות שאצל הי"ד של שם הכינוי, שהוא בחי' סוף מעשה, כי אם ירצה האדם לבנות בית, צריך לחשוב באיזה מקום לבנותו, ובאיזה זמן, ובאיזה ציור יהי' נבנה הבית, וכן בכל דבר שבועלם, וגם אח"כ בסוף המעשה, דהיינו כשעושה את הדבר יש גם כן ג' בחי' הנ"ל שהם: מקום, ציור וזמן. עיי"ש כל הענין הנפלא של "סוף מעשה במחשבה תחלה", וענין "ב' הרוחות": "רוח דלתא ורוח דלעילא" וענין "מוציא מכה אל הפועל, פתיחת הידים, שתי ידיך" - עמוק עמוק הוא מי ימצאנו.

ולכן קדמו למ"ת שלש הצווים הנ"ל, נגד שלש הבחינות: מקום, ציור, וזמן. "הגבל את ההר" נגד מקום, ו"קדשתם היום ומחר" - זמן, "ואם תשמעון" - ציור.

או אפשר לרמז ענין שלשה הצווים שקדמו למ"ת, על פי המבואר בזוה"ק, כי התורה ניתנה בחדש סיון, שהוא מזל תאומים, כי התורה היא עמודא דאמצעייתא עיי"ש.

והנה הספירות האמצעיות הן: - "כתר - דעת" - (שהם מדה אחת רק שזה נחשב החיצונית וזה הפנימית) - יסוד ומלכות.

וע"כ ה' קודם מתן תורה שלשה צווים נגד ג' ספירות הנ"ל - "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" - נגד "מלכות". וראה זה פלא - כי ראשי התיבות של הפ' "ואתם" תהיו לי מלמכת כהנים" מכוונים ממש אותיות - מלכות, וסופי התיבות הם אותיות - תומים (עיי"ש בזוה"ק, כי תומים כתיב בלא אלף).

וגם אותיות: תל"מ"ם שהם בסופי התיבות, עולה בגימטריא כמו האותיות: מלכ"ות, שבראשי התיבות של הפסוק הנ"ל (תצ"ד).

מצות - "פרישה" היא נגד מדת ה"יסוד" - ומצות "הגבלה" היא נגד "כתר-דעת" כי כתר הוא לשון המתנה, כ"ש (איוב ל"ז) כתר לי זעיר ואחוך (עיי' בתורה קרא את יהושע לקוטי מוה"ר ח"א סי' י) ועיי' גם בתורה אמצעייתא דעלמא (שם סי' כ"ד) מבואר, כי כתר הוא כח המעכב את המוחין, וזה ה' ענין מצות הגבלה שהוא בחי' המתן, כ"ש חז"ל (יומא לח) הבא לטהר מסייעין לו, משל כו' אומרים לו המתן.

ומפני שמדת הכתר נחשבה למדה בפני עצמה, רק בחיצוניות, ודעת היא בפנימיות, לכן כתיב בתחלה - "ויאמר ה' אל משה כו' בעבור ישמע העם בדברי עמך" - עמך - דייקא כי משה הוא הדעת כידוע, ואח"כ כתוב "הגבל את ההר" נגד מדת "כתר" שהוא בחי' הגבלה, בחי' המתן, בחי' כתר לי זעיר ואחוך וכנ"ל.

וע"כ הראשי-תיבות של הגבל את ההר וקדשתו הוא השם "אהי" (כי וקדשתו יזמז על ידו, בחי' העשירי - יד - יהי' קדוש, כידוע) כי שהוא בכת"ר, כי אהי דא אנא זמין למהוי (עיי' בתורה קרא את יהושע הנ"ל) - ויום שבאו מדבר סיני, ויחן שם כו' הוא נגד מדת "תפארת", שהיא עמודא דאמצעייתא.

♦ ♦ ♦

"ביום הזה באו מדבר סיני, ויסעו מרפידים" כו' ויש לדקדק למה הקדים "באו מדבר סיני" ל"ויסעו מרפידים", הלא מקודם נסעו מרפידים ואח"כ באו מדבר סיני - ואל [אפשר לומר] כי ידוע שהתקן של כל דבר צריך להיות מעין הפגם שם - גם בסוד ממכה עצמה מתקן רטי', וכמובא אצל אדם הראשון "בתאנה חטאו" והתקן "יתפרו עלה תאנה", וזהו ענין תשובת המשקל ובאותו

הגבל את ההר וקדשתו - (שמות י"ט) ענין שייכות - "הגבל את ההר" ל"וקדשתו", עיי' (לקוטי מוה"ר ח"א סימן כ"א) בתורה 'עתיקא טמיר וסתים', ומובא שם באות ד' בזה"ל: וסוכה הנ"ל, היינו רוח הקדש, שפע אלקי הנ"ל, הוא בחי' מקיפין, שהשכל הזה הוא גדול עד למאד, עד שאין המוח יכול לסובלו, ואין נכנס במוח, אלא הוא מקיף את הראש - כמו שאנו רואין בחוש, כמה חכמות עמוקות, שאין יללת במוח האנושי להבין על בריו, כמו כמה וכמה מבוכות שאנו נבוכים בהם, כמו הידיעה והבחירה, שאין מוח שכל אנושי יכול להבין את הידיעה הזאת, והשכל הזה הוא בחי' מקיף, שאין נכנס בפנימיות המוח, כי אם מקיף אותו מבחוץ, והשכל הפנימי מקבל חיותו מהמקיף הזה.

ובזה מבאר שם רבנו ז"ל את מאמר חז"ל (ברכות י"ז) "שלעתידי צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם" - "ועטרותיהם" - היינו המקיפים, כמו (שמואל א' כ"ג) שאול ואנשיו עוטרם (סוגים) את דוד - "בראשיהם" - (ולא על ראשיהם) היינו המקיפים - כל השכליות שלא ה' יכול להבין אותם - יכנסו או לפנים בתוך המוחין וידע וישג אותם, ועל ידי ג'דולו של השכל יצא מגדר האנושי, ויעלה לגדר מלאך, ותתבטל הבחירה. וזה "צדיקים יושבים" ישיבה מורה על העדר הבחירה, כמו יושב בשמים (תהלים ב') שהוא מורה על העדר ההשתנות, היינו ביטול הבחירה, עכדה"ק.

ועיי"ש באות ה', כי שפע אלקי, מקיפין, הוא בחי' קודש - נמצא מבואר משם, כי השכל המקיף, - שהוא בחי' השכל הגדול שאין נכנס לתוך המוח אלא מקיף אותו מבחוץ - נקרא "קודש" וזהו - "הגבל את ההר וקדשתו" - כי ישראל בשעת מתן תורה זכו שיתגלו המקיפים של התורה, מההעלם למקיפים, וגם שהמקיפים יכנסו לפנים ויהי' נעשה מהמקיף פנימי. והנה "הר" נקרא - דעת (עיי' בתורה עלו זה נבג ועליתם את ההר ליקוטי א' סי' פ"א), והשכל המקיף שמקיף את השכל הפנימי שנקרא "הר", זהו בחי' "הגבל את ההר", כי המקיף הוא כגבול הסובב ומקיף את השכל הפנימי שהוא בחי' "הר" (וכעין שפירש שם רבינו ז"ל "ועטרותיהם" היינו המקיפין מלשון "עוטרם" את זה" וכו') וזה "וקדשתו" כי השכל המקיף הוא בחי' "קודש" וכנ"ל.

וראה זה פלא, כי האותיות "הר" יש להם שני גבולין לפניהן ולאחריהן; לפני האותיות ה', ר', הן האותיות ד', ק', ואותיות ו', ש', הן אחרי האותיות ה', ר', וצרופן יחד "קודש", כי "הר" נקרא הדעת וכנ"ל, והשכל המקיף את הפנימי נקרא "קודש", לכן "הגבל את ההר" - כשתצרך את שני גבולי אותיות "הר" היינו ד' ק' שלפניהן, ו - ו' ש' שלאחריהן - "וקדשתו" תמצא אותיות "קודש" בחי' מקיפין וכנ"ל.

והנה השכל המקיף כפול הוא מהשכל הפנימי, כי על כן סובב הוא אותו ומקיפו בחוץ ואינו נכנס בפנימיות המוח, וע"כ ב' פעמים "הר" בגימטרי' - "קודש", כי - קודש - שהוא בחי' השכל המקיף, כפול הוא מהפנימי בחי' - הר וכנ"ל. ברוך ה' לעולם אמן ואמן

♦ ♦ ♦

במתן תורה מצינו שקדמו שלשה צווים למ"ת (עיי' במס' שנת פ"ג) - מצות הגבלה, פרישה, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, אפשר לרמז ע"פ התורה "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי" (לקוטי מוה"ר ח"א סי' ס"ז) עיי"ש באות ב' באמצע וז"ל: כי בכל דבר שבועלם יש ג' בחי',

מקום ובאותו זמן.
 והנה חז"ל דרשו "ברפידים" שריפו ידיהם מן התורה, שזהו ענין "ואתה עיפי ויגע", כי עמלק הביא בלבם חולשות ועייפות. וע"כ התיקון לזה הי' מעין הפגם, כי על "ביום הזה באו כו'" דרשו חז"ל, ביום א' לא אמר להו ולא מיד, משום חולשה דאורחא, היינו משום החולשות שהכניס בהם עמלק באורחא, בחי "אשר קרך בדרך" וכנ"ל, הי' גם התקון, לא אמר להו ולא מיד, ועל די זה תקנו הפגם של רפי ידיהם. כו, חולש' דאורחא וכנ"ל, זהו שנאמר בתחילה "ביום הזה כו" שהוא התקון כנ"ל ואח"כ "ויסעו מרפידים" היינו כי אחר התקון של "ביום הזה" יזכו לצאת מהפגם של "רפידים", שריפו ידיהם כו, בחי ויסעו מרפידים.

ועוד י"ל ע"פ מה שגלה רבנו ז"ל, כי עיקר הנפילה והירידה בעבודת ה' נמשך מחמת זקנה, שהאדם נופל לזקנה ונדמה לו שכבר נתישן בעבודת ה', וע"כ עיקר העצה בעבודת ה' היא התחדשות, שיחדש האדם את עצמו בכל פעם, ויתחיל לעבד את ה' מחדש כאלו לא התחיל עדיין בעבודתו כלל, וכמו שדרשו חז"ל עה"פ וכו' "בכל יום יהי בעיניך כחדשים" (ועיין מזה באריכות בלקוטי הלכות אורח חיים ח"א הל' תפילין הל' ה' על המעש' מד' בעטלעטס).

וזהו שאמרו חז"ל עה"פ "ביום הזה באו כו" שהי' ברוח, כי ברוח הוא קודש הלבנה, שזהו בחי התחדשות בעבודת ה', בחי ולבנה אמר שתתחדש כו' שהם עתידים להתחדש כמותה, בחי "מחדש חדשים", הנאמר בברכת ר"ח, וע"כ כתוב תחלה "ביום הזה" ואח"כ "ויסעו

מרפידים", כי על ידי הלמוד של התחדשות זוכין לצאת מכל הנפילות שבעולם, שנמשכין מבחי זקנה דס"א, שנדמה בעיניו שכבר נזקק בחטאיו עד שאי אפשר לו לצאת מהם, וזהו "ויסעו" היינו שיצאו מ"רפידים" מהנפילה והזקנה דס"א שריפו ידיהם מד"ת.

"ועתה אם שמעו תשמעו בקולי ושמתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ" (שמות י"ט) ויש לדייק מהו נתינת הטעם - "כי לי כל הארץ" עיין בלקוטי מוהר"ן תנינא (סי' י"ט) וקצור הדברים העולה משם הוא, כי יש מחקרים אומרים שהתכלית והעוה"ב הוא שיהי' נעשה אחד מהמשכיל המושכל והשכל כו', לדעתם הרעה עיקר השגת התכלית הוא על ידי חקירות וחכמות חיצוניות שלהם, אבל רבינו מביא שם ראי' שאין הדבר כדעתם הרעה ח"ו, כי לפי דבריהם לא ישיגו תכלית רק מתי מעט מעט מאד, דהיינו הפלוסופים ובעלי השכל, ומה יעשו קטני הערך, שאין להם שכל כזה לחקר חקירות לדעת המושכלות, שהם רוב ועיקר העולם, אין ישיגו הם את התכלית.

אבל באמת עיקר השגת התכלית הוא רק על ידי אמונה ומצוות מעשיות, לעבד את ה' על פי התורה

בתמימות ובפשיטות. וזוהו מברר שם רבנו ז"ל את הפסוק (בסוף קהלת) "סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם", היינו שעיקר השגת התכלית, שהוא בחי "סוף דבר", הוא רק על ידי - "את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור", שזהו בחי תמימות ופשיטות ליראה את ה' ולקיים מצוותיו בעובדא כו' כנ"ל.
 וזה שסיים - "כי זה כל האדם" היינו כי זה יכל כל אדם לקיים ולהשיג עי"ז את התכלית, מאחר שהעיקר הוא את האלקים ירא כו' וזה יכל כל אדם לקיים.
הועתק על ידי שמחה בארענשטיין

חידושי דאורייתא הטחורים של רבי יצחק"ל חי"ד
 יוצאים לאור מוקדשים
 לע"נ אבינו מורינו משה איתמר בן יוסף דב
 שהלך לעולמו ליל שבת-קדש כ"ה טבת תשפ"א,
 בעבור שבנו שיבלי"ט אביב ישראל לובאן
 נתן צדקה להוצאת גיליון זה.
 תהא נשמתו צרוחה בצערי החיים

מנחם משליב נפשי

בעיצומה של סערת נפש
 איומה שאיימה על יהדותו של
 שלום, הוא פותח 'במקרה' ספר
 שהיה מונח לידו ומאז נפתח
 פרק חדש בחייו, תחילתה
 של התקשרות נצחית ברופא
 הנפשות הנצחי // בשיחה
 מיחדת לאבקשה מגולל הר"ר
שלום בנימין שטיין הי"ו את
 המסע שהתחיל באירלנד
 השוממה עובר בניסים גלויים
 וסכנות רחניות עצומות ועדיין
 לא הסתיים בביתו שבעיר
 הקודש ירושלים // **רגע של**
הארת פנים

נחמן כ"ץ

הרב שטיין, ברקע
 העיר דבלין, אירלנד

יהדות שנכוונות, בית הגנסת בדבלין שבאירלנד

בפעם הראשונה באופן בהשגחה נפשתי עם ר' אברהם גרינברג מי שכונת תרנטו למשיבת נפש התקריבתי לרב

הלך לישיבה לא תפסיה, הרה"ח ר' אליטיק וילבנער שליט"ו

הדרך ליהדות - תמימות ופשיטות

נולדתי בדבלין שבאירלנד, בעיר הבירה הסואנת הזו כמעט ולא הייתה יהדות, ביהכנ"ס המקומי אמנם פעל בשבתות, אך במשך השבוע הוא כמעט ולא היה פעיל. תקופה ארוכה קודם לכן התקיימה שם קהילה גדולה, אך אט אט היא הלכה והתפרקה, זאת מכיון, שכל מי שזכה להתחזק העדיף לחנך את ילדיו במקום יותר חזק מבחינת יידישקייט, בדרך כלל באנגליה הסמוכה, מרחק חצי שעת טיסה.

הורי חזרו בתשובה כמה שנים לפני שנולדתי אבל עדיין היו בתחילת דרכם, לאחר צעדים לא מעטים של התקרבות לה, לעומת הוריהם שהתרחקו מאד מהיהדות.

מטבע הדברים לא היה במקום מוסד לימודים יהודי, למרות שהיו גרים שם יהודים רבים, היה בית הספר משותף ליהודים וגויים כאחד. בכל יום לפני שהגיעו הגויים היו לנו היהודים, לימודי קודש מעטים, כדי לתת לנו ערכים יהודיים מעטים.

כל העת החלו הורי להתחזק עוד ועוד עד שאמי החלה לכסות ראשה במטפחת. ייתכן כי הייתה בכלל האשה היחידה בכל המדינה שהלכה בצורה מורה שכזו... ייתכן שדווקא מסירותה של אמי, היא זו שתועיל לי בכל מה שעבר עלי לאחר מכן בתהפוכות חיי, אתם תמימות ופשיטות שהיו להוריי בכל מה שקשור ליהדות.

כשהגעתי לגיל שבע, התחזקו הורי עד מאד, עד שהגיעו למסקנא שאירלנד אינה מקום מתאים לחינוך ילדים בדרך היהדות, לכן, כמו גם עקב סיבות גשמיות נוספות, הם החליטו להגר לאנגליה. במנצ'סטר הם הכניסו אותי לבית ספר שהיו בו רק יהודים, אבל הוא עדיין היה רחוק מהגדרה של בית ספר חרדי כשר. ברוב הבתים לא שמרו על יהדות כראוי, אך דווקא בביתנו, בזכות אמי שהייתה אישה כשרה, היא שמרה על הבית מכל משמר שלא ינשבו בו רוחות זרות, ככל יכולתה.

בין חיים למוות

בשנה הראשונה שעברנו למנצ'סטר, אמי קיבלה את מחלת בקיבה, בתחילה נדמה היה כי מדובר במשהו קל מאד והיא תשתחרר במהרה, אבל למעשה, היא קיבלה הרעלה בדמה, ונכנסה לתרדמת - 'קומה', הרופאים כבר בישרו לאבי שזהו עניין של ימים ספורים ועלינו להיפרד ממנה, יהודיי הקהילה במנצ'סטר כמו גם באנגליה כולה, הזכירו את שמה בכל מקום והתפללו עליה שתבריא.

בהשגחה מופלאה, התגלגל לידו של אבי הספר הקדוש 'משיבת נפש' בתרגום לאנגלית. הספר שכבר קירב רבים לאורו של רביה"ק, שבה את ליבו, והוא היה לומד בו תמידין כסדרן והתחזק ממנו מאד. כתוצאה מכך הוא החל לחקור ולדרוש אחר

מחבר הספר וחידי ברסלב בכלל, במהלך החיפוש הוא פשוט ניגש לאחד הרבנים במנצ'סטר ושאל אותו: 'אם ישנם כאן באנגליה חסידי ברסלב? ובתשובה

מנחם משיב נפשי

לבית ספר שהיה חלש מאד מבחינה רוחנית, אבי היה תמים ולא הכיר את הצורך להכניס את האור הביתה.

גאווה להיות יהודי

אך לאמיתו של דבר, לא אוכל לומר שלא התחברתי כלל לאומן. ניתן לומר שזו הייתה אפילו פעם ראשונה שהרגשתי חיבור ליהדות, ואני בטוח שזה הישר מרבינו הקדוש, רבינו נחמן בן פייגא. היה זה במוצאי ראש השנה, בקלוז, לאחר מעריב, החלו ריקודים סוערים שזכינו להיות בראש השנה אצל הרבי, אז לא היה עדיין כליזמר, ואבי הרים אותי על הכתפיים, ומשם למעלה ראיתי את כל החסידים רוקדים ומפוזים בשמחה שכלל לא הבנתי את פישרה. אך לפתע פתאום הרגשתי חמימות נפלאה בליבי, הייתה זולי הפעם ראשונה שחשתי גאווה על כך שאני יהודי, האחדות והשמחה שהיה שם לא ראיתי מעולם בשום מקום אחר, החן והיופי שהיה שם לא חוויתי מעולם, והם עשה עלי רושם עצום. המגוון של האנשים שרוקדים כשכולם יחד דבקים בהתלהבות גדולה ממשוהו טמיר ונעלם, נדבקה בי בלי הסבר ברור, רק הבנתי שכולם שמחים שהם חלק מהעניין, ושמחתי גם אני שאני חלק ממנו.

מתנה נוספת שקבלתי מהרבי באורח פלא, ורק אחרי כמה שנים תפסתי שזה מאז שנסעתי לרבינו. ביום אחד בהיר התחלתי להרגיש שמשוהו נפתח לי בתפילה בשמונה עשרה, הרגשתי את המילים מדברות אלי וחשתי בהם מתיקות ותענוג. לא היה בכך כל היגיון, לא שמעתי כלום על עבודת התפילה ובקושי הבנתי מה אני אומר, והנה, משום מקום נחה עלי רוח תפילה שכזו.

במצב שבו הייתי אז, בחברת חברים רעים ורחוקים מאד, יכולתי ליפול בקלות למקומות רחוקים, כמו רבים שהיו סביבי, אך כמו יד נעלמת עוררה את הטוב והיושר שהיו בי ומנעה אותי מליפול, ואפילו בדברים שגדולים וטובים ממני נופלים. את הכל אני מייחס לאותו קשר נעלם שהיה לי עם אורו של הצדיק, שמלווה את צאן מרעיתו היכן שרק לא יהיו. מאותו 'אומן' הפסקתי להרגיש בושה ללכת עם כיפה וציצית בחוץ, יותר לא התביישתי מהגויים, כמו רבים אחרים, מאז, החלה תקופה טובה יותר, ובה חייתי עם השם בדרגה שלי ובמקום שלי והרגשתי גאווה גדולה שאני חלק מהעם היהודי.

"ירידה תכלית עליה"

במסלול הזה המשכתי עד הגיעי לגיל חמש עשרה, כשבכל שנה אני זוכה להיות באומן בראש השנה, היו אפילו שנים שנפתח לי הלב וזכיתי לשפוך את ליבי בציון - אבל עדיין לא העזתי להתקרב ולהשתייך ממש לברסלב, זה לא היה נראה לי המסלול שלי בחיים. למרות זאת, התחזקתי אט אט, והתחלתי לקחת את היהדות ברצינות יתירה, בבית הספר החדש אליו עליתי התיכון, היו לי חברים חזקים יותר ביהדות עד שעזבתי את החבר הגוי לגמרי.

סיפר לו אותו רב על הרה"ח ר' אלימלך זילביגער המתגורר במנצ'סטר: 'הוא ירא שמים', אמר. והוסיף: 'אבל תיזהר ממנו, הוא עוד יכול להפוך אותך לברסלבר'!... מאז, החל אבי להיות בקשר עמוק עם ר' מיילך, קשר שנמשך עד היום.

הנושא הראשון שבער לאבי באותה עת היה דבר מחלתה של אמי, הוא פנה לרב החדש אותו הכיר לא מכבר ושאל: מה אפשר לעשות כדי להציל אותה? ר' אלימלך בתשובה שאל אותו: האם תהיה מוכן לקבל על עצמך לנסוע בכל שנה לאומן בראש השנה? מצבה של אמי היה קשה כל כך, עד שאבי כלל לא היסס וקיבל על עצמו מיד לנסוע לאומן בכל שנה.

אותם תמימות ואמונה ברביה"ק שהיו לאבי הובילו למופת עצום. עד היום הזה הרופאים לא מצליחים להסביר את המקרה הזה, איך וכיצד קמה אמי ממיטת חוליה והחלה להלך כאחד האדם, אין לי ספק שהכל בזכות האמונה בכוח ראש הצדיקים, אשר מביט על אנשיו בכל עת לתקן דרכם לקבל תיקונם הנצחי.

מאותה שנה החל אבי לנסוע בכל שנה לראש השנה לציון רבינו הקדוש שבאומן. כשהייתי בן אחת עשרה שאל אותי אבא, האם ארצה לבוא איתו לאומן, ומאז החלה ההתקרבות הפנימית והנסתרת שלי אל אורו של הרבי - באותו זמן כבר הייתה משפחתי כמוני גם כן, חרדים לכל דבר אך בסגנון מודרני, ואת כל המצוות עשיתי בקרירות ויבשות. כשעברנו לאנגליה - היה לנו שכן גוי עשיר שהתידדתי עמו, אז, בניגוד הצעיר ומכין שלא גדלתי מקטנות על הערכים של יהודים כשרים, קינאתי בו מאד, וכל שאיפתי הייתה לחיות חיים "טובים" כמוהו. מלבד זאת, לא היה לי שום חיות באידישקייט, אך ה' חנן אותי במצפון חזק. ותמיד תמיד רציתי לעשות את מה שנכון.

השייכות שלי עם ברסלב הסתכמה באותם נסיעות ומלבד זאת, נשרכת אחר אבי לביהכ"ס של חסידי ברסלב במנצ'סטר, שם נהג להתפלל בליל שבת. הייתי שייך לסגנון החרדים המודרניים וממילא חשבתי שהברסלבר'ס הם ממש משוגעים. גם הלבוש החסידי אותו הם לבשו היה מוזר בעיני, הם נראו לי אנשים מסכנים שלא מבינים בענייני העולם הזה. ביהכ"ס היה רחוק מ'פאר' ולא הרגשתי שום זכות להתפלל שם, אלא הלכתי לשם באין ברירה, רק בשביל אבא שלי. הנס שלי היה שבתור חסידים של הרבי, קיבלו אותנו שם בלי הבדלי מעמדות, היום שם מכל הסוגים והמינים, חסידים, אברכים, בעלי בתים, בעלי תשובה וזה מאד מצא חן בעיני, אבל מלבד זאת, ברסלב הייתה 'מחוץ לתחום' לגמרי, מבחינתי. בשחרית כבר הייתי מתפלל בבתי כנסת אחרים.

אבל מסובב כל הסיבות חמל על נפשי האומללה ולמרות כל האמור לעיל, הסכמתי למרבה הפלא לנסוע לאומן. לא היו לי שם כל 'הרגשות' וכלל לא הרגשתי חיבור למקום ולתפילות, אפילו השם של רבינו רבי נחמן לא אמא לי כלום, מבחינתי הכל היה שייך לברסלב המחרה והמשונה... אין צורך לומר שלא ידעתי כלום על עצותיו של רבינו ובשרותו, כי למרות ההתחזקות של הוריי, עדיין הלכתי המשך

פתאום הרגשתי חמימות נפלאה בליבי, הפעם ראשונה שחשתי גאווה על כך שאני יהודי, האחדות והשמחה שהיה שם לא ראיתי מעולם בשום מקום אחר, את החן והיופי שהיו שם לא חוויתי מעולם

לפתע פתאום שמתי לב למילים שכתובות בו והם פילחו את ליבי כחץ, את הקטע המרכזי בעמוד פתחו מילותיו הנוראיות של הרבי שמגלה: בזה טועים החסידים הרבה, שכאשר מתגברים עליהם הקליפות ונדמה להם שהם חוזרים למקומות שהיו בהם מקודם

אדם בכל מקום שהוא... הדבר הזה היה לפלא בעיני ולחידוש עצום שכל מה שאני חושב ומסתפק, מייד נפתח לי תשובה לדבר, הבנתי שיש כאן צדיק חי שמדבר איתי ורוצה להוציא אותי מהחושך. ראוי לציין שוב את ה'השגחה פרטית' העצומה שבדבר. הלא כל זה אירע, לאחר שבע שנים בהם הייתי מסתובב בבית הכנסת ומעולם לא פתחתי ספר אחד של ברסלב, ואילו כעת, בדיוק באותו יום שהייתי צריך חיזוק, הונח הספר באנגלית במקום שלי, ונפתח לי פעמיים בדיוק איפה שהייתי צריך. הנס הגדול הזה השרה עלי התלהבות ושמחה כה גדולים, שבאותו לילה למדתי את כל ה'משיבת נפש' מכריכה לכריכה, בצמאון גדול.

לאחר מכן הראיתי את הדיבורים הללו לחבר שלי, שגם היה זקוק לחיזוק, אך הוא שאל בקרירות: 'מה מצאת פה?! אותי זה חיזק יותר, הבנתי שמשמים שלחו לי גם את החיבור לדבריו של הרבי, וזיכו אותי להבין שיש בהם מסר מיוחד עבורי. לאחר שסיימתי את ה'משיבת נפש' עברתי ללמוד 'ליקוטי עצות' באנגלית, וגם שם, כשהיו לי ספקות ובלבולים בחיים, הייתי פותח את הספר וברוך כלל מיד הייתי מקבל תשובה במקום. מאז, אפף אותי כל היום אור עצום ונפלא ופשוט חייתי בגן עדן של הרבי.

באותה תקופה התפללתי פעם אחת באיזה בית כנסת, ועוד לא הייתי לבוש כמו חרדי רגיל לגמרי, והתפללתי בהתלהבות, אני זוכר שאחד המתפללים שהיה רב ליטאי חשוב נישא אלי ושאל, מהיכן אני לוקח את ההתלהבות שלי, עניתי לו בשלוש מילים: רבי נחמן מברסלב.

ההתבודדות שהצילה מאבדון

מאותו יום, התחלתי לעשות תמידן כסדרן התבודדות לדבר עם השם על כל מה שעובר עלי, ובכלל, כבר לא עניין אותי כל כך העולם הזה. כשנסענו ליקאנטרי (הרי נפש) לא מצאתי עניין בבילויים השונים שנהגו שם, ומשכך הייתי נסגר בחדר שם הייתי שומע במשך כמה שעות את ניגוני רבי יוסף קרדורע עם המילים הקדושות של הרבי. אז לא ידעתי שזה המילים של הרבי, אבל את הכל עשיתי בתמימות. יחד עם השירה ששמעתי הייתי קורא את הליקוטי עצות, והכל יחד הוציא אותי לגמרי מהיאושו, לאחר כמה ימים בקעמפ עם הדבקות וההתבודדות נפלה בדעתי ההחלטה שתשנה את חיי - ללכת ללמוד בישיבה קדושה במקום ללכת וללמוד מקצוע כפי שנהגו כל בני גילי.

ישבתי שם בחדר ועשיתי חשבון נפש; מה תפקידי בעולם, האם להישאר ללימודי מקצוע או ללכת לישיבה? מה התכלית בעולם? בתמימותי הרבה ומתוך רצון לקבל את ההחלטה הנכונה לקחתי דף ועט ורשמתי לעצמי מה הולך להפסיד או להרוויח בכל צעד שאעשה. אך מהר מאד גיליתי שרשימת הסיבות למה כן ללכת לישיבה הייתה ארוכה מאד, בהם הנעימות הדבקות והשמחה

באחד הימים, הזמין אותי חבר קרוב לערב חברים, מטבע הדברים המצב הרוחני באותו ערב לא היה משהו, ומיד כשהגעתי לשם ברחתי לחדר צדדי, שם ישבתי בצער עד שהם יסיימו ואני יוכל לחזור הביתה. למרות זאת תקף אותי צער עצום על כך שהייתי שם בכלל, ועל שהעזתי ללכת למקום נורא שכזה, היו לי ייסורי נפש נוראיים, אך לא יכולתי לספר על כך לאיש, כי לא רציתי שידעו מכך שהלכתי.

מאותו יום, הרגשתי שכל האור שאפף אותי נעלם, ייתכן שהיה זה בגלל הערב ההוא ואולי רק בגלל העצבות הכבדה ששרתה עליי. בכל אופן, ניסיתי את דרכי התשובה כפי שכתובים בספרי מוסר, לבכות ולהתודות ועוד, התחננתי להשם שיוציאני מאפילה לאורה, אבל נראה היה שכלום לא עוזר. נכנסתי לקפאון ויאושו הייתי בטוח שבשמים כועסים עלי ולא רוצים אותי כלל ח"ו, ולא היה מי שיגלה את אוזני על האמת והתקווה.

המאורע השפיע עלי חזק כל כך, עד שנכנסתי לדיכאון ועצבות והרגשתי שאני בדרך אל חזור אל הגיהנום. 'ממני כבר לא יצא כלום', אמרתי לעצמי. 'אין לי איך להתקרב להשם עוד'. אך השי"ת 'חושב מחשבות לכל ידח ממנו נידח', ומסובב כל הסיבות דאג לי גם שם שאזכה לצאת ממדור קליפת העצבות ומחדרי הסטרא אחרא וחילותיו, והביאני והעלני לחדרי הניק וחכים בעל התקווה הנצחית, אשר חמל עלי להביאני לתכליתי.

רבי חי בתוך ה'משיבת נפש'

ימים ספורים לאחר מכן, כבכל ליל שבת התפללתי בביהכנ"ס ברסלב כאן חשוב לי להדגיש, שאף פעם לא עלה בדעתי לפתוח ספרי ברסלב לא בברסלב ולא במקום אחר, למרות שהתפללתי שם כבר שבע שנים, לא רק שלא התעניינתי, אלא אף חשתי סלידה של ממש מהחסידים המזוהים, הספרים המשונים, ומה שהם מייצגים. אך באותו ליל שבת, בכח דלעילא הונח במקום שלי הספר הקדוש 'משיבת נפש' בתרגום לאנגלית, ותוך כדי אמירת 'לכה דודי' פתחתי את הספר סתם כדי לעלעל בו בלי כוונה. לפתע פתאום שמתי לב למילים שכתובות בו והם פילחו את ליבי כחץ, את הקטע המרכזי בעמוד פתחו מילותיו הנוראיות של הרבי שמגלה: בזה טועים החסידים הרבה, שכאשר מתגברים עליהם הקליפות ונדמה להם שהם חוזרים למקומות שהיו בהם מקודם ונראה שם התרחקו, אך באמת הם עלו דרגא והנסיונות שיש להם עכשיו הם מהמדרגה החדשה הגבוהה שהגיעו אליה עכשיו.

החידוש הזה והעיתוי בו הוא הגיע לידי, היה בשבילי מעבר לכל דמיון והשגה.

זה הלא בדיוק מה שהרגשתי, רציתי לעלות ולהתעלות בעבודת השם, והנה פתאום אני נופל ומרחיקים אותי, והנה הספר הזה אומר לי: זו כלל לא התרחקות, להיפך, זו רק התקרבות, וכך הדרך וכו'. זה היה נראה לי כמו יד מהשמים שיורדת ומחבקת אותי, ופותחת לי את כל השערים וכל ייסורי הנפש שלי נמוגו כלא היו. אך מיד, ממש על המקום, הגיע המלך זקן וכסיל, והעלה מחשבת כפירה קטלנית במוחי: 'מה בכלל הקשר למה שאירע איתך? מה שכתוב פה מדבר על אנשים גדולים וצדיקים שעשו משהו קטן, אבל אתה עשית משהו חמור ביותר אך לך באמת אין עוד שום סיכוי, אל תשלה את עצמך, עדיף שתתייאש ותתקדם בחיים זהו... לא יכולתי לתת למחשבה להיות במוח, הרגשתי שחבל ההצלה הדקיק שנשלח לעברי בתוך המים העכורים בהם כמעט טבעתי, עומד להישטם מדי...'

פתחתי את הספר שוב, ושוב! הגעתי לאותו עמוד בו הייתי מקודם ועיני נפלו על דיבורו של הרבי, **שכל מי שקורא דברים אלו נדמה לו כי לא עליו נאמרו דברים אלו, אך באמת הדברים נאמרו לכל**

בעליה לתורה במגשסט

עם אבא בריקה

שהתורה השרתה עלי, ואילו לעומתם הסיבה ללכת למקצוע הייתה ונשארה אחת: פרנסה! היה ברור לי שאני לא הולך למכור את כל החיות הפנימית שלי בשביל בצע כסף וידעתי בלבי, שבשביל כך אני חייב לקבל החלטה עכשיו! כדי שלא אחזור בי ובאמת אלך ללמוד בישיבה קדושה. קפצתי למים וכבר בהיותי בנופש דיברתי על כך עם המדריכים של התיכון, סיפרתי להם שאני רוצה ללכת לישיבה וביקשתי שידאגו לי למקום מתאים. כשאמרתם להוריי שאני הולך לישיבה, אבי נבהל, הוא לקח אותי לר' מייך זילבינער והלה דווקא חיזק אותי בדרכי החדשה הוא אמר לי שאם אעשה את מה שה' רוצה בוודאי שלא אפסיד, אדרבה, הרי זוהי תכלית החיים ללמוד את התורה הקדושה.

כשאני חוזר בזכרוני לאותה החלטה אני נדהם מהמעשה שעשיתי, בטבעי אני מאד פוחד משינויים ולו הקטנים ביותר, ואילו כאן המדובר היה לעזוב את כל המשפחה ואת הארץ אליה הייתי רגיל כל כך, אבל השם סיבב את זה כך, כדי שאצא מהיי החומר והשעבוד לחיי עול התורה ונועם העבודה.

ישיבה של 'מוסרניקים'

כשהגעתי לארץ ישראל נפל עלי חושך גדול, רחוק מאד מאותה הארה שסבבה אותי מקודם. 'נחתתי' בישיבה ליטאית ובה ראש הישיבה שהיה

בעל מוסרניק היה טורח להשפיל את הבחורים ולהראות להם עד כמה הם רחוקים משלימות. בכל את מצוא הוא היה מדגיש את החסר ואת אפסיותו של האדם שכולו מלא בשקר ודימיון.

בחור לאחר שיעור

מוסר בישיבה, היה יכול לצאת עם הרגשה שהוא לא שווה כלום, כל ה'הלוקן יילך' סבב סביב הדיבורים ש'אתה חייב לדרוש מעצמך עוד ועוד' ו'אתה אף פעם לא טוב' ואין סוף להשקעה שאנחנו צריכים להשקיע, וכדו', והמהלך הזה הרחיק אותי מאד מדרכו של הרבי. יתרה מכך, לימדו אותי שכל דבר שהוא לא לימוד הרי זה 'ביטול תורה', וממילא נחלשתי בעצת ה'התבודדות' שהרי אני לא עושה מה שאני צריך ואני מבטל תורה, ובכלל הייתי בנפילה גדולה.

אמנם בחיצוניות האמינו כל הבחורים - ובכללים גם אני - שאנחנו במקום הכי טוב והכי נכון בעולם, בעצם הסבירו לנו שאנחנו הכי חזקים שיש ביהדות, וכל מקום אחר טועה וכל דבר אחר הפך לסטרא אחרא. ראש הישיבה היה מתנגד גדול והיה מזלזל 'בחסידות' ובפרט בברסלב, עד כדי כך שבגללו הפסדתי ראש השנה אחד באומן לצערי הרב. את כל מה שכתוב בליקוטי מוהר"ן על העניין של הצדיק הגדול וכי הייתי מפרש עליו - חשבתי שצריך צדיק שחי בגוף, ולא היה מי שייסביר לי אחרת...

אבל גם שם בעומק הסכנה, הרועה הנאמן לא עזב אותי, בכל יום שחלף נפלה בי ההכרה כי זהו אינו מקום שבונה ומקדם אותי, אך בכל זאת עדיין לא יכולתי ללכת נגד כל מה שלמדתי ולעזוב את המקום. שנה נוספת עברה, עד שקמתי ועזבתי. כיום אני יכול לומר שאת האומץ לעזוב את המקום ולעשות את השינוי - קבלתי רק לאחר שעשיתי חשבון נפש: הרי כל מה שזכיתי להגיע ליהדות המסורה ולהיות בחלק התורה והקדושה, היה רק בזכות הרבי, בזכות ההתבודדות ושאר העצות הנפלאות שבברסלב, ואם כן, איך אני יכול לוותר על דרכו של הרבי במקום הזה!? בתחילה החלטתי שאני צריך להחזיר לרבינו לפחות שעה אחת. על כך, ומאז חזרתי להתבודדות למרות כל הבלבולים שבעניין. כך גם חזרתי ללימודים הקדושים של הרבי.

לאחר שחלפו שנתיים מיום הגיעי לישיבה, ישבתי באחד הלילות ועשיתי התבודדות. ולפתע, מבלי להתכוון התפללתי להשם במילים הפשוטות הבאות: 'עזור לי ה' שאצליח לברוח מפה, תציל אותי מפה!' ברגע הראשון

עם ד' מינים מחובר לקדושה

מהר מאד זכיתי להיחלץ מהמקום הקשה הזה, ועברתי לשיבה אחרת בהר נוף, ישיבת 'היכל התורה', שם למדתי עוד שנתיים, אט אט נרפאו הפצעים והתחלתי להתוות לעצמי דרך בחיים, עטיתי על עצמי חליפה ארוכה וכובע עגול, וחזרתי ללמוד את ספרי רבינו בחשק גדול, בישיבה נתנו לנו לעבוד את ה' כפי רצוננו, בקדושה וטהרה.

רק הרבי הציל אותי!

כשאני מסתכל לאחור, שנים רבות אחרי מה שאירע עמי, אני מבין שרק הרבי הוא זה שהוציא אותי מהמקום הזה מהר כל כך, ובקלות שכזו. היו לי חברים רבים שנחלצו מאותה ישיבה רק לאחר עשרים שנות סבל, כשאצלם זה נגמר בצורה קשה הרבה יותר, הכל בזכות ההתבודדות, העצה הכל כך נפלאה של הרבי, בזכותה ניצלתי מגורל דומה.

יתרה מזאת אילולי כח הצדיק, כנראה שלא הייתי יכול ללמוד עד היום גמרא, שנות הלימוד בישיבה על כל הסגנון ההרסני שבה, כמעט והוציא לי את כל החשק מלימוד הגמרא ולימוד התורה בכלל, רק ההתבודדות היא זו שנתנה לי את היישוב הדעת הנפלא הזה, שהאיר לי מה טפל ומה עיקר, מה התכלית, ומה לא כל כך...

בתקופת אירוסיו

השידוך הברסלבאי

אם חשבנו שסיימנו עם מסכת ההשגחה המופלאה שהובילה אותנו מאירלנד עבור באנגליה ועד לישיבות ירושלים עיר הקודש, הרי שר' שלום בנימין מספר לנו את הפרט הבא שמראה את כוחו של רבינו הקדוש וכיצד משגיח השי"ת על אנשיו להצליחם הדרך, ואף מלאך רע בעל כרחו יענה אמן.

באותה עת הייתי בטוח שיהיה לי קשה מאד בשידוכים, מצד אחד אני נראה כבחור ליטאי ומצד שני כולם יודעים שאני ברסלב'ר, לא פה ולא שם. התחלתי להתמיד בסגולות שבספר המידות לזיווג וביקשתי מה' הרבה על כך, בהיותי בגיל שמונה עשרה בערך כחצי שנה לאחר שעברתי לשיבה השנייה, פגשני המשגיח מהישיבה הראשונה, שאל אותי מה אני עושה ואיך אני מרגיש, ולסיום אמר לי שיש לו שידוך להציע לי.

הייתי נבוך, לא ידעתי מה להחליט, האם הגיעה העת המתאימה... אך לאחר שהבנתי שדעת הרבי היא להתחנן מוקדם, וכמה חסידי ברסלב אף סנטו בי ע"כ שאני 'מבוגר' מדי חזרתי למשגיח ואמרתי לו שאני מוכן לשמוע והבעתי את נכונותי להתקדם, אך מהצד השני לא הגיעה כל תגובה.

בחודש אלול שלאחר מכן, הגיע אל הישיבה בה למדתי בחור נוסף מהישיבה הקודמת, הוא התבונן בי, התפעל ושאל מאיפה אני מקבל את החיות בעבודת ה'... הייתי מתפלל בהתלהבות וחמימות כדרכם של חסידי ברסלב. ענית לו שרבי נחמן מברסלב, הוא זה שנתן לי את הכוחות, ובהמשך סיפרתי לו על ראש השנה באומן ועל התיקונים שרבינו עושה שם.

שם הכל החלי. בית הכנסת בריסלב במבצ'ק

מנחם משיב נפשי

הייתי בהלם, לא ידעתי מנין באו לי הדבורים הללו, מאחר וכלפי חוץ שכנעתי את עצמי שאני במקום הנכון, אך מיד לאחר מכן נפלה עלי שמחה גדולה, הודיתי לה' על עצם העובדה שהעזתי להגות את הבקשה על שפתי, מאותו רגע נפל לי האסימון שאני כבר לא שייך לפה וזה לא המקום שלי לעבוד את השי"ת.

”
 היה ברור לי שאני לא הולך למכור את כל החיות הפנימיות שלי בשביל בצע כסף וידעתי בלבי, שבשביל כך אני חייב לקבל החלטה עכשיו! כדי שלא אחזור בי ובאמת אלך ללמוד בישיבה קדושה

בדידות אינה תמיד חיסרון

לסיום, מסכם ר' שלום בנימין את מסע ההתקרבות שלו "כך התחילה ההתקרבות שלי, אבל המסע הזה לא נגמר, בכל יום מחדש צריך להתקרב, כי בכל יום היצר הרע עומד על האדם, אבל הקב"ה פשוט גלגל את העניינים בצורה כזו שאני 'אתפס ברשת של הרבי'. מהסיפור שלי למדתי שגם לאחר שכבר התקרב האדם אל האמת, הוא עדיין יכול להתרחק ברגע ולהפסיד את כל העצות של הרבי, צריך להתחדש תמיד בקיום העצות, זה החיות הכי גדולה, לקום חצות זה הכי טוב והכי יפה שיש, וכל ההבלי העולם הזה, אינם שווים.

"המדהים ביותר בכל סיפור התקרבותי הוא" אומר ר' שלום בנימין "שבכל השלבים ובכל הזמנים הייתי לבד - ממש לבד, הייתי בחור בודד בעולמי, לא הכרתי חסידי ברסלב, ולא היה לי משפיע לשאול אותו, רק אני ורבינו שחזיק אותי בדרכי שלי בפרט לעשות התבודדות ולדבר עוד ועוד על כל מה שעובר עלי, ולמרות זאת הצלחתי לשרוד את כל המהמורות בחיי, והיום אני יכול לומר שהאור שמרגישים מתוך היגיעה העצומה, היה שווה את זה שאני הייתי ממש לבד, דווקא כשהתודעתי לברסלב וראיתי שלא כולם עובדים את השם כל הזמן כמו שחשבתי, ירד לי האור כי כבר ראיתי שאני לא חייב לעשות הכל בשביל להיקרא ברסלב. השם יזכנו להתחדש, רבינו יכול לחדש את כולם בכל עת ובכל זמן.

הורי רוים נחת מכל מה שקורה איתי, הם רואים אותי איך אני ב"ה משתדל לעבוד את השם, בגלל שהם מבקשי אמת והם זכו להבין שלא הכסף הוא החשוב אלא השי"ת ועבודתו, ב"ה גם שאר משפחתי זכו רובם ככולם לעבוד את השי"ת.

השי"ת יעזור שנזכה תמיד להיות דבוקים בצדיקים האמיתיים, וללכת בדרך עצתם. אמן ואמן. ■

לא הבנתי אז עד כמה השיחה השפיעה עלי, אך הוא חזר לביתו וכבר הלך להתפלל במניין של חסידי ברסלב באזור מגוריו, לאחר התפילה הוא ניגש לאחראי וביקש עזרה ועצה כיון שהוא רוצה לטוס לאומן, אותו יהודי שאל אותו מדוע ולמה הוא רוצה לטוס, והבחור ענה שחבר שלו חסיד ברסלב מהישיבה סיפר לו על הרבי והסביר לו שכל החיות שלו בעבודת השם היא בזכות הרבי הקדוש ושצריך להגיע אליו לאומן.

והנה, שבוע לאחר מכן אני מקבל טלפון מהמשגיח: אני מתקשר לגבי השידוך ההוא. תשמע, הם רוצים לפגוש אותך... למפרע התברר שהוא התפלל במניין חסידי ברסלב בטלז סטון, כשהאחראי על המניין הזה בעצם השוער שלי לעתיד, היה זה ששאל אותו למה הוא רוצה לנסוע, ממנו שמע עלי שבחים מיוחדים ומחמאות וכך יצא השידוך. לאמיתו של דבר היה כאן 'נפלאות תמים דעים', לאחר מעשה סיפר לי חמי כי הוא מצידו אפילו לא טרח לברר על השידוך, משהו שם לא היה נראה לו, ולמרות כל הפניות של אותו משגיח הוא לא רצה לשמוע. רק בזכות אותו בחור - חבר זכיתי בסוף להיות לו לחתן.

לאחר שנסגר השידוך, ניגשתי למשגיח הליטאי ושאלתי אותו 'מה עלה בדעתו כזה שידוך, ככה גיל ושידוך של ברסלב? הוא בקושי הכיר אותי, והוא ענה לי בפליאה: מה הבעייה? הם ברסלב ואתה ברסלב, אז חשבתי שזה מתאים! בסוף דווקא אותו משגיח שהיה 'מתנגד' לא קטן דווקא דרכו הסתובב השידוך, למרות מניעות לא פשוטות שהיו עליו. דווקא ההתקרבות לרבינו ממנה חששתי כל כך היא זו שבזכותה אירע הכל.

מופת זה אני
 על חיים
 שהשתנו
 בהתקרבות
 רבני

הספודת להטאים

יהודי החוק מסכים בדיעבד לטוס לאומן למטרת טיול
 ופרנסה ולא חולם שמחכה לו שם משהו שעוד ידפוך
 את חייו לצמיתות ♦ כמה בחורים צעירים מתליטים,
 במין משובת נעורים להשפיע על ספר השכונה לטוס
 איתם לאומן כדי שייספר אותם שם בערב ראש השנה,
 כשרם כלל לא מודעים להשלכות שיהיו
 לנטיעה הזו ♦ ואציעה שאול – היקר!

נחמן גלינסקי

עינין

היו מטושטשות. דוק שקוף עטף אותן, ונחל מלוח ניגר מהן, גולש באיטיות על פניו.

משמאלו חולפים ביעף בזה אחר זה רכבים ומשאיות בתוכם יושבים גויים אטומי מבט שלא

שמים לב אפילו לאדם הצועד בצד הכביש. גם הוא מצידו מרוכז במחשבותיו, כמעט ולא שם לב לאוטוסטרדה משמאלו. רק הצפירות העצבניות והבזקי האור של פנסי הרכבים מזכירים לו שהוא צועד לצד כביש מהיר ומסוכן ועליו להיזהר.

אין לו מושג כמה זמן הוא צועד כך. עוד פסיעה ועוד פסיעה הוא מתקדם לאיטו, חף מכל דבר ערך, בלי מזוודה מכבידה, ומשא כבד שאט אט הולך ויורד מליבו...*

הם היו חבורת בחורים חסידיים אמריקאית שכללה בחורים בשנות ה'קיבוץ' המאוחרות שזכו ללמוד בארץ הקודש. היה זה לאחר שבגרו ועברו את גיל העשרים, אז החליטו הוריהם שאוירת ארץ ישראל רק תועיל להם, והם שלחו אותם לתקופת מה לארץ ישראל, לאחת הישיבות המובחרות שבה, שם לומדים עשרות בחורים 'חוצניקים'.

ביום יום הם זכו לשבת ולהגות בתורה ה', באוירת ארץ ישראל המחכימה, מזינים את תוכם תוכן ומשמעות ולימוד מתוך טהרה ואוויר זך. מפעם לפעם, כדרך כל בני אנוש, הוזקקו לגזוז מחלפות ראשם, ולשם כך בחרו להיכנס ולהתיישב על כסא הספרים אצל 'רפי דער פארפער'.

'רפאל' הלזה יהודי חמים היה, לא רבות זכה לדעת מנועם התורה והמצוות, אך לב חם ורחב היה לו. לפונסתו עבד רפאל כספר, והבחורים הללו נהגו להסתפר אצלו מידי חודש או חודשיים.

את שם משפחתו של רפאל הם לא ידעו, ובשביל מה להם לדעת? הם הכירו את רפאל בתור ספר מוצלח, ותו לא. כך נקבע שמו בניהם: 'רפי דער פארפער' (רפאל הספר). הם ניסו להשפיע על רפאל מפעם לפעם להניח תפילין או להשתתף בשיעור תורה, אבל רפאל לא אהב את הרעיון. הוא היה משוכנע שטוב לו במתכונת חייו הנוכחית, ושינויים מעין אלו רק יזעזעו את שלות חייו.

כך התגלגלו הדברים במשך תקופה ארוכה. מדי חודש או חודשיים מגיעים הבחורים לספר את שערם, מדברים עם רפאל על דה ועל הא ומנסים להטעימו מנופת צוף מצוותינו הקדושים, ורפאל מסרב בנימוס: 'הדברים האלו לא בשבילי...'

חודש אלו מתקרב, וההתרגשות נותנת את אותותיה אצל כל יהודי מאמין. הרי 'המלך בשדה', כל אחד יכול לגשת אליו ולבקש את מבוקשו. חרות הדין ויראה המשולבת בשמחה עצומה על נועם גורלנו, וקרבן חסידי ברסלב התרגשות כפולה ומכופלת, הן בעוד זמן לא רב נוכה לעלות ולהראות בהיכל הציון הקדוש שבאומן, מקום המוכן לו לרועינו הנאמן מששת ימי בראשית.

המחשבות מרחיקות נוד, ומציירות במוחם של החסידים את ההתעוררות העצומה בציון הקדוש, את האלפים העומדים סמוך למצבת האבן פניהם זולגות דמעות, השמחה העצומה ששוררת גם היא בציון הקדוש, ומאות הלבבות הטהורים שמשלבים ידיים ומתרוממים טפח וטפחיים מעל הקרקע הגשמית והמגושמת, מהללים את בוראנו על הזכות הגדולה להתקבץ יחדיו. יום כיפור ושמחת תורה בהיכל

אחד, לא זו בלבד שאין ההתעוררות פוגעת בשמחה כמלוא נימה, אלא להיפך, הם רק משביחים האחד את רעהו.

המוח ממשיך ומצייר את רחובות אומן השוקקות חיים, את קריאת השלום עליכם 'וברוך מחיה המתים' הלבביות שנשמעות בכל קרן זווית; את דוק הטהרה המיוחדת שמשוך על פניהם של כלל המתהלכים ברחובות, על פניו של הבחור החסידי העסוק באמירת תיקוני זוהר, על פניו המאדימות של מי שזכה לנטוש מאחוריו עולם ומלואו של הבל וכעת הוא עסוק בהשלמת תקיעת השופר שלאחר שחרית מאחר שהיה בדרכים, וגם על פניו של זה שניכר עליו שרק עתה הוא נמשה משאול תחתיות, ובכוח הצדיק ירידתו תיהפך לעליה.

גם חבורת הבחורים המבוגרים השוהה בארץ הקודש מתכוננת בסילוודין לקראת ימי ראש השנה. הן הם זכו אף הם להימנות על חסידי ברסלב, וכמו עשרות אלפים נוספים ברחבי העולם, גם הם מתכוננים להמריא אל עבר ציון המצויינת.

התרגשות קלה נוספת מתלווה להכנות לנסיעה, וסיבתה הוא המפגש המרגש הצפוי עם אבותיהם של הבחורים, אותם לא ראו מזה חודשים ארוכים.

המזווה פעורה על המיטה, ולתוכה מוכנסים בזה אחר זה כל הנצרך לנסיעה הקדושה. לאחר שהמזווה מוכנה, חבורת הבחורים יוצאת אל מספרתו של רפאל.

רפאל מקבל אותם בחיוך, רגיל כבר לשידוליהם הבלתי פוסקים, ועל קצה לשונו כבר מוכנים התירוצים הרגילים והגדושים.

אבל הפעם הגיעו הבחורים עם הצעה חדשה. הם סיפרו לרפאל על ראש השנה באומן, ועל הנסיעה המתוכננת שלהם לשם. הם סיפרו לו גם שהוריהם מיוחדים כמותם, ובכל שנה הם שוכרים יחד את אחד המלונות באומן בשלמותו, שם הם גם מתענגים במאכלי יום טוב ברחבות ובשפע.

'יש הלכה שצריך להסתפר בערב ראש השנה' הם סיפרו לו; הם הרחיבו והסבירו לו את מה שחז"ל אומרים: אמר ר' סימון כתיב כי מי גי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו ר' חנינא ור' יהושע אומרים איזו אומה כאומה זו שידעת אופייה של אלהיהם, מנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל שערו ואין חותך את צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא דינו אבל ישראל אינו כן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחים את שערן ואוכלים ושותים ושמהים בראש השנה לפי שידועים שהקדוש ברוך הוא יוציא דינם לאורה.

'באומן, הם אמרו לו, 'אתה באמת מרגיש ככה, יש כזה התעוררות לתשובה שאתה בטוח שהקדוש ברוך הוא יזכה אותך בדיון!' 'טוב צדיקים', רפאל איבד מעט מסבלנותו. 'יש לי עכשיו עבודה. אין לי זמן לשיעורי תורה!'

'לא הבנת אותנו רפאל', הם ענו לו. 'בכלל לא באנו לשכנע אותך בכל מה שאנחנו אומרים לך עכשיו. את כל זה אמרנו רק כדי שתבין למה כל כך חשוב לנו להסתפר דווקא בערב ראש השנה. אחרי שהסברנו לך את החשיבות של התספורת בערב ראש השנה, אנחנו מבקשים ממך שתבוא איתנו לאומן. אתה הספר הקבוע שלנו, אנחנו רגילים אליך, ואתה חייב לבוא לספר אותנו גם שם...' הם סיימו את הסברם במין משובת נעורים.

רפאל ממש לא הבין מאיפה נפלה עליו ההצעה המחזרה הזו, ובורגו מה הוא הפטיר לעברם, 'וכי אטוס עד ליבשת נידחת ולא מוכרת רק כדי לספר כמה ראשים? אתה גורמלים?'

כמה בחורים שיצאו לאחד הסעודה אל הציון, יכלו שם את רפאל עזמו ובוכה כמו יד קטן, כל טפ בכנה, הוא רעד מרוב בבי ושני טרדות ודמו מקיניו. הם לא העזו לנשוא אביו ולהפריע לו מהדחתטאות לפני קוט, והחליטו להניח לו

ראש השנה, קרובים לשיא השיאים, לאחר ההשכמה המרוממת לזכור בריה, התרת הנדרים וההשתטחות בציון הקדוש.

קעת הגיעה שעתו של רפאל לעשות את מה שהוא יודע הכי טוב, הוא נעמד הכן, מוציא ממוודתו את כל הצידו הנצרך. מעמיד כסא, ומתחיל לספר בזה אחר זה את ראשיהם של הבחורים הטהורים.

מעייניהם של הבחורים נתונים במרחב כמה מאות מטרים מהמלון. הם רק מצפים לסיום התספורת, אז הם ימהרו למקווה הטהרה ויחזרו לציון לנצל את הרגעים האחרונים של השנה, טרם יבוא השמש ויעריב. רק אחד מהם חושב על משהו אחר. לב רגיש לו, ורחמנות גדולה ממלאת את כל חדרי ליבו למראהו של רפאל. יהודי שנמצא באומן, מקום אשר רבבות מִישראל מייחלים להיות בשעה הזו, והוא לא יודע לנצל את גדול השעה.

ערב ראש השנה באומן! וכי קלה היא בעיניכם? אבל רפאל, רפאל עומד ומספר ראשים, ותיכף ייכנס לחדרו שם ימשך לבלות בשעמום עוד ועוד...

וממחשבה למעשה, הבחור מחליט לנסות ולומר משהו. כשהגיע תורו הוא פתח בשיחה עם רפאל. 'אני זוכר שסיכמנו לא לנסות להפוך אותך ל'שחור' כמונו, ואני באמת לא מנסה לעשות את זה, אבל דבר אחד אתה חייב לעשות. אתה חייב ללכת עכשיו לציון, ולומר את התיקון הכללי. אתה יודע, אנשים משלמים אלפי שקלים בשביל להגיע לפה בזמן הזה. חלק גדול מהם עוברים מניעות קשות בשביל להגיע לכאן, מפסידים ימי עבודה, לפעמים סופגים קשיים לא פשוטים מהמשפחה, ועוד שלל מניעות. אבל הם עושים הכל כדי להיות כאן בזמן הזה ולומר את התיקון הכללי.'

'יש גם אלפי אנשים שמאוד היו רוצים להיות כאן עכשיו, והם לא הצליחו. הם ניסו מה שיכלו, שפכו כספים וניסו לצלוח קשיים בלתי אפשריים, אך בכל זאת לא הצליחו.

'אתה, הרי הגעת לכאן בלי מאמץ מיוחד, אתה נמצא כאן, בחדר נוח עם כל טוב. מה אכפת לך לנצל את ההזדמנות? תלך לציון, תאמר את עשרת המזמורים, וזהו. הכי קל שיש!'

רפאל לא אהב את הרעיון, אבל לא היה לו נעים לסרב. הוא באמת נהנה כאן כמה ימים, דבר מהבטחותיהם של הבחורים לא נפל ארצה. הוא קיבל חדר מעולה ואוכל בשפע, ועכשיו מבקשים ממנו בקשה חד פעמית שלאחריה הוא יחזור להיות אותו רפאל. 'טוב', הוא שומע את עצמו אומר לבחור, 'בשבילך אני יעשה את זה.'

הבחור ראה שנפתח כאן פתח, החליט לנצל אותו עד תום. 'מעולה, רפאל. אתה לא תתחרט. אבל לפני שהולכים לציון חשוב מאוד לטבול במקווה. טבול במקווה, תיקון הכללי בציון, וגמרנו. כבר לא אשכנע אותך יותר בכלום.'

'מה זה 'מקווה'? תהה רפאל. והבחור ענה לו: 'מקווה זה כמו בריכת

אבל הבחורים לא הרפו. 'מה אכפת לך רפאל? הורינו ישמחו לשלם עבורך את כרטיס הטיסה ואכסניא תוכל לקבל חינוך בחדר אחורי שנותר פנוי, מלבד זאת תוכל לספר את ראשינו בערב החג, 'הכנסה קלה' לקראת השנה החדשה, לא משתלם!'

עכשיו זה כבר באמת נשמע אחרת, ורפאל הסכים לשקול את הדברים. לאחר זמן לא רב הסכים רפאל להצעה, בתנאי אחד שאותו היה חשוב לו להדגיש. 'אני אסע, אבל בתנאי אחד. בשום שלב ובשום צורה אתם לא מכריחים אותי להיות חרדי, אני מגיע רק בשביל לספר אתכם, ואתם בשום אופן לא מטרידים. מוסכם?'

שער האכסניא המואר מקבל אל תוכו את הבחורים המרוגשים. הם ממחרים להניח את פקלאותיהם בחדרים, אין להם זמן אפילו לסדר את חפציהם. רק מפגש קצר וברכת ברוכים הבאים מאבא אותו לא ראו כמה חודשים, ומיד אצים אל הציון המצויינת, לשפוך לב כמים, להתפלל ולהתחנן, לתקן את כל מה שלא עשו כראוי בשנה החולפת, להתכונן כראוי לקראת השנה החדשה שבעוד ימים ספורים תפרוש את כנפיה.

רק מאוחר בערב, לאחר שזיככו את נשמתם בכמה שעות טובות בציון הקדוש והורו את צמאון נפשם במעט מים חיים מהבאר הנצחי, הם יהיו פנויים לשיחה מעמיקה עם הוריהם, לשמוע ולהשמיע מהקורות בחודשים האחרונים.

לא כן מצבו של מי שנשרך מאחורי הבחורים אל חדרו ששכן אי שם מאחור. רפאל כלל לא מכיר את העיר האקראינית הזרה לו, מעולם לא ביקר כאן, ולמען האמת לא חשב שיבקר כאן אי פעם.

הוא תוהה מה עליו לעשות, ועד דהכי והכי הוא מגיע לחדרו ופורש לשינת לילה עמוקה, עמוסה בתלאות הדרך החדשה.

רפאל מתאקלם לאט לאט. הוא לא ממהר לשום מקום, וגם לא מצליח להבין למה כל האנשים הנראים מהחלון תזויתיים כל כך. להיכן הם ממחרים כל כך? איזו אטרקציה מחכה להם שם ברחוב בילינסקי? מה יקרה אם יגיעו לשם חמש דקות מאוחר יותר?

רחמנות על נשמתו של רפאל. לא מבין את הכמיהה המושכת את אותם ממחרים. לא מודע לכוחו העצום של המגנט שמונח בבילינסקי. ואיך יבין?

רפאל מסדר את חפציו, מניח כל דבר במדף המיועד, וכשדפיקה נשמעת בדלת הוא פותח אותה ומגלה מולו מגש עמוס במיני מטעמים. 'נו, גם רעב לא אהיה כאן' הוא חושב לעצמו, 'באמת לא רע, ואם גם אקבל תשלום על התספורת כמו שהם הבטיחו, זה באמת משתלם.'

דברים טובים עוברים מהר, אומר הפתגם, והמצאות באומן מוכיחה זאת ביתר שאת. רק הגיעו לאומן, וכבר הם מוצאים את עצמם בערב

לפני קונו, והחליטו להניח לו. 'הוא יודע לראו לעצמו. אני לא חושב שיש צורך להפריע לו. הוא יגמור לבכות ויחזור לבד...'

מוצאי ראש השנה. רפאל יושב במונית, מוחו עדיין תפוס בד' האמות המקודשים שבבילינסקי. 'איך לא הבנתי מה מושך אותם כל כך? צחקתי עליהם, הוא חושב לעצמו, 'לזולתי בהם, וכשהגעתי לשם בעצמי נפתחו כל המעיינות. כמו ילד בכיתי, כמו תינוק.'

הנהג יוצא לדרך, מזוודותיו של רפאל ארוחת בבגאז' ומעילו מונח לידו. במעיל מונחים חפצי הערך שלו, הטלפון הכסף והדרכון, ואסור לו לאבד אותן, על המעיל הוא שומר מכל משמר.

הנהג לא מתעניין יותר מדי מה קורה בספסל האחורי של רכבו, ורפאל מצידו נתון בהרורי עמוקים, כל שרעפיו נתונים לדבר הזה 'סחף אותו בליל ראש השנה. מאז ההתרפקות וההתפרקות בלילה הראשון של השנה הוא כבר איבד את כל ההגנות שלו. הוא כבר היה פתוח לשמוע עוד ועוד על כוחו של הצדיק ועל התיקונים הקדושים המנהלים על ידו, וכעת הרהר בהם בדעתו, חושב פעם ופעמיים אם הוא באמת נכון לעשות צעד משמעותי ולשנות את כל חייו.

לאחר שעת נסיעה ארוכה, הוא ביקש מהנהג לעצור לרגע בצד הדרך. את כל חפציו הוא השאיר ברכב, יודע שהוא חוזר בעוד כמה רגעים ושום דבר לא יכול לקרות בינתיים, אבל כשעלה מבין השיחים וחזר אל הכביש הוא גילה פיסת כביש, כלומר, פיסת כביש שמקודם הייתה מלאה ברכב הנושא בתוכו את שלל מזוודותיו וחפציו וכעת היא פיסת כביש חפה מכל רכב.

רפאל היה אבוד לרגע, ואז בא הבכי ושטף את כל כולו, הוא בכה ובכה וכל התחיל ללכת ברגל לכיוון תחת הדלק ששכן במרחק כמה קילומטרים. משמאלו חלפו רכבים ביעף, לא שמים לב לאדם שמתהלך בצד הכביש ובוכה את נשמתו, וגם רפאל מצידו לא שם ליבו אליהם, הוא בכה ובכה, מרגיש שזה ה'תיקון' עליו הוא שמע.

'זה מה שמכפר על כל העבר שלי. המצב הנורא הזה, חוסר האונים וחוסר כל זה מה התיקון שלי כל מה שעשיתי...'

וכך הולך רפאל בצד הכביש, הולך ובוכה. אין לו מושג כמה זמן הוא כבר הולך כך וכמה מטרים הוא כבר עשה, ורק לאחר שהרגיש שנשמתו מזוככת לגמרי, וכל השכבות שהיו עליה התקלפו ונמגו לחלוטין הוא הגיע אל תחנת הדלק.

בתחנה מצא רפאל טנדר מלא בחסידים, הוא ניגש אל אחד מהם וביקש טלפון לשיחה קצרה. הלה הסתכל עליו בתימהון ובחדל לא מוסתר. ברנש מופיע משום מקום, בלי מזוודה וציוד, דובר עברית ומבקש טלפון?

רפאל הרגיש שהמבט הזה זה מה שמשלים את תיקונו באופן סופי. הוא הפך ברגע אחד לחסר כל, מסתובב כמו חסר בית, וכעת מסתכלים עליו כמו תמהוני מהיער, אך למרות הסיטואציה הכאובה, הוצף ליבו באושר אינסופי, הוא היה בטוח כי תשובתו התקבלה.

מים. יש דרישות הלכתיות מיוחדות איך לכנס את המים. צריך לטבול את כל הגוף במי המקווה והטבילה מטהרת את האדם. לציון צריך להגיע בטהרה, ולכן חשוב מאוד לטבול לפני כן במקווה!'

רפאל, שכבר נתן את הסכמתו ללכת לציון, לא ראה סיבה להתנגד להצעה, בפרט לאחר שהם סידרו לו כרטיס כניסה למקווה פרטי כלשהוא...

לאחר שסיים לספר את הבחורים, בטרם יילך לדרכו, התיישבו להם הבחורים באותם רגעים קדושים של לאחר חצות והחלו לומר יחד ניגוני התעוררות נוראיים. רפאל החל מקפל את הציוד שהביא, והם מצידם שררו ניגוני התעוררות והתלהבות, ניגונים המחיים את הנפש, כאלו הלקוחים מעולם הנגינה הקרוב לעולם התשובה...

הניגונים הקדושים יחד עם מי המקווה המטהרים כבר פעלו את פעולתם, ורפאל יצא מהמקווה כשפניו שטופות דמע. הבחורים מצידם הסיקו שהם עשו את מה שביכולתם, וחזרו כל אחד לעבודת היום בדרכו.

ליל ראש השנה. חדר האוכל מואר כולו באור יקררות. סיבת האור אינה מגורת הלדים הגדולה שבחדר ואף לא הקיטלים הבוהקים שעל הסועדים. אלא אור פנימי זוהר שזורח החוצה מליבו ונפשו של כל אחד מהיושבים סביב השולחן.

יראה שורת בהיכל החדר, הן זהו הלילה הראשון של ראש השנה בו חסידי ברסלב עוברים בדין, כבני מרון. ממעטים בדיבור ואפילו בשירה וזמרה, ומתענגים על נועם זיו השכינה, ולהבדיל במאכלים המשובחים שהוכנו במיוחד לכבוד סעודת יום טוב, ברבורים שליו ודגים וכל מטעמים.

רק לקראת סוף הסעודה, לאחר שכבר טעמו מרוב ה'סימנים' ואיחלו לעצמם ולעם ישראל כולו את כל הברכות, נכנס מישהו לחדר האוכל ובהלת מה שואל אם הם יודעים משהו על היהודי הרחוק שעומד בציון כבר כמה שעות ובוכה את נפשו. 'כמה שניסו לדובב אותו הוא לא פותח את פיו. הוא פשוט עומד ובוכה, לא מדבר עם אף אחד. אולי אתם יודעים מי זה?'

'אולי זה רפאל?' מעלה מאן דהו הצעה על השולחן. אבל רעהו מבטל אותה במחיר יד. 'זה לא מתאים לו בכלל. שהוא יעמוד בציון ויבכה? ועוד כמה שעות רצופות? אין סיכוי!'

'דווקא אני לא כל בטוח' נשמע קול אחר, 'בערב ראש השנה לפני שהוא הלך לציון הוא יצא מהמקווה וראינו עליו שהוא ממש בכה בפנים. כמה בחורים שרו ניגוני התעוררות וזה מאד השפיע עליו.'

'אבל רפאל נמצא בחדר! הוא לא יצא משם מאז תחילת הסעודה' נשמע קול אחר, בטוח בעצמו, 'איך הוא יהיה עכשיו בציון?'

כמה רגעים חלפו, ומישהו חזר מחדרו של רפאל. 'בדקתי עכשיו, והחדר שלו ריק. כנראה שהוא אפילו לא חזר מהציון מאז ערב ראש השנה!'

ואכן, כמה בחורים שיצאו לאחר הסעודה אל הציון, גילו שם את רפאל עומד ובוכה כמו ילד קטן. כל גופו בכה, הוא רעד מרוב בכי ושני נהרות זרמו מעיניו. הם לא העזו לגשת אליו ולהפריע לו מההתחטאות

כך הולך רפאל
בצד הכביש, הולך
ובוכה. אין לו מושג
כמה זמן הוא כבר
הולך כך וכמה
מטרים הוא כבר
עשה, ורק לאחד
שהרגיש שנשמתו
מזוככת לגמרי,
וכל השכבות שהיו
עליה התקלפו
ונמגו לחלוטין
הוא הגיע אל תחנת
הדלק

יש לכם סיפור המתאים למדור? אתם מכירים סיפור מעניין על כוח הצדיק שייכול לחזק את הקוראים? שלחו לנו לפקס: 02-5396363 או חייגו למס': 053-3183654 ותזכו לזכות את הרבים בחיזוק באמונת צדיקים! כל סיפור יתקבל בברכה. (הפרסום יהיה תלוי בשיקולי המערכת)

רפואת הנפש

נחמה ונאווה
ממעמקי תורת
'התחזקות הנפש'
שר רבי נתן
ג. הרשנמן

הזיב שכוננו זכאי

המזימה הנוראה של הבעל דבר
וסודם של גדולי הצדיקים שמהפכים
את כל העוונות לזכויות

לא לזכור לטעויות הנסחרות

"את זה תקבלו מאתי: שלא להניח עצמו להעולם
להטעות. שלא יטעה אותו העולם..." (שיהרץ נא)

העולם הזה, ידוע לכל, הינו עלמא דשקרא, עלמא
דטעותא.

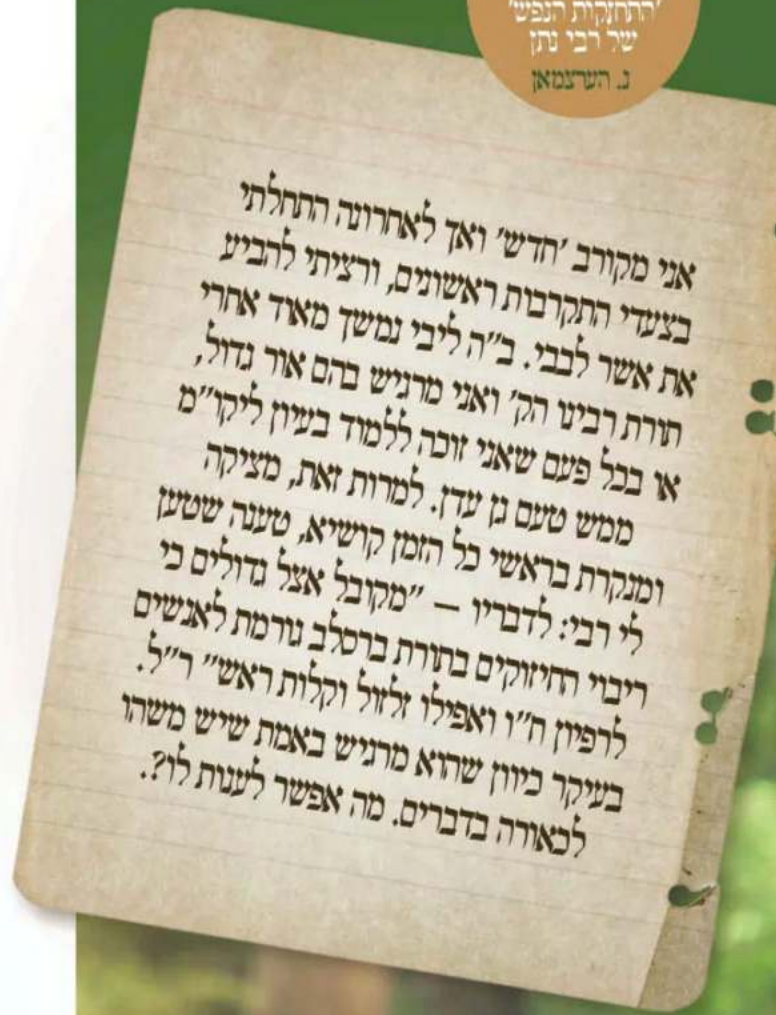
ישנן טעויות גלויות לכל בר דעת, שכדי למגרן אין
צריך, אלא ישוב הדעת, כמו"ש רבינו הק' (ליקומ"ת י'): "מה
שקעולם רחוקים מהשם יתברך ואינם מתקרבים אליו
יתברך, הוא רק מהמת שאין להם ישוב הדעת, ואינם
משבין עצמם". אבל ישנן טעויות נעלמות, הנוגעות
ביסודות השקפתנו ובתפיסת מקומנו ותכליתנו בעולם,
ואלה נזקן רב עד אין שיעור ותיקונן קשה.

יגעת ומצאת?

למשל, הטעות הנפוצה, שרבים דשו בה - לגבי טבעו
של עולמנו ומנהג הבריות - שאין החשיבות והכבוד
מסורין, אלא למצליחים ובעלי הישגים, וללא התחשבות
בעמלם. אנשי העמל והיגיעה, הנמצאים במקום ובזמן
קשים, המכבידים עליהם את עול עבודתם, ומונעים מהם
הצלחה גלויה וניכרת - לפי מודי בורסת העולם הזה -
אינם זוכים כלל להערכה ואין הישגיהם, הבאים בדם, יזע
ודמעות, מועילים להם בהכרח לקצור את פירות עמלם
בפרנסה בכבוד וכו'

רעה חולה זו, שהינה אחד ממאפייניו הבולטים
ההבלתי נמנעים, של עולמנו, בו החיצוניות שלטת
והפנימיות נסתרת, נזקיה לא ישוערו. החל בחינוך הבנים
- שם קוצרים את מירב השבחים ותשומת הלב - הילדים
המוכשרים שלימודם בא להם בנקל ובהנאה, ואילו מעוטי
היכולת והכשרון, העמלים קשות על כל שורה ואות,
אינם זוכים להערכה בהתאם לעמלם, וסופם, שמואסים
בלימוד ר"ל.

אפילו התחרות המונהגת בישיבות הק', בחינת ההישגים,
מכלה, אצל הבינונים, כל חלקה של רצון טוב, חורעת
משברים רבים בלבבות - וכלה במבוגרים הנאבקים על
מקום, מעמד הערכת הזולת וכו' ואין יגיעתם מביאה
להם בהכרח את משאת נפשם. אבל בעיקר
מזיקה טעות זו, לעובדי ה' החפצים בקרבת
אלוקים, אשר צלחו, איכשהו את ימי

הילדות והנערות ועדיין לא כבו אצלם הרצון והתקווה והצלחה אמיתית ונצחית בדמות דבקות תמידית בתכלית בתורה ובתפילה.

כי הגדיל לעשות...

אותם יקרים מפז, "השרידים אשר ה' קרא" (ויאל ג' ה), זקוקים - אומר רבינו הק' - לחיזוק עצום ורב לאין קץ. כי עליהם מתגבר היצר הרע יותר מעל כל בני העולם. "כי הגדיל לעשות" - שפשט ידו בגדולים (סוכה ג"ב) בהם הוא פושט ידו תחילה. רבים ורעים דרכיו להמרץ ולהחליש את הלבבות, אבל עיקר התגברותו ועיקר הצלחותיו ר"ל - היא בחלישות הדעת שמכניס בהם ע"י, שמחד גיסא, ממעיט ומקטין בליבם את האמונה בערך עבודתם, ומאידך גיסא - מגדיל ומגזים בחומר חטאיהם וכישלונותיהם. והוא שנאמר "כי הגדיל לעשות" ללמד שאמונתו היא להגדיל את החטא בעיני עושהו ללא שום פרופורציה.

הכל ע"י הטעות הנ"ל - שמטעה אותם ע"פ טבעו של עולם הזה, וגורם להם למדוד את עבודתם, ולצייר את מקומם בעולמם הרוחני, רק ביחס לשלימות העבודה ופסגת ההישגים החיצוניים, מבלי לקחת בחשבון כלל את קושי התגברות היצר, את טומאת העולם הזה, את התגברות הקליפה מדור לדור, את צרות הנפש והגוף בבני, חיי ומזוני. במילים פשוטות - את גודל המניעות העומדות בפניהם והיגיעה הנצרכת להוציא מכוח אל הפועל כל תנועה של עבודת ה'.

טעות זו - שאנו דבקים בה בקנאות רבה - ע"י ביקורת מחמירה וע"י זלזול בחשיבותו בעיני הבורא ית', מלבד שהיא אם ושושן לטעויות רבות - הינה בתכלית היפך מהאמת, כפי שהיא מצטיירת לעינינו בגילוי רב, ע"י הצדיקים כמובא בספריהם ובפרט בספרי רבינו הק' ומהר"ת ז"ל: "צריך לידן גם את עצמו לכך זכות, אומר מהר"ת, "אע"פ שהא יודע מקאובי נפשו ורבי פשעיו כי עצמו מספר וכי רחמנא לזמן, אף-על-פי-כן צריך לקדם גם בעצמו אל ה' עד שיתאזר למקומה כמו שצריך לקדם בחברו אל ה' וכי כ"ל, כי בודאי גם מקום עצמו יודע, כי בודאי אינו יודע מאיזה מקום נמשך וכל מה שעברו עליו בכל הגלגלים ומאיזה מקום נמשך עליו היצרון רעים והמחשבות רעות שלו וכי וכי. על-כן אסור ליאש את עצמו לעולם כאשר הזהירו אדמו"ר ז"ל כמה פעמים בלי שיעור. כי צריך לקדם גם בעצמו אל ה' כי לכל אדם, שלא לעבר על אסור שפיכות דמים חס ושלום" (עלה ד' ט"ז)

בורסת המצוות והחטאים

אין דבר הנתון לשינוי תדיר, כמו ערכם ומשקלם של מעשי המצוות והחטאים.

מעשי האדם מורכבים לאין שיעור. בכל מעשה באים לידי ביטוי "עולם, שנה, נפש". **עולם** - היינו מקומו הרוחני והגשמי של האדם. **שנה** - טיב הדור והתקופה. **נפש** - השפעת הסביבה האנושית ומדרגת נפשו של האדם ברגע העשייה. עוד מעורבים - העוצמה המשתנה של היצרים והיחס ביניהם, שלל המידות טובות ורעות, הרצון המפעם ומידת חוקו ועוד גורמים רבים. תערובתם, המשתנה כמותית ללא הרף, גורמת לכך שאין עבירה המשתווה לחברתה ואין מצווה שמשקלה זהה לרעותה. לא מביעה, בין אדם לחברו, אלא אפילו באדם עצמו. ולא מביעה, מיום ליום או משעה זו לחברתה, אלא אפילו מרגע לרגע משתנה ערכם ומשקלם של החטאים וכנגדן ביחס הפוך - של המצוות.

בעובדה זו טמון חיזוק עצום וכביר, שיש בכוחו להביא את האדם עד סף ביטול הבחירה ולחדש כוחותיו בהתחדשות תמידית.

בידוע לידועי ח"ן...

סודה של נקודה זו נחשף בהדר רב ע"י האר"י הק' בדברי ההתחזקות

שהוא מריעף על ראש תלמידו מהרח"ו זצ"ל המספר: "פעם אחת שאלתי למורי ז"ל - איך היה אומר לי שנפשי הייתה כל כך מעולה והרי הקטן שבדורות הראשונים היה צדיק וחסיד שאין אני מגיע לעקבו? ואמר לי: 'דע כי אין גדלות הנפש תלויה כפי מעשי האדם, רק כפי הזמן והדור ההוא. **כי מעשה קטן מאוד בדור הזה שקול ככמה מצוות גדולות שבדורות האחרים.** כי בדורות אלו הקליפה גוברת עד מאוד מאוד לאין קץ מה שאין כן בדורות הראשונים. ואילו הייתי באותם דורות הראשונים היו מעשי וחכמתי נפלאים מן כמה צדיקים ראשונים" (שחי האר"י)

בשער הגלגלים מגדיל מהרח"ו ומרחיב יסוד זה ובגילוי לב (דכרו) מספר: "...זה היה ענין דוד הע"ה, שהייתה נשמה גדולה, ובפגם אדם נתערבה ברע גדול מאד בעמקי הקליפות, ולכן יצא אדמוני, ועשה ענין דבת שבע ואביגיל, **ולא נחשב לו כלום.** והטעם הוא - לפי שא הייתה הפעם הא' שיצא מעמקי הקליפות, ובא משותף עם רע גדול מאד, **ואינו מן התימא אם יעשה מה שעשה,** ובפרט כי הקב"ה הניחו ביד יצרו להרבות שכרו. וחס משחו"ל: "אלמלא אתה שאול, והוא דוד, הייתי מאבד כמה דוד מפני שאול", וזה דבר תימא, כי הצור תמים פעלו. אלא העניין הוא כנזכר, כי אם הנשמה גדולה מאד, ובפרט אם אז יצאת מעמקי הקליפות, הקב"ה מניחו ביד יצו"ד, להרבות שכרו, לראותו שנשמתו גדולה, ולא יוכל הרע עמו. **ולכן שיעשה איזה דבר אשר לא טוב, לא אשם בזה.** משא"כ אם ראה הקב"ה, שהאדם חלש, ונשמתו שפלה, שמביאו בגלגול תם, שאפילו שירצה להרע, אין בו כוח... וחס פסוק "כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב" וגו', הם שני לבבות טוב ורע, והרע שלו גדול עד מאד, **והטוב שהוא עושה אפילו שהוא מועט יותר גדול מאדם אחר...** וא"ל מורי ז"ל: כי גם אני להיות שנשמתי בתכלית הגדולה והקדושה, הניחני הקב"ה ביד היצו"ד שלי, שאולוי גודל נשמתי, היה היצו"ד שלי יכול לאבדני ח"ו מן העולם, לכן אין עונותי שקולים א' מני אלה, כמו לאנשים אחרים, כי נשתלק מהם בחירתם, לסבת חולשת נפשם. **אמנם אני שעומד עתה בתחלת נקיון, אין עונותי נחשבים לכולם בפני עונות אחרים,** כי זו היא הפעם הא' שיצאתי מן הקליפות ובאתי לעולם, ואולוי זה בקלות מועט הייתי יכול להיות חסיד גדול מאד מאד כפי גודל נשמת... כי להיות זאת הפעם הראשונה שיצאתי מן הקליפה, לכן יש לי טורח להכניע את יצרי, **וזו היא סיבת העצבות שיש בליבי תמיד,** כי כל העיצובן בא מן החיצונים." (שעה"ג לח')

"תימא דדנינלא"

מהר"ת ז"ל, אף הוא מגדיל לעשות, מוסיף ומרחיב את הלקחים המחזקים היוצאים מיסוד זה. לדבריו הק', לא רק מצב הדור והנשמה גורמים, אלא אפילו מעשי האדם עצמו, אם הרבה לחטוא ח"ו ונקלע למקום שפל ונמוך מאוד, אזי - מלבד לימוד הזכות שעליו ללמד ע"ע כנ"ל, מכוח מקומו שגרם לו - עוד מוסיף מהר"ת ומעצים את זכאותו, מגלה כי יש בכוחו של הצדיק להפוך את העבירות עצמן שעשה, למנוף של זכות: "כי הצדיק נקרא תמר, לשון תמורה, שמימי ומחליף הכל לטובה. פי כל המקטרגים מהפך אותם לזכות, בכתוב: "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה" וכי. 'מליץ אחד מני אלה' דיקא, שדיקא מני אלה המקטרגים נעשה המלאך המליץ, פי כל מה שמתרבים המקטרגים יותר הוא מקליץ לטוב ביותר על שמוצא בו אף-על-פי-כן איזה נקדה טובה. פי כל אלו המקטרגים על האדם הם הם בעצמם אותם שהסיתו אותו לחטא. כמו שאר"ל: "הוא השטן, הוא המסית, הוא המקטרג" וכי. ועל-כן פשתרבים חס ושלום, המקטרגים מאד על האדם, אי עומד המלאך המליץ ומתפך הכל לזכות דיקא, פי זה טוען, הלא, אדרבא, מאחר שיש עליו מקטרגים הרבה כל כך אם כן ה"ה לו יצרון רעים הרבה, פי אלו המקטרגים הם הם בעצמן היצרון רעים שהסיתו אותו למה שהסיתו. ואם כן, אדרבא,

**מאז ומשולם
הייתה תפארתם
של חסידיו
בדסלב על
גיעתם העצומה
בעבודת הבורא
ועד הבשרת ליכם
לעשיה פשוטה
ועסק התורה
והמצוות בכל
מוחם ובכל זמנם
ובכל מאודם**

העולם אליה לא מגיעים גלי הטכנולוגיה הנושאים עימם כמויות עתק של דברי כפירה, ע"ז, ג'עושפ"ד, עומדים הן בחלל ומצפים להחיצת הכפתור שתמיר ותתרגם אותם לשפת אנוש. כל האוויר מסביבנו רווי, רוטט, סוער וגועש באין ספור דברי ליצנות וכפירה וכו'. מה גדול, עצום ונורא, בדור שכזה, הפער והיחס ההפוך שבין מצווה לעבירה. כי בדור כזה, בו התפשטו הקליפות כל כך - כמה מעוט ופחות משקלו של כל חטא ועוון. וכי "מה יעשה הבן ולא יחטא" אם מניחים אותו על פתח שער החמישים של הטומאה וכיס של מעות על צווארו? אין ספק שבדור שכזה, ערכו ומשקלו של חטא, בבורסת החטאים, ירד פלאים ועדיין צונח ללא מעצור ביחס הפוך להתגברות הקליפה.

היצע וביקוש

יש בו במצב הסותר והמנוגד הזה מלכוד לכוחות הס"א. מלכוד, אשר עתיד לכלותם ולאבדם. כי, ככל שעולה כוח הטומאה, ע"י הס"מ, שמתגבר כמידת ייאושו הגובר, ומתרבים החטאים בעולם - כך יורד "שוויים" ומשקלם. ממש כמו שבעולם המעשה - ככל שדבר מצוי יותר, כך הוא זול יותר. ועל זה יש להוסיף את, ירידת הערך של העוונות הקטורה במידת אנוסו של האדם - עד כמה אנוסו יצרו וצרת נפשו לחטאו. ובדורנו גבר האנוס עד שהגבולות שבין מזיד לנאנס ע"י יצרו - מיטשטשים והולכים, והטענה "אינני אשם", נשמעת יותר ויותר צודקת ומתקבלת על לב.

העיקר חסר מן הספר

מי איפה מעכב? על מה משליך הבע"ד את יבנו, כשהוא מוסיף להוריד את שווי ערך החטאים ופוגע לכאורה בעצמו ובכך, הבע"ד אינו טיפש (למרות היותו זקן וכסיל) - הוא יודע עובדה נוספת אותה שכחנו - כל המעשה המופלא הזה של היפוך העבירות לזכויות, אינו נעשה מעצמו. כדי שהדברים יתרחשו וייצאו אל הפועל, ויתקבלו בשמים, צריך צדיק גדול ונורא שיעמוד בתפילה וילמד זכות על האדם. גם צריך לכך את אמונת הבריות, כי ללא אמונתנו בו הוא מתקשה לפעול כמו שכותב מוהר"ת (ע"ל ש"ס): "אין זה דבר פשוט להחיות ולהחיות את האדם שלא יפול יותר, כשהוא בשאול תהתיות ממש ח"י. רק יש בזה סוד גדול ונורא, סוד עמוק ונסתר מאד מאד... שזה הסוד אין יודע רק מי שידבר ויגלה זאת התורה הנוראה... ואין מי שיזכר להחיות עתה הנפשות הירודות וכו' ברורות האלו, כי אם מי שגלה התורה הנ"ל, ובאר לנו בפשיטות, והזהיר אותנו לקיים ואציעה שאול הנגה. ועוד בכמה וכמה לשונות קדושות כאלה שהחיה אותנו באמרות ה' אמרות טהורות, המשיבין את כל הנפשות הירודות שבעולם שבקעה משיבי טעם וכו' וכו'. ותמימות ופשיטות דבריו הקדושים מחיין ומשיבין את הנפש מאד. אבל באמת יש דברים בנו סודות עמוקות ונסתרות מאד. ואי אפשר לבאר אפלו מה שיש בלבי בזה, מכל שכן הנסתרות לה' אלקינו וכו'". והבע"ד, אשר כל רו לא אניס ליה, יודע זאת היטב ועליו הוא משליך יבנו - על יכולתו להסתיר ולהעלים את הצדיק במיני מחלוקות - מחלוקת אנשים וע"ז - ומחלוקת המוח והלב. עד שרוב רובן של הבריות כלל אינם יודעים את המובא כאן - עד כמה הוקל מעל כתפי הדור הזה משא העוונות.

הוא פלא גדול אך התחזק איש כזה לחטף, אף-על-פי-כן, איזה נקדה טובה של איזה מצוה שיעשה. והוא בחינת מליץ אחד מני אלה - המקטרגים, הוא ממליץ עליו. כי מאחר שיש עליו מקטרגים הרבה קאלו שהם הם פלם המסיתים שלו, אם פן אין חידוש כל כך מה שחטא כל כך, אדרבא, זהו חידוש נפלא איך התגבר לעשות איזה טוב בעלמא, מאחר שעמדו עליו חילות קאלו. (ע"ת ו' ט"ו)

זכאי מכוח שהוא חיוב

לזה יש לכוון כוונת חז"ל: "אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב" (סנהדרין צ"ח). כי ככל שגוברת הקליפה ומתרבה הטומאה יורד ערך החטאים ונעשות הבריות זכאיות יותר ויותר. עד כי אין מעשיהן נחשבים לכלום מול קושי התגברות הקליפה, החותרת להפוך אמונה פשוטה לקשה וכבדה כטיפוס על קיר חלק (מבוא בספרים). ולא בלשון מליצה אמר רבנו הק, כי יום יבוא ואיש כשר פשוט יהיה חידוש כמו הבעש"ט שהיה חד בדרא, יחיד ומיוחד - אלא הדברים כפשוטם.

זה כוונתם ז"ל: שאין בן דוד בא אלא בעת שיהיה הדור זכאי מכוח היותו חיוב. כלומר, אם יבחנהו מצד ריבוי החטאים, הרי שכולו נראה חיוב, ואם מצד התגברות הקליפה וריבוי הטומאה - "כולו הפך לבן טהור הוא".

ע"כ אומר מוהר"ת במקומות רבים לאין ספור כי דייקא בדורות אלו האחרונים יש לנו לשמוח ביותר. הרי אחד מהם: "אֶתְמוּל דְּבִרְתֵי בְּזָה עִם אִישׁ אֶחָד שֶׁנֶּפֶל בְּעֵינָיו מְאֹד מְאֹד. וְהִזְכַּרְתִּי שְׂבָעֵתִים הִלְלוּ מֵה שֶׁנֶּעֱשֶׂה בְּעוֹלָם, שֶׁהִרְבֵּה פוֹרְקִים עַל רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן עַד שֶׁמִּגְלַחִים וְכוּ רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן. רְאִי לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לְשִׁמּוֹת בְּרַקְנֵוּ וּפְאוּתָיו הַקְדוּשִׁים, וְלִהְתַּחַזֵּק עַל יְדֵי זֶה לְיַדַע שֶׁעֲדָן ה' עִמּוֹ, וְהוּא בְּכֻלָּל הַקְבוּצָה הַקְדוּשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁאוּמְרִים בְּכֻל יוֹם אֲשֶׁרֵינוּ וְכוּ אֲשֶׁרֵינוּ וְכוּ" (ע"ל ש"ע"ח) (יש לציין כי במכתב ש"ב אומר מוהר"ת,

לכאורה ההיפך מזה: "...כל מי שנתקל ונקמד אשוריו ונתפש בקושי הבגל דקר כמו שנתפש, אין מדברים מקצו קל, קאלו היה רשע מכון אמו, ואין קנחמין עצמו בקה שנגאל מקושת קאת רחמנא לצלון אך יש לחלק בין המשמש עצמו בחסדי ה' שעשה עימו והצילו מרשה, לבין המתבונן ותולה את מעשיו החסרים כעת בעצמו ומבקש להתנחם, לזה אומר מוהר"ת - כי אין לו להתנחם במה שאין מעשיו כמעשי הרשעים שמה חתקרו רוחו בזה והסתפק בזה באמל)

סלח נא על קל וחומר

עכ"פ על כל אחד ואחד מוטל לעשות יום יום ושעה ושעה קל וחומר בעצמו (ולתודות "סלח נא על קל וחומר" - שלא העמיק בו ד'): ומה האר"ל בדורו לפני 454 שנים, החיה את רוח מהר"ח בתלותו את התגברות יצרו בירידת הדורות שבתקופתו. ומה מוהר"ת ז"ל בדורו, לפני 183 שנים, החיה את נפש בנו בנקודותיו המזהירות ככוכבים על רקע אפלת פורקי העול שבימיו, דעת לבנון נקל עד כמה אנחנו עתה בדורנו השפל אלה אלפי אלפים ורבי רבבות מונים מדורותם. דור הטובע בטומאת שער החמישיים, דור שירדה עליו אפיקורסות נוראה משמים, כפי שניבא רבינו הק' בימיו, המדהירה אותו ככדור שלג במורד הר - אל תוך התהום. דור בו אווירים ארסיים ממלאים את חלל העולם, עד שאין פינה על פני כדור

הנחת היסוד – תענוע המידמה

אף כאן מובן כי לא דיברו הצדיקים כנ"ל וגילו לנו, אלא את מידת רחמיו העצומה של הבורא ואהבתו כפי שהיא מתגלה על מי שחטא - בשוגג, במזיד, באונס וברצון ומבקש לשוב בתשובה. אליו תיטוף אמרתם, כי רשאי הוא, אף מצווה ומתבקש - לסמוך ולהישען על רחמי הבורא ולבטוח בדבריהם, כי סר עוונו וחטאתו תכופר מכוח טענת אונס המקום והזמן כנ"ל. אבל האם אמר מי מהצדיקים, כי רשאי האדם לסמוך על רחמי הבורא ועל ידו הפשוטה - כדי לבטל את ציוויו ומצוותיו ח"ו? הרי אין שום דמיון בין החוטא עקב כניעה סתם לפיתוי היצר ללא פלפול "אחטא ואשוב" - לבין המוסיף על טענת הפיתוי גם את טענת "אחטא ואשוב והקב"ה יסלח לי", הדמיון ביניהם אינו אלא אחיזת עיניים, ואלבא דאמת תהום פעורה ביניהם.

וכדי לחדד את הדברים - האומר "אחטא ואשוב", אפילו רק מהרהר כך בליבו ואומר לעצמו - "הקב"ה רחמן ואיני אשם בחטאי שחטאתי עד כה ואם כן, לא נורא אם אשמע ליצרי שוב, כי בוודאי אח"כ אשוב והקב"ה ימחל לי" - ביטל בעצם במחשבה זו את כל התורה כולה. נשען הוא על הידיעה כי ה' רחמן כדי לבטל את מצוותיו. מחשבה כזו צורבת במוח וחורטת בלב צירוף הרסני וקטלני בלתי הפיך שכמעט ואין לו תקנה. המסקנה הזו, שבדה מליבו - כאילו ח"ו הקב"ה רחמן ולכן אין הכרח לקיים את דבריו ולהתאמץ לשבר את היצרה - נחקקת במוח ומהווה ניגוד וביטול למחשבת התשובה (עליה הוא בונה כי תסייע לו בבוא העת למחוק את פשעיו) האומרת: "אוי לי כי חטאתי, מתחרט אנוכי ומקבל עלי כמאן והלאה, שלא לשוב עוד לסורי". וכיוון שכנגדה עומדים המחשבה והמוחין המעוותים הנ"ל שכבר קדמו והתמקמו במוחו - ומוחנו כידוע מצומצם מאוד, ואין בו מקום למחשבות מרובות - הרי בזה הוא מקטין ומצמצם את סיכויו לשוב כי תמיד יחזור ויצוף הרהור "אחטא ואשוב וה' ברחמיו יוותר" וכ'.

הנחת היסוד איפוא כאילו מובן מאליו שיש פה דמיון וגזירה שווה - מופרכת מעיקרא, ובנפול היסוד - יפול הבניין כולו.

התאוה הגדולה מכל

למה הדבר דומה? למי שמבקש לשבר את תאוותו ואת התמכרותו להרגל רע כגון עישון או אכילה מזיקה (דיאטה) וכדו'. כמה קשה הדבר וכמה נקל לו לקבל בורעות פתוחות כל סברא שתצוץ במוחו, אם יש בה כדי להתיר את האיסור שקיבל עליו. ואם הסברא הזו מצויה מאוד במחשבתו ורגילה להופיע על לוח ליבו - הרי אפשר סיכויי להצליח ולהשיג את ריסון תאוותו והרגליו הרעים הנ"ל. והלא הדברים קל וחומר שהרי אין בעולם תאוה גדולה יותר מהתאוה להחליט בליבו - "אחטא ואשוב". כי בהחלטה זו הוא מתיר לעצמו, ומאפשר גישה נוחה וקלה, ללא הרהורי חרטה מייסרים - לכלל התאוות כולן ר"ל.

נמצנו למדים איפוא, כי אין שום שייכות להשוואה והיקש בין שני מצבי החטא הנ"ל ואין כאן כלל קושיא ואפילו לא ריח של קושיא.

מ"מ מוהרנ"ת מוסיף ומחזק יסוד זה, גם עבור מי שאינו נותן אל ליבו את פשטות ההבדל ההגיוני שבאיסור "אחטא ואשוב" וע"כ מוצא את עצמו - למרובה ההיפוך המחר - נחלש מהתחזקות - החיזוק מחלישו. ומסביר כי מול תעלולי ותענועי השיכל, אין עצה אלא לבטלו ולסלקו באמצעות מחולל הביטול הידוע הבדוק ומנוסה - "איני יודע" ח"ל: "אין שום עצה להנצל מכל זה, כי אם... ש"ייע האדם האמת לאמתו שאינו יודע כלל, כלל כלל לא, רק יתחזק עצמו באמונה הקדושה שקבלנו מאבותינו הקדושים, ואל יבלבל אותו שום דבר שבועולם, כי אין אנו יודעים כלל, רק כפי שהורו אותנו רבותינו ז"ל: 'הם אמרו והם אמרו', 'הם אמרו' שצריכין לשבר כל התאוות שבועולם. לא מביאי עברה קל שהיא, בודאי צריכין

ולכן הם הולכים קדורנית, ראשיהם חפויים ופניהם כבושות בקרקע, כורעים תחת נטל רגשי אשמה כבדים, נמחצים תחת כובד ייסורי מצפון על ריבוי כישלונותיהם, על עצם בערת היצר הרע בקרבם, על ריבוי הרהורים וכל המאפיינים את דורנו.

הכל, א"כ, תלוי בהתקשרות לצדיק. כי לא רק לפיחות בערך העבירות, המשחרר את מקורביו מהעצבות - נותן הצדיק דעתו - אלא גם להודיע להם את הצד שכנגד - את הזינוק החד בעליית שווי וחשיבות מצוותיו של האדם בדורנו, המרקיעה שחקים ומטפסת - טסה מעלה מעלה ברמות שלא היו כמותן בשום דור. כמו שכותב מוהרנ"ת: "תדע ותאמין שקל מה שיעובר עליך עבר גם עלי ועל כיוצא בנך בכפלי כפלים, כי לך נוצרנו לסבל מה שסובלים. וזהו כל גדלתו של יוצר בראשית שלא השגיח על קטרוג המלאכים שאמרו: 'מה אנוש וכו', הלא עתיד לקמטא קמך ולארגא קמך'. והקדוש ברוך הוא אמר: לא לחנם נקראתי רחום ורחמן כי אצלו יתברך יקר מאד כל העתקה ונתוק מן הרע, אפלו אם האדם הוא כמו שהוא כמו שאמר בפרוש סע איז אונאי, כאומר שכבר תעינו ונתעינו הרבה וכו' אבל איטליכיר צי איז זייער טייער וכו' אכל כל משיכה (מרע טוב) יקרה מאד. ואמר: וויא אזוי סע איז אבי מען זעיר האלט זיך. ובפרט מה שאמר בסוף: גאט איז גרויס מע וייסט גאר ניט - איך שיהיה, כמה גרוע שיהיה, העקר שמתחזקים מעמד. ובפרט מה שאמר בסוף: ה' גדול ואין יודעים כלל, וזה העקר העולה על הכל." (עלית ת"א)

ועוד אחד מני רבים: "רק חזק ואמץ בני חביבי קום קרא אל אלקיך בכל עת וחזק ואמץ לך לשימח נפשך בכל נקדה ונקדה טובה במשחיתו מן משחיתו נקדה ונקדה טובה, וחסך ואלכל חסך ואלכל תורה ותפלה וצדקה ומעשים טובים בכל יום מה שתוכל" (שם ת"ד)

הענו לקושיא

אלא שאליה וקוץ בה - הידיעה המרעישת, הנחשפת בכתבי האריז"ל כנ"ל, כי האדם בן הדור הזה - לאור ההתחשבות בעוצם התגברות הקליפות - אינו נחשב אשם בכישלונותיו לפני הבורא ית' - מקרינה מיד באופן שלילי על עוז רוחו להתנגד לפיתוי היצר, ומשמשת כלי בידי המדמה, להחליש את רוחו מהילחם ביצרו ע"י הטענה האווילית: כי אם רחמי הבורא גדולים עד כדי לכפר ולהפוך עוונותינו לזכויות - אי"כ - הותרה הרצועה ח"ו, "אחטא ואשוב, אחטא ואשוב" ר"ל. לא מרוע לב חלילה כדי להכניע, אלא מחמת אפיסת כוח לעמוד תדיר בקשרי המלחמה, להתאפק ולכבוש את התאוה הבווערת, להתענות במחשבה על יתור גדול והפסד כביכול של תענוגי תבל, איזיל ואתהני בהאי עלמא "כמו כולם" וה' יכפר בעדי כשאשוב וכו'. ר"ל מהאי דעתא שבשאתא.

קושיא או אחיזת עיניים?

במבט ראשון נראה כאילו קושיא עצומה יש כאן, קושיית הידיעה והבחירה. אמנם בעיון מעט דק יותר (עבור עיונים כאלו, למען לא ישסה וישחקנו הבעיד, צריך להרגיל את שכלנו בעיון הגמרא) מתברר כי לא מיניה ולא מקצתיה. לא קרב זה אל זה. אין הנידון דומה לראיה כלל וקושיא זו ראיה להצטרף אל סוג הקושיית עליהן אמר רבינו הק' בשיהר"ן (א"ב): "באמת הקשיית והקשירות של ההמון עם, הם שטויות גדולות ואינם קשיות כלל. ויש בני אדם שהולכים עם איזה קשיא זמן רב, ובאמת הקשיא שלו הוא תרוץ, רק מחמת שאין לו דעת - נדמה לו לקשיא..."

כמו כן ממש, בני אדם שנכנסו בלבם קשיות של שטות כאלו, שבאמת זאת הקשיא הוא תרוץ, אך מחמת חסרון הבנתו נדמה לו שהוא קשיא גדולה והכן היטב. על כן צריך האדם לסלק מדעתו ולברר מקשיות וחקירות ושטויות ובלבולים רק לחזק את עצמו באמונה לבד בנ"ל.

הנביאים
והצדיקים שבכל
דור ודור, "צבורי
כוח עושי דברו"
לעוד ולסייע.
הם, בכוחם עצמו
והבניעו כליל את
היצר הרע ושקדו
הרבים, ובידו,
עבוד כל מבקש
ה', את הבחנה
הנכונה

אנו מקבלים את האיסור בהכנעה ואמונה ואף מוסיפים ומרחיקים שש שעות בין זל"ז - כך אין לערב את הסמיכה על רחמי ה' וחמלתו על החוטא מחמת ירידת הדור הזה, עם המחשבה שלפני המעשה כאילו ח"ו סמיכה כזו תועיל גם לחטוא לכתחילה ח"ו. וגם אם שכלי בקטנותו מורה לי בראיות חותכות וגם לבי מייעצני כי מתאימים המה וזהים כתאומים וראויים לערוב זה - אני מקבל את הדין בהכנעה ואיני מערבים זה בזה ומרחיקים מאוד מכל מגע ביניהם. אמת, נכון הדבר כי במחשבה קשה יותר לשלוט מאשר בגופים גשמיים כמו גוש בשר וכוס חלב, אבל כיון שהעיקרון שווה וברור, למרות הקושי להימנע מעירוב המחשבות - אין קושי השליטה במחשבה אמור לעורר קושיות וכבודות לב בעניין, ממש כשם שלא קשה לנו שלא לערב בשר בחלב למרות שכל אחד באנפי נפשיה שרי.

לסיכום -

הגישה הנכונה לקושיות מעין אלו הינה - קודם כל לידע, שהאמת היא אמת ואינה זזה ממקומה. וכל דיבורי החיזוק של רבינו הק' ומוהרנ"ת ז"ל כגון - שכל נקודה יקרה מאוד וערכה עולה ע"י המקום הגורם לכך שאינו אשם בחטאיו וכי"ב, הינו אמת לאמיתה וחלילה להסתפק ולסגת ממנו בגלל קושיא כזו או אחרת אפילו כמלוא נימה. ואם קשה לך ואתה מרגיש שהדיבור המחוקק, מחזק אותך בעניין אחד אך מחליש אותך במקום אחר, צריך אתה לתלות את החיסרון בכך ולחפש היכן טעיתי ע"מ לתקנו.

ובמקרה הפרטי של קושיה דגן - אף אתה אמור לו - למקשה - כשם שאינך מערב בשר בחלב באכילתך, למרות שכל אחד בפני עצמו מותר, וקשה לך כיצד יאסרו פתאום מחמת נגיעתם זב"ז? למרות הקושיה, אינך אוכל בשר בחלב - כך ברור ושריר וקיים, כי החיזוקים הינם אמת מוצקה מפי הגבורה כמובא: "וְרָאוּ כָּל בְּשָׂר יְהוָה פִּי פִי ה' דָּבַר. כָּל בְּשָׂר דִּיקָא שְׁהִים הַנְּפִשׁוֹת הַבְּשָׂרִים שְׁיִתְקַבְּצוּ יְהוָה בְּבַחֲנִית קַבּוּץ הַקְּדוֹשׁ הַגָּבֹל שְׁיִתְקַשְׂרוּ לְצַדִּיקֵי אֲמֶת כָּלֵם יְרָאוּ יְהוָה פִּי פִי ה' דָּבַר, שְׁהַדְּבָרִים שְׁמֻדְבָּרִים אֲלֵיהֶם כָּל פֶּעַם לְנַחֲמָם וְלַחֲזָקָם וְלַעֲוָרָם וְלַהֲקִיצָם פִּי עֲדִין ה' עֲמָם פִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כְּכֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת פִּי יְדָבַר חֲקֻמוֹת וְכוּ' הַגָּבֹל. כָּל אֵלֹו הַדְּבָרִים הַקְּדוֹשִׁים יֵצְאוּ מִפִּי ה', פִּי פִי ה' דָּבַר כָּל זֶה, פִּי רַבִּים רַחֲמֵי מְאֹד וְחֶפֶץ חֶסֶד הוּא וּמוֹדִיעַ לְנוּ דְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים עַל-יְדֵי הַהִשְׁאָרָה וְהַחְלִיפוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּסְמָלְקוּ פִּי עֲדִין עֲדִין ה' יְתַבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם עַד יְכוֹנֵן וְיָשׁוּב אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בְּאֶרֶץ." (נ"ו)

והחולשה הנגרמת לעוותך דקדושה הינה תולדה של שטחיות המחשבה כנ"ל או של פגם באמונתך. ■

לברח ממנה יותר מבורח מן האש, אלא אפילו תאנה בעלמא ושום תנועה שאינה כרצון הבורא יתברך, צריכין לברח ולהתרחק ממנה בתכלית הרחוק, כי הוא פוגם מאד בגופו הישראלי ובכל העולמות אלפי אלפים ורבי רבבות התלויים בו. והם אמרו שאפילו אם עבר האדם מה שעבר, אפילו אם עבר על כל התורה כלה אלפים פעמים רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן אין שום יאוש בעולם כלל וצריך להתחיל בכל פעם מחדש, כי ה' יתברך מקבל תענוג ושעשועים מהרוע שבגרועים, אדרבא, זהו עקר גדלתו יתברך כשהרחוקים מאד מאד ממנו מודים בו יתברך ומתחזקים באמונה ומודים ומשבחים אותו יתברך. (בב"ר ד"ג)

אמנם מ'אמונה לבד אפטר לפלי; אבל אם יש לו גם דעת, ש'מכין גם בהדעת, אזי אי אפטר לו לפל' (לקי"מ רנ"ה)

ע"כ מוסיף מוהרנ"ת לתת תבלין של דעת בדבר ע"י היקש מהבחנה הקשורה אליו בעולם העשייה - איסור בשר בחלב - ונותן טעם לשבח מדוע עלינו לסמוך על אמונה: "כי זהו בחינת אסור בשר בחלב, שהוא הדיש, כי כל חד באפסי נפשא - שרי, ותרנייהו כחדא - אסירי (פסחים מ"ד). כי בשר הוא בחינת הברור שמתברר על ידינו, כי הקב"ר אינו נתר כי אם על-ידי שחיטה שנגעשית על ידינו ודיקא. אבל חלב הוא בחינת הברור הנעשה על-ידי ה' יתברך בעצמו, כי החלב מתברר מאלוה על-ידי ה' יתברך בשעת הולדה, בחינת דם נקבך ונגעשה חלב כנ"ל, ועל-כן אסורים לחגרים יחד, כדי שלא תתגבר הקלפה והסטרך אחרך שניקתה מחבור זה ודיקא של בשר בחלב. דהינו מהחקירה זאת של שני בחינות הברורים הנ"ל, שמי שרוצה לחגרים בדיעתו יחד להבין ולהשיג בדיעתו חקירות אלו הוא נכשל באין סומך, כי משם עקר אחיזת הסטרך אחרך שניקתה מכפירות הנמשכין מחקירות אלו, שמשם עקר כח הבחירה כנ"ל.

זהו שמוכא בתקונים (תקון י"א דף ל') (קום אנהי ענין זאמן סנין ולא יחזן לשיקלון נסרא בחלבא. כי מי שרוצה לכוס בהשגות אלהות צריך להר שיקנה לו צמצום בדעתו שלא יכוס במה שאין לו ושות בחינת (תנינה יג') במקלא ממה אל תדרש' וכו'. ותכף כשרואה מבוכה שאי אפטר להשיגה ולהבינה יברח משם ויסמוך רק על אמונה. ומי שפוגם בזה, זה בחינת פגם אכילת בשר בחלב, כי כל המבוכות שאין מבינים אותם הם נראים לשני דברים סותרים זה את זה כאלו הם שני הפכים בנושא אחד כמו הריעה והברירה, ונאמת אי אפטר להבינם ולהכרם בדיעתו בזה העולם בשום אופן. ועל-כן הרוצה להבינם ולהכרם בדיעתו הוא ממש פגם אסור בשר בחלב שאסורו מחמת זה כנ"ל." (סימני בהמה ויהי טהורה מ')

כי הוא ממש בחינת איסור בשר בחלב, כי כמו שאינו מבינים מה לא טוב בבישול, אכילה והנאה של תערובת בב"ח, אדרבא לפי ראות עינינו מתאימים המה לערובם זב"ז, כי כל אחד כשלעצמו מותר - אעפ"כ

פי
 מי שישתכל על בטול הזמן ואיד
 הזמן עובר ופורה ואין לו מענה
 אפילו פרנע, פי באמת אין שום
 זמן כלל וכנ"ל, בודאי ישים כל
 לבו לבטל הכלי הזמן ולשום כל

תקנתו בבחינת למעלה מהזמן, וגם על ידי זה שאמין
 בבחינת למעלה מהזמן על ידי זה לא יפל לעולם
 משום נפילה שבעולם יהיה איד שיהיה, פי יזכר
 את עצמו שיש בחינת "אגני הים ילדתיק" הנאמר
 במשיח, שהוא בחינת למעלה מהזמן ששם נתתקן
 הכל וכל זמן שיש להאדם נקודת האמונה שמאמין
 בה' יתברך ובעולם הבא וביאת משיח, שהוא בחינת
 למעלה מהזמן, על ידי זה יש לו תקנה לעולם ואיד
 שהוא מאחר שמחזק עצמו במה שהוא יש תקנה
 לאחריתו על-ידי בחינת "אגני הים ילדתיק" שהוא
 קדשת משיח שמשם נמשך הקדשה על כל הגרים
 ובעלי תשובה, בחינת 'צר שנתגיר כקטן שנולד
 דמי, מכל שכן הבעל תשובה, פי על ידי זה עקר
 הפניסה לתשובה ולקדשת ישראל שצריך לחשב
 בכל יום ובכל שעה כאלו היום נולד שזה נמשך
 מקדשת הצדיקים, שהם בחינת משיח, שנאמר בו:
 "אגני הים ילדתיק" (ליקוטי הלכות מילה ד')

רק להכין לעצמם כוס שתייה, ותוך כדי, לעיין ולבחור לעצמם ספר. עם הזמן הפעילות התרחבה עוד ועוד, עד שהגענו למלאי ספרים עצום של 800! ספרים שונים, מתוכם ספרים רבים באנגלית. לאחרונה גם התאפשר לנו להתקין מערכת אלקטרונית בעלות של 600 \$ לשנה, בה ניתן יכול כל אחד שמעוניין לקנות ספר, לסרוק אותו בקופה בברקוד שהוצמד אליו ולשלם באשראי. מהלך זה הגיש מאוד את מכירת הספרים לציבור הרחב.

כעת כשניתן לעקוב אחר כל קניית הספרים במשך היום, אני רואה רכישות רבות של ספרים המתבצעות דווקא בשעות המאוחרות של הלילה. אפשר לראות קנייה של שיחות הר"ן מהדורת כיס, או של ליקוטי תפילות שנקנו בשעה 2 בלילה... יש בעולם פחד גדול לפתוח ספרי רבינו. ספרים רבים מתוך הספרים שמכרנו, נרכשו רק בזכות שהמקום פתוח 24 שעות, וניתן לקנות בו ספרים בלי שאף אחד יידע על כך.

לא רק ארזות ספרים

אלו פעולות נוספות של 'הפצה' זכתם לעשות?

מקום מגורי בלייקוד שהינו מקום של 'בני תורה' רבים, עורר אצלי רצון עז להפיץ ולהכניס לכל בית הכנסת ובית המדרש באמריקה ליקוטי מוהר"ן המבואר. ישנם רבים ששמעו על גדולתו של רבינו הקדוש, אך כאשר הם ניגשים לפתוח את הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן', הם מגלים כי הספר קשה מאוד להבנה. מי שעדיין לא מאמין וחי את הרבי בחיי היום יום, הספר 'ליקוטי מוהר"ן' סתום וחתום אצלו לגמרי.

עד לא מזמן, פרויקט כזה היה כמעט בלתי אפשרי, בגלל העלות הגבוהה של ספרי ליקוטי מוהר"ן המבוארים. לאחרונה יצא לאור הספר הנפלא 'ליקוטי מוהר"ן עם פירוש 'עוטה אור' של הרב עטיה, הנמכר במחיר השווה לכל נפש.

מיד כששמענו על הביאור המיוחד, החלטנו אני וכמה מחברי לצאת בקמפיין מיוחד עבור מטרה זו. לקראת עשרה בטבת של אותה שנה, תלינו מודעות וכרוזים רבים על התועלת האדירה שתצמח מכך, ועל התוכנית של חלוקת 'ליקוטי מוהר"ן המבואר' בכל אמריקה.

בתור בחורים צעירים הצבנו יעד גבוה לקמפיין, תכננו להגיע ל-18,000 \$ סכום המספיק לרכישת 300 סטים, כולל כריכה מהודרת. אך לאכזבתנו הצלחנו לגייס בפועל רק רבע מהסכום.

מספר ימים לאחר מכן, בעת ששפכתי את ליבי להש"ת, וסיפרתי לו בחלישות הדעת את כל מה שאירע, נודע לי כי אחד מתלמידי ר' צבי אריה רונפלד מחפש אותי. התברר שאותו יהודי התעורר מהקמפיין שערכנו, והוא מעוניין להשלים את כל הסכום שחסר. הוא תרם לנו בבת אחת \$13,500!

נגשנו במרץ לחלק את הסטים בכל בתי המדרש המרכזיים באמריקה. שלחנו ליקוטי מוהר"ן לניו יורק, ניו ג'רזי, פלורידה, מיאמי ולוס אנג'לס. לאחר שהגענו ליעד שהצבנו לעצמנו ונשארה בידנו כמות נכבדה של סטים, שלחנו את הספרים גם לרחבי אירופה. כך הגיעו הסטים לאנגליה, לוינה, לציריך ולאנטוורפן.

הד"ר שניאור זלמן רפפורט הי"ו בתוארו חי על הפצת ספרי רבינו בלייקוד, קופה המגלגלת עשרות אלפי דולרים ומחיה נפשות לדוב, ממקום מושבו כיום במנטסטד שבאנגליה ומספר על הפעילות שהוא משקיע בהם כיום

הנה ספרים בשתיים בלילה

כיצד הקמתם את מערך ההפצה בלייקוד?

במשך שנים רבות הייתה קיימת בבית המדרש ברסלב בלייקוד נקודת מכירת ספרים להפצה. פינת מכירת הספרים הסתכמה בארונות קטנה בחדר הקאווע שטיבל' [חדר קפה] שהכילה שלשה מדפים, כשהאחראי על הארון היה מחדש את המלאי פעם בחודש.

בתקופת לימודי בישיבה, ניגשתי לאחראי והצעתי לו את עזרתי על מנת להגדיל את מכירת הספרים ולהביא למקום ספרים חדשים רבים. האחראי נתן את הסכמתו. הוא תרם לצורך כך סכום של 800 \$ אתו נגשתי לקנות ספרים רבים במטרה להרחיב ולהגדיל את היקף מכירת הספרים. מכרנו את הספרים ברווח של 2 או 3 \$. עם הכסף שהצטבר קנינו ספרים רבים עוד יותר. בהמשך הצלחנו לקבל ספרים רבים באנגלית מהוצאה לאור, שהסכימה להתמין עם התשלום עד לאחר מכירת הספרים. מידי ערב בדרכי מהישיבה הביתה הייתי עובר בבית המדרש ומסדר ומארגן את הספרים.

בעת שהתחלתי את הפעילות שלי, התגיתי עם האחראי שהארון יהיה פתוח לציבור בלי מפתח, ואף בית המדרש יהיה פתוח מעתה במשך 24 שעות. כי הרי יש כל כך הרבה אנשים שהיו רוצים לפתוח ספר של הרבי, אם רק תהיה להם אפשרות לקבל את הספר בשקט, בלי שאף אחד יראה. לא הייתי מסוגל לחשוב על מקורב חדש שכדי לפתוח ספר של הרבי, הוא צריך לשאול ולברר אצל חמשה אנשים למי יש את המפתח של הארון.

מתוך הניסיון אני יכול לומר, כי בכל חמשת השנים בהם הייתי אחראי על הארון, שום ספר לא נגנב! והאמת היא, שאם כבר יש איזה גנב שאינו שולט בעצמו - לפחות שיגנוב ספר מספרי רבינו...

הדבקנו על כל ספר מדבקה עם המחיר, כדי שכל אחד יוכל לבוא ולקנות את הספרים בכוחות עצמו. בנוסף, הדבקנו על כל ספר מדבקה עם כתובת בית המדרש, תוך ציון העובדה כי במקום ניתן לקנות את כל הספרים של הרבי. אנשים רבים שהגיעו לקנות ספרים אמרו לי, כי הם באו למקום בזכות המדבקה שהם ראו על ספרי רבינו שהסתובבו ברחבי העיר.

אם בהתחלה הייתה מכירת הספרים בקאווע שטיבל', הרי שתוך זמן קצר הגענו למצב שבחדר מכירת הספרים ישנו גם 'קאווע שטיבל'... הוספנו מדפים וארונות רבים, לאחר תקופה אף הגדילו והרחיבו את החדר כדי שיהיה מקום לכל הספרים.

יש הרבה אנשים שמפחדים אפילו להיכנס לתוך בית המדרש של ברסלב. אך כשהמכירה היא בקאווע שטיבל', הם יכולים להיכנס כביכול

לאחר שהופצו ספרי ליקוטי מוהר"ן בכל רחבי לייקווד, אנשים רבים התעוררו והחלו לבוא ולקנות אצלנו עוד ספרים. במאמר המוסגר אציין כי כל אלו המוציאים לאור ספר

מנשטטר, כולל באזורים בהם מתגוררים יהודים הרחוקים משמירת תורה ומצוות.

לאחד מחנויות הספרים בעיר, הגיע יהודי שהיה נראה כגוי גמור וביקש לקנות ספר 'ליקוטי תפילות'. זאת בעקבות המלצה של חברו שהייתה לו זיקה לברסלב. בעל החנות אמר לו שאין לו ספרי ברסלב בחנות, אך המליץ לו לפנות אלינו, בעקבות המודעות שראה ברחוב.

אותו יהודי רחוק הגיע לבית המדרש וביקש לרכוש את הליקוטי תפילות! שמחנו למכור לו את הספר, ורשמנו את מספר הטלפון שלו. כמה ימים לאחר מכן צלצלנו אליו, והצענו להצמיד לו חברותא באידישקייט. לא אכזר בפרטים. אך אציין, כי אותו יהודי שהיה נראה כמי שמונח בשאלו תחתיות ומתחתי, מסתובב כיום עם כיפה לראשו ומתקדם צעד אחר צעד ביהדות וביראת שמים.

לפני תקופה ניגשנו לגבאי בית הכנסת של חסידי סאטמר, והצענו לו להכניס ספרי רבינו לבית המדרש. הגבאי הסכים על אתר, ואף הציע שנכניס ספרים לשני בתי כנסיות נוספים של סאטמר בעיר.

הגבאי סיפר לי לא מזמן, כי הספרים נמצאים בשימוש תמידי. מידי יום הוא אוסף ספרי רבינו רבים המסתובבים על השולחנות.

כוחם של 2000 עמודים!

מהיכן הכוחות להשקיע ולמסור את הנפש כל כך עבור עסק ההפצה?

ראיתי על עצמי איך הספרים של הרבי נתנו לי כל כך הרבה משמעות לכל עבודת ה', אפשר לחיות כאלו חיים טובים עם העצות של הרבי. חבל שאנשים נוספים לא ידעו מעצות ותורות כאלה.

ר' נתן הרי אמר שדף אחד מספרי רבינו יהיה תיקון על הכל. אם על דף אחד נאמרו כאלו הפלגות, מה נאמר על ספר שלם המכיל 500 עמודים! ומי מדבר על סט שלם של ליקוטי הלכות שיש בו קרוב לאלפי עמודים. כל ספר שנמכר מקרב את הגאולה, כל פעולה בעסק קדוש זה מזככת את העולם ומקרבת יהודי נוסף לאבינו שבשמים. ר' נתן ציוונו בצוואתו, שעיקר עסקנו יהיה להדפיס ולהפיץ את הספרים.

לסיום מציינ ר' שניאור זלמן: יש כאלו הנרתעים לאחור כשהם שומעים את המספרים של ההפצה - אלף ספרים, אלפי ספרים. אך לאמיתו של דבר, כל אחד יכול לעזור ולסייע בעסק קדוש זה. גם פעולה קטנה, כמו לתאם עם גבאי בית כנסת ולתרום לו ספר או שניים - יכולה להפוך עולמות.

ה' יזכנו להפיץ את מימי הנחל לכל דורש, עד שנוכה בקרוב להתגשמות הבנואה "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", אמן. ■

מספרי רבינו ומעוניינים להפיץ אותו ברחבי ארה"ב, יכולים לפנות אלינו למספר: 1-925-727-3030+ ובעז"ה נבצע עבורם את המלאכה.

יהודי תלמיד חכם כבן שבעים, מחשובי הלומדים ב'בית מדרש גבוה' שבלייקווד, נתקל אף הוא בליקוטי מוהר"ן. הוא יצר איתנו קשר כדי לקנות עוד כמה מספרי רבינו, ולאט לאט התחיל לעסוק בעצת ההתבודדות ובשאר עצותיו הנוראות של הרבי. אמנם הנושא של 'צדיק' היה זר אצלו מאוד. אחד מחסידי ברסלב המתעסק אף הוא בהפצת הספרים, הציע לו את הספר 'חיי נפש' של הרה"ח ר' גדליה קעניג זצ"ל, שאכן ענה לו על כל הקושיות והספיקות.

אותו יהודי מתפלל כיום בקביעות בבית המדרש של ברסלב. היה לו על כך מניעות רבות. המניעות לא היו מצד 'אביו או חמיו', אלא דווקא מצד בניו... לבנו הבכור המשמש כראש ישיבה חשוב, וכן לשאר בניו הנושאים אף הם משרות תורניות, היה קשה מאוד לעכל כי ראש משפחתם הפך בערוב ימיו לחסיד ברסלב נלהב...

אף אחד לא נטב

קעת נפנה למנצ'סטר, מה הן פעולותיך במקום?

לפני כשנה וחצי נישאתי ב'ה, ובאתי להתגורר במנצ'סטר. גם כאן ניגשתי לאלו שהיו אחראים על מכירת הספרים להציע את עזרתי. אך כמעט בראשונה, דרשתי שהארגון של הספרים יהיו פתוחים במשך כל שעות היממה לכל דורש.

לא היה לי קל לשכנע את האחראים, הם לא היו מסוגלים לעכל את הרעיון החדש. אך אני התחייבתי שכל ספר שייגנב אשלם תחתיו ספר אחר.

אני יכול להעיד שוב, כי בכל השנה וחצי האחרונה לא נגנב אפילו ספר אחד. מעל במה זו אני פונה לכל האחראים על מכירות הספרים: השאירו את ארונות ההפצה פתוחים בשביל אותם אנשים שרוצים לרכוש ספרי רבינו בהצנע ובהסתר, אין לכם מה לחשוש כלל מגניבת הספרים...

כשהתחלתי את הפעילות שלי כאן, התרמתי כמה מאנשי שלומנו עבור רכישת 5 ארונות ספרים. מכירת הספרים במנצ'סטר נמצאת בלובי הכניסה לבית המדרש. הספרים המונחים בארונות מפוארים, מסודרים בסדר מופתי לפי קטגוריות: ספרי רבינו, ספרי ר' נתן, ספרי הרב מטשעהרין, ספרים של משפיעי אנ"ש. כל זאת בחשיבה מדוקדקת, כדי שהמכירה תהיה נוחה ומזמינה לכל מי שבא מבחוץ. בזכות כל זה היקף מכירת הספרים עלה מ-1,000 פאונד לשנה ל-10,000 פאונד!

בחנוכה האחרון ערכנו מכירת ספרים גדולה. תלינו מודעות בכל רחבי

חסידיים וליטאים בבית כנסת ארז

בצורה זו להתוודע לאורו של רבינו, כבר זוכים לנסוע לאומן לראש השנה.

אמנם בהתחלה זה היה נראה משונה ואפילו קצת מרתיע, לצרף אלינו עוד קהילה עם הנוסח והמנהגים שלה, אך נוכחנו לראות שכאשר יש אחדות אפשר להסתדר עם הכל.

גם באופן כללי, שוררת אווירה של אחדות בין כלל הקהילות החרדיות בחריש. אמנם אווירה זו נוצרה בנסיבות פחות משמחות...:

עד לא מזמן, העירייה והתושבים החילוניים התנכלו לציבור החרדי בצורה בלתי מתקבלת על הדעת. אך בסופו של דבר הם נכנעו. וכיום מפארים את רחובות העיר חריש בתי כנסת רבים.

אני באופן אישי, החלטתי לא פעם ולא פעמיים לעזוב את חריש ולעבור למקום בו לא צריך להילחם כדי להתפלל במניין. אך הדבר לא יצא לפועל. כל פעם היה דבר אחר שעיכב אותי מלבצע את המהלך.

כולל יחד עם רביאהרלך

האם יש לכם את המוסדות הנצרכים לחיי הקהילה?

האברכים היקרים המתגוררים כאן לא שוקטים על השמרים. לפני שנתיים הקימו כאן חיידר לתינוקות של בית רבן, ואף בית הספר לבנות. ההשקעה של צוות המלמדים, היא ברמה גבוהה. חיידרים רבים מאזור המרכז יכולים לבוא לכאן, וללמוד מהמסירות והיחס לכל תלמיד.

כמעשינו בבית הכנסת כך מעשינו בתלמוד תורה. הקמנו את החיידר בשיתוף עם קהילת פרושים, תוך הבנה שבעתיד - כשהקהילות יגדלו, כל אחד ינהל חיידר לעצמו. צוות ההנהלה של החיידר הם מחסידי ברסלב, ואנו עובדים בשיתוף פעולה מלא עם הפרושים.

כרגע אין עדיין שם לתלמוד תורה. החיידר מכונה 'תלמוד תורה עטה"ק - חריש'. מי שנחלץ חושים למען החיידר, הוא האברך החשוב ר' דוד גולדמן שאף נסע לחו"ל לגייס ממון להחזקת התלמוד תורה.

באשר לכוללים - עד לא מזמן, רוב האברכים היו לומדים בכוללים ספרדיים בעיר. בחריש גרים כאלף משפחות ספרדיות וכשלוש מאות עד ארבע מאות משפחות ליטאיות.

לפני שבועיים התבשרנו על פתיחת כולל חסידי בחריש. גם כאן היה זה האברך החשוב ר' דוד גולדמן שהגיע להסכם עם קהילת 'תולדות אהרן'. יחד איתם נפתח הכולל בו לומדים האברכים יום שלם.

כאמור, אנו מתאספים מידי ערב למעין כולל ערב - לעת עתה ללא מלגה, בו אנו לומדים את התורה 'ואיה השם לעולה'. הלימוד בחבורה יחד, מכניס אותנו למעמקי התורות של רבינו, משם אנו דולים ושואבים עצות לחיי היום יום.

העסק לא מתנהל לבד

כיצד ההרגשה לגור בקהילה קטנה?

כל מי שגר בקהילה קטנה ואיכותית כמו שלנו מרגיש סיפוק גדול. בקהילות הגדולות של ברסלב כמו בעיר המרכז, יש מין הרגשה כאילו העסק מתנהל לבד, ומי שרוצה מוזמן להצטרף מעצמו לסעודה שלישיית, לתפילות בבית המדרש ועוד.

הר"ר ר' נחמן בן חיים הי"ו בשיחה מרתקת על הווי החיים בקהילה הצעירה - קהילת ברסלב חריש, בשבתות ובחיי היום יום.

חסידי ברסלב בחריש

כיצד מתנהלים חיי חסידי ברסלב בעיר?

בעיר חריש באזור בו מתרכז הציבור החרדי, גרות כיום כעשרים משפחות מחסידי ברסלב. בתקופה הקרובה אמור להתאכלס פרויקט נוסף, אליו עתידות להגיע כעשרים משפחות חסידיים נוספות.

למעשה, בעת שבאתי לחריש יחד עם שאר חברי הקבוצה הראשונה, תוכנן שגם הפרויקט השני יתאכלס באותו פרק זמן, כך נובל לבנות ולהקים את הקהילה ביחד. אך משמים גלגלו אחרת. הקבלן שבנה את הפרויקט השני פשט רגל, וכך נשארו קבוצה קטנה יותר.

בעזרת נדיבי עם, זכינו לשכן את בית הכנסת בקרוואן. המלאכה עדיין לא הושלמה כליל, לאחרונה ממש התקינו במקום דלתות וחלונות. גם עם הריהוט אנו מתקדמים אט אט, עד שנוכח לברך על המומגר.

מכיוון שאי אפשר לבנות קהילה עם כמות כזאת של מתפללים, בפרט שכולנו אברכים צעירים ולענתיים קרובות קורה שרוב בני הקהילה נוסעים לשבת מחוץ לעיר - לכן הזמנו את בני קהילת 'פרושים' שיבואו להתפלל יחד עמנו. אליהם הצטרפו גם אברכים מחסידות נוספות.

שידוך כזה כבר היה לעולמים. ידוע לי כי עם ייסוד העיר בית שמש ובניית הקריה החרדית, גם אז חסידי ברסלב התפללו במשך כמה חודשים עם קהילת הפרושים.

אני גם זוכר בילדותי, בעת שבאנו להתגורר בברכפלד, איך בקושי היה מניין של ברסלב. היו שבתות בהם התפללנו יחד עם חסידי קרלין.

לגופו של עניין, ידוע המעשה עם ר' נתן שהעדיף להתפלל בראש השנה הראשון שלאחר הסתלקות רבינו, יחד עם תושבי העיר אומן. ר' נתן הבין שרצונו של רבינו הקדוש היה, שנהיה מעורבים עם העולם, אם כי לאחר מכן הבין מוהרנ"ת שישנו צורך בבית כנסת נפרד לאנ"ש, מכל מקום ניתן להבין כי אין בכך משום סתירה לדרכו של הרבי.

#הפטרה מתוך הקלף

ההסכם בינינו הוא, כי את תפילת ליל שבת מתפללים בנוסח של אנשי שלומנו. ואילו בתפילת שחרית וכן בקריאת התורה מתנהגים על פי מנהגי הפרושים, כמו קריאת הפטרה אותה אנו קוראים מתוך קלף.

בתפילת ליל שבת אנו אומרים גם את פרק 'במה מדליקין' וגם 'כנונא'. לאחר התפילה בשבת בבוקר מתקיים 'קידושא רבא' בו אנו לומדים מ'סיפורי מעשיות', כך גם ב'סעודה שלישיית' בה אנו זוכים ללמוד יחד 'ליקוטי מוהר"ן'.

תועלת נוספת עולה ממצב זמני זה, בו בית הכנסת אינו 'ברסלב' באופן מוצהר. אנו לומדים יחד מידי ערב את התורה הזמנית, תורה י"ב - 'איה' ישנם כמה וכמה מהמתפללים שבאים אף הם ללמוד, ונהנים לשמוע ולהתחזק קצת בתורת מוהר"ן מברסלב. כמו כן מתפללים רבים שאינם מחסידי ברסלב נוהגים להקשיב לשיעורים המתקיימים בבית הכנסת. חלקם פותחים ספר אחר למראית עין, אך בפועל אזנם כרויה לכל דיבור ודיבור של רבינו... ישנם כמה יחידים, אשר מאז הגיעו לגור בחריש חכו

נקודת המוקד הצעה להתפשטות אורו של הרבי במקומות חדשים והחוקים

קירוב, בו משבצים חברותות לכל יהודי רחוק הרוצה לטעום את מתיקות התורה הקדושה. האברך הליטאי יצר קשר על אתר עם האחראי מטעם הארגון, ואני זכיתי משמים ללמוד עם אותו יהודי.
למדנו יחד גמרא, מידי פעם שילבתי לו דיבורים מרבינו הקדוש. ראיתי כיצד הדיבורים מפחים בו נוחם ותקווה. כיום היהודי

הרה"ח ר' יצחק רחובלס בחנוכת הבית לבית הכנסת

המדובר כבר זוכה לשמור שבת ולהתפלל שלש תפילות ביום! הסיפור הזה אירע ממש לאחרונה, והיו עוד סיפורים כאלו במהלך השנים. יש יהודי אמיד בשם הרב שטיינמן, ששם לו למטרה לחזק את היישוב החרדי בחריש, והוא מוכן לסבסד את השכירות למגורים במקום.

לסיום. אני רוצה לומר לכל אותם אברכים שמעדיפים להצטופף בדירות חדר בירושלים: אל תפחדו, בואו ותנסו לגור כאן במשך תקופה. הרי כיצד נבנית קהילה? אם אתה ועוד כמה אברכים כמוך באים להתגורר במקום, כבר יש לנו קהילה מכובדת. הרי גם אנחנו התחלנו ממש מכלום, וכבר הגענו למצב שיש כאן הכל. אנו כל העת משפשפים את העיניים בתדהמה ולא מאמינים למראה עינינו.

בתקופה הראשונה למגוריי בחריש, אפילו נסיעות מאורגנות לירושלים לא היו. כעבור תקופה התאגדנו כל הקהילות ורכשנו יחד טנדר הפועל כמו קו קבוע. בימי שיש בהם אני נוסע לירושלים, תוך שעה ועשר דקות! אני כבר יורד בשכונת בית ישראל בירושלים, ולפעמים אף פחות מזה. לבני ברק הנסיעה אורכת כארבעים דקות בלבד!

אבי מורי היה מראשוני חסידי ברסלב שבאו להתגורר בברסלב. גם שם התקופה הראשונה הייתה קשה מאוד, זה לא היה נראה נוצץ כמו היום. אך ממרחק של שנים רבות, היום קהילת ברסלב בברסלב מונה כחמש מאות שש מאות משפחות. כך זה בכל מקום חדש, ובס"ד גם חריש תבנה ותיכונן לגאון ולתפארת. ■

כאן המצב שונה בתכלית. אם אתה לא תפתח סעודה שלישית איש לא יעשה זאת במקומך. כשמגיע הקידוש בשבת בבוקר, אין משפיע העומד מוכן ומוזמן להקריא סיפורי מעשיות. אם כל אחד בתורו לא יאמר קצת דיבורים מרבינו, לא יהיה מי שיעשה זאת.

כל זה נותן לכל אחד הרגשת חיבור למקום. פעם בשבוע אנו מתאספים יחד לחבורה, בו קורא כל אחד קטע משיחות הר"ן ומוסיף קצת דיבורים משלו. אנו לא צריכים להכריח אף אחד להגיע לחבורה, כל אחד מגיע לחבורה כי כף לו. אנו מרגישים ממש משפחה אחת, בה כל אחד שמח לעזור ולסייע לשני.
מתחת לשכונה שלנו נמצא יער מיוחד. בין העצים זורם נחל, אפשר גם לראות מרחוק סוסים ופרות - ממש 'פעלד' מהאגדות... לשם אנו הולכים מדי פעם יחד לפרש את שיחתנו לפני השי"ח.

קירוב בעל כרחנו

איך מתאפשר לגור בעיר מעורבת כמו חריש?
רוב הציבור החרדי בחריש, אכן גר בבניינים מעורבים. מלבד כמה בניינים בודדים, בהם כל הדיירים הם שומרי תורה ומצוות.
אני כבר התרגלתי לכך שאיני יודע אפילו כיצד נראים כל השכנים בבניין. כל אחד חי את אורח החיים שלו, ובדרך כלל הדבר לא מפריע. גם השעות שלנו שונים משלהם. אצלם היום מתחיל כבר בשש ומסתיים בשעה ארבע אחה"צ, ואילו אצלנו היום לא מסתיים לפני שבע בערב...

לצד החיסרון שיש בדבר, נפלה עלינו החובה והזכות לקרב את אותם יהודים. איננו צריכים לעשות לשם כך פעולות מיוחדות, לפעמים הם פשוט נדבקים אלינו ורוצים לשמוע קצת יהדות.

כך יצא לי לאחרונה לראות רוסי שמתקרב לבית הכנסת שלנו. בהתחלה פחדתי אולי הוא רוצה להתנכל אלינו או משהו כזה. אך הוא ניגש אלי ואמר לי שהוא יודע שהוא יהודי. הוא סיפר עוד כי תמיד חינכו אותם נגד היהדות, הוא עצמו גם היה בזמן הקומוניסטים. אך כעת התעורר בעקבות המלחמה, והוא רוצה שאלמד אותו 'סידור' וגם 'תלמוד'...

סיפור מרגש אחר התרחש אף הוא בבית מדרשנו. יהודי ליטאי שבעלותו עלון פרסום, ניגש לבעל חנות לממכר אוכל מוכן שהיה נראה חילוני גמור, והציע לו לפרסם בעלון הפרסום שלו.

אותו בעל חנות אמר לו: אתה יודע? גם אני פעם הייתי חרדי! היהודי לא ידע את נפשו, הם התחילו להתווכח, ולאחר שיחה קצרה, סיכמו ביניהם שבעל החנות יתלווה אליו לבית הכנסת.

שניהם הלכו יחד והגיעו לבית הכנסת שלנו. היה זה בדיוק בזמן בו התקיים סדר לימוד של חמש שעות רצופות, אותם מארגן ר' אברהם סלונים עבור כמה קהילות בחריש. היהודי הרחוק משמירת תורה ומצוות, ראה כארבעים אברכים השקועים ב'ריתחא דאורייתא' ולא האמין למראה עיניו. הוא התרגש ובכה עד דמעות.

בבית הכנסת שלנו מתקיים מדי יום שלישי סדר לימוד של ארגון

כתבות
שפורסמו
בגיליונות
אבקשה
הקודמים
בתרגום
לאידיש

יא, גשמיות איז דארט כמעט נישט געווען,
אבער רוחניות יא, און בשפע...

א גוט לעבן מיט יראת שמים

א מקווה מיט מסירות נפש, שמחת חיים פון תורה ומצוות, עבודת ה' אן קיין פשרות // א וואונדערליכער אריינבליק אין די וועלט פון די ברסלב'ער חסידים וועלכע האבן געלעבט אין פריערדיגן דור אין צייט פון הונגער, מלחמות און קרענק. טראץ דעם אלעם האבן זיי געדינט דעם באשעפער אויבן דרך הישר פונעם נחל הנובע מיט א געוואלדיגע תמימות און פשיטות // א שמועס מיט הרה"ח ר' נחמן תפילינסקי שליט"א ווען ער קערט זיך צוריק צו יענע שיינע מינוטן ביי די פארציטישע אנ"ש // **חיים שיש בהם**

בילדער: ישי דוד

לאר

תש"ח. די גאסן פון אלטשטאט זענען אנגעזאפט מיט אומאויפהערליכע קוילן פון די ירדנער.

געוואלט אהיימקערן נאכן ענדיגן זיין ארבעט, האט עס נישט געקענט טון, צוליב דעם לאוקדאן וואס די ענגלענדער האבן ארויפגעלייגט אויפן אלטשטאט. דערציילט הר"ח ר' נחמן תפלינסקי הי"ו, "און אזוי זענען מיר, מיין מאמע, איך און מיינע געשוויסטער, געבליבן אליין אין אלטשטאט אין אזעלכע שווערע טעג. מיין מאמע איז געלאפן צו איר פאטער, ר' דוד שעכטער, און האט אים דערציילט איבער איר שוועריקייט און שרעק בלייבנדיג אליין אין אזא מצב.

מיין טאטע האט זיך געוואנדן צום ירושלימער פירער, ר' מרדכי ווינגארטן און האט געבעטן זיין הילף. ר' מרדכי האט אנגעוואנדן זיינע פארבינדונגען, אבער האט באוויזן ארויסצוציען פון די ענגלענדער אן ארויסגאנג באשטעטיגונג פאר בלויז איין מענטש. מיר זענען געווען אינגאנצן פארלוירן. מיר האבן זיך דאך גענויטיגט אין נאך דריי באשטעטיגונגען. פלוצלינג איז דעם זיידן איינגעפאלן א געדאנק. אינעם באשטעטיגונג צעטל איז געשטאנען דער נומער "איינס" מיט א לאנגע ליניע. ער האט גענומען א פעדער און האט אליין געטוישט צום נומער "פיר".

ווען דער טאג איז אנגעקומען האבן מיר געשפאנט צום ריכטונג פון ארויסגאנג מיט א קלאפנדיג הארץ און די באשטעטיגונג צעטל אין האנט. די אויסזיכטן צו געכאפט ווערן איז געווען זייער גרויס. אבער לאמיר נישט דערציילן פונעם ענד. מיר וועלן קודם שילדערן דעם קאליריפולן לעבן פון ר' נחמן תפלינסקי וואס איז געבוירן געווארן אין די צייט ווען די ענגלענדער האבן געהערשט איבער ארץ ישראל, מיר וועלן פארזעצן מיט די געשעענישן אין תש"ח, דאס אנטלויפן פון אלטשטאט, און נישט היפערן דעם אריבערגאנג קיין מירון אויף די לייזן פון די גרויסע הונגער אין די צנע יארן.

ענף עץ אבות

ערשטנס, לאמיר אנפאנגען מיט א פראגע: ווער איז געווען אייער פאטער?

"מיין פאטער ר' נתנאל איז געבוירן געווארן אין שטוב פון מיין זיידן ר' שמואל תפלינסקי, איינע פון די יקירי ירושלים און א זון פון ר' נתנאל סופר, וואס איז בארימט מיטן אויפקום פונעם געדאנק צו אויסארבעטן תפילין בתים פון הויט פון בהמות גסות. דעריבער האט ער געטוישט זיין פאמיליע נאמען צו תפלינסקי. ס'איז באקאנט אז דער "חפץ חיים" איז געווען שטארק פאראינטערעסירט צו עררייכן פון אים תפילין.

זיין זון ר' שמואל האט געשריבן דעם 'קונטרס הצוואה' וואס איז עוסק אין עניני אמונה און בטחון. א קונטרס וואס ווער עס איז מעיין דערין איז זיכער אז עס רעדט זיך דא פון א פארברענטער חסיד און נישט פון איינער וואס רעכנט זיך אלס ליטווישער.

"כ'זועל דיר דערציילן דעם ספעציעלן כח פון דעם קונטרס", זאגט אונז ר' נחמן. "איך האב געוואוינט אין חצור פאר פערצן יאר, דארט האט געוואוינט עמיצער וועמענס ביזנעס איז אריינגעפאלן אין שווערע פראבלעמען ביז ער האט געדארפט באנקראטירן. ער האט געהאט פיל מאנערס וואס האבן אים זייער געמוטשעט און ער האט נישט געוואוסט ווי אזוי זיך ארויסצוהעלן פון זיין מצב. אלס רעזולטאט דערפון איז ער אריינגעפאלן אין א שטארקע דעפרעסיע. איינמאל האט ער געטראפן אין שול דעם ספר 'קונטרס הצוואה' וואס האט אים ממש געשאנקען דאס לעבן פונדאסניי.

דרך אגב, דער "חזון איש" האט זיך אמאל ארויסגעדריקט אויף מיין זיידן ר' שמואל: "כ'האב נישט געוואוסט אז עס זענען דא אין ירושלים אזעלכע צדיקים".

מיין זיידע האט פארמאגט א ספעציעל שיינע כתב. היינט פארמאגט יעדער סופר ביי זיך די צורת האותיות פון ר' נתנאל, צו זען וואס מיינט אן אות וואס איז פערפעקט אין שיינקייט און אין הידור. די מסורת פון סופרות איז אריבער ביי אונזער פאמיליע ביז מיין ברודער ר' יעקב גדליה זצ"ל, וואס האט עספיעט צו שרייבן אין זיין קורצן לעבן דריי ספרי תורה.

מיין טאטע איז טאקע אויפגעוואקסן אין א ליטווישע שטוב און האט געלערנט אין ישיבה "עץ חיים" ביי ר' איסר זלמן מעלצער. דארט אין ישיבה זענען עטליכע בחורים נתקרב געווארן צו ברסלב. זיי זענען געווען פון די בעסטע בחורים פון ישיבה, ווי: ר' שמואל שפירא, ר' בנימין זאב חשין, ר' משה אריה ראזנטאל, ר' נחום יצחק פראנק און נאך. אויך מיין טאטע איז צוגעצויגן געווארן צו דעם פייער. איין טאג איז ער אהיימגעקומען צו זיין הויז אין בתי ברודא און האט דערציילט זיין טאטן אז ער האט זיך דערנענטערט צו ברסלב. זיין טאטע, וואס איז געווען א 'מתנגד', האט געשימט, זאגנדיג: "כ'זועל דיר נישט זאגן זאלסט אפלאזן די ברסלבער חסידות כדי דיר נישט צו מכשיל זיין מיט 'כיבוד אב', אבער זאלסט וויסן אז נאכן הערן די דאזיגע בשרוה, וועל איך פארענדיגן דעם טאג מיטן פאסטן..."

ווען די צייט איז געקומען, האט ער חתונה געהאט מיט זיין קאזין, א טאכטער פון ר' דוד שעכטער וואס איז אויך געווען א ברסלבער, און איז אריבער וואוינען אין 'בתי מחסה' געגנט אין אלטשטאט. כ'בין געבוירן געווארן אין א יאר ארום, י"ט אייר תרצ"ט, אין ברען פון די צווייטע וועלט קריג.

איר האט דאן עפעס געהערט איבער די צווייטע וועלט קריג און איבער די אידישע חורבן אין אייראפע?

"איך האב געלערנט אין חדר אין די 'חורבה' שול, מיין רבי איז געווען ר' זידל שפירא. עס האבן געלערנט מיט מיר ר' נתן דוד שפירא און איינער פון די זין פון ר' יעקב זאב בארזעסקי. אויפן וועג פלעג איך אריבערגיין רחוב היהודים. איין טאג אויפן וועג אהיים פון חדר, בין איך אריבער א קאווע הויז וואו אסאך מענטשן האבן זיך צאמגענומען ארום א ראדיא מאשין וואס האט יעדן אינפארמירט די נייעס. מיט מיין קינדערישע פארשטאנד האב איך פארשטאנען אז אין אייראפע איז דא עמיצער מיטן נאמען 'היטלער' מ'יש, וואס ר'צח'נט אידן און פארברענט זיי אין אויוונס."

דאס לעבן אין אלטשטאט

אין ירושלים האט דאן געהערשט א געפערליכער הונגער און די הייזער זענען געווען זייער טייער. ווען א רייכער דייטשער איד האט זיך דערוואוסט דערפון, האט ער באשלאסן צו בויען דירות אין אלטשטאט וואס מען האט גערופן 'בתי מחסה', כדי זיי צו פארדינגען פאר ביליגער פאר יונגע פארפעלקער און ארעמעלייט. דעריבער האט מיין פאטער באשלאסן צו וואוינען דארט, און נישט אין בתי ברודא וואו זיין טאטע האט געוואוינט.

רוב ברסלבער חסידים האבן דאן געוואוינט אין אלטשטאט און אויך מיין זיידע ר' דוד שעכטער. עס זענען אויך געווען אביסל חסידים וואס האבן געוואוינט אין 'שערי חסד', ווי: ר' יום טוב זלאטניק, ר' העשל פרענקל און ר' משה אריה ראזנטאל.

אסאך מאל פלעגט מיר מיין טאטע נעמען צו 'קבר שמעון הצדיק' און צו 'קבר רחל', ערטער וואס איך געדענק אין זייער אלטן אויסזען, און פארשטייט זיך אז אויך אין 'כ'ותל וואס איז געווען זייער נאנט צו אונזער הויז. כ'זועל קיינמאל נישט פארגעסן די ספעציעלע

בתי מחסה, צאמנעמען די קינדער פון געגנט און זיך ארויסלאזן צוזאמען אין א טענצל צו אלעמענס פרייד. פון דארט האט ער פארגעזעצט צום 'כותל'.

נאך אן אינטערעסאנטער איד איז געווען ר' בצלאל בלומבערג וואס איז געווען א פאכמאנישער מעלער. ער האט אמאל נאכגעמאלן די מאפע פון ארץ ישראל אין פארעם פון א מענטש מיט א קאפ, הענט און פיס לויט די תורות פון רבינו.

דאס לעבן איז דאן געווען זייער שווער, און אין אלטשטאט האט געהערשט א שרעקליכער הונגער. אונזער הויז איז געווען ליידיג פון שפיז. איך געדענק אז אין אן ערב פסח האבן מייע עלטערן געקויפט א גרויסע טעלער מיט צען אייער און האבן עס אוועקגעלייגט העכערן שאנק אז די קינדער זאלן עס נישט צורירן. זייענדיג א קינד, האב איך געטראפן א פאטענט ווי אזוי אנצוקומען צו די אייער. ווען מיין מאמע האט נישט באמערקט, האב איך דערנענטערט דעם בעט צום שאנק, לכיין אנגעקומען צום טעלער און אנגעהויבן עסן פון די רויע אייער... ווען זי האט עס באמערקט האט זי עס באהאלטן ערגעץ אנדערש. מיט א בליק אויף צוריק פארשטיי איך מיין תאוה צו די אייער. עס איז דאך באקאנט אז די קינדער פון יענע תקופה האט געפעלט קאלציום וויבאלד מילכיגס איז נישט געווען - און בכלל וואס צו עסן, דאס האט צוגעברענגט אז די קינדער זאלן עסן קאלך פון די ווענט און אפילו אייער שאלעכץ. ס'איז דאן געווען א געפערליכע ארעמקייט.

די וואסער צום טרונקען פלעגן מיר שעפן פון ברונעם וואס איז געווען פול מיט ווערים און אינזעקטן. מיר פלעגן איבערזייען און אויפקאכן די וואסער, און אריינגיסן אין 'טאנאדשע' - א גרויסע קרוג, וואו מיר פלעגן האלטן די וואסער. אלס רעזולטאט פון די אומרייניקייט פלעגן מיר זיך אנשטעקן מיט פארשידענע באצילן און קרענק וואס זענען געווען אין די וואסער. מיר זענען געווען קראנק מיט מחלות וואס עקזיסטירן שוין היינט נישט, ווי קרענק אין די אויגן, אנטזינדונגען און וואונדן אין די פיס וכד'. דער פארגעניגן פון א שאווער האבן מיר כמעט נישט געקענט. עס איז געווען א מקווה אין ענד פון ר' יונה לעבל'ס חצר, וואו מען האט געטוישט די וואסער איינמאל אין א האלבע יאר. די מענטשן זענען דאן נישט געווען געצערטלט, און דעריבער איז מען געווען נאך פרייליכער און רואיגער ווי היינט... לכבוד שבת פלעגן מיר צאמנעמען די שיריים פונעם בוטשער און פון דעם צוגרייטן די זופ. מען האט געקאכט אויף א פרימוס וואס האט פארשפרייט רויך אין די גאנצע הויז. לעקטער האבן מיר נישט געהאט לענגאויס די גאנצע תקופה וואס מיר האבן דארט געוואוינט, אויסער די לעצטע האלבע יאר."

די ברסלבער שול און די קיבוץ

"אין אנפאנג איז די ברסלבער שול געווען אויפן דאך פון א געביידע אויף רחוב חב"ד. דער מנין האט זיך קוים געהאלטן ווייל די חסידים זענען געווען צושפרייט איבערן אלטשטאט. איך געדענק ווי מיין טאטע, פלעגט אונז נעמען דארט אין די יוט, סליחות, און אין נאך געלעגנהייטן.

אטמאספער וואס האט דאן געהערשט אין אלטשטאט. לכיין טאקע געווען א קינד און איך געדענק נישט די שמועסן פון די 'עובדים' וואס האבן דארט געוואוינט, אבער עס איז טיף אייגענקריצט אין מיין זכרון אלעמענס געשטאלטן, ווי איך וואלט זיי יעצט געזען. צום ביישפיל ר' נתן בייטלמאכער, ר' משה בורשטיין, ר' שמואל הורביץ און ר' שלמה וועקסלער וואס האט געוואוינט ממש העכער אונז.

אונזער שכן איז געווען ר' שמואל שפירא, וואס האט געטיילט מיט אונז דאס זעלבע הויז. צווישן די הייזער איז געווען א מחיצה וואס האט אפילו נישט דערגרייכט דעם דאך, אזוי אז מיר האבן זיי נאכאנאנד געהערט און זיי האבן אונז געהערט. איך געדענק ווי זיי פלעגן זינגען די שבת'דיגע זמירות וכד' און עס האט זיך געהערט ווי זיי זענען ממש ביי אונז אין הויז. זיין זון, ר' נתן דוד שפירא וואס האט געלערנט מיט מיר אין חדר 'עץ חיים' אין חורבה שול, איז געווען מיין גוטער חבר.

א ספעציעלע פערזענליכקייט וואס איך געדענק פון יענע תקופה

התקרב לברסלב ר' נתנאל בלדחור

ר' דוד שכטר ילד קסן עם כתונת פסים אבי

איז די צדיקת און בעלת חסד וועמען מען האט גערופן: "גיטאלע די פרומע". זי איז געווען די פרי פון ר' ישראל קארדאנער און נאך זיין פטירה האט זי חתונה געהאט צו ר' נתן בייטלמאכער. וויבאלד זי האט באמערקט אז עס זענען דא פיל קינדער וואס האבן נישט וואס צו עסן, האט זי זיי צוגעגרייט א זופ פון די איבערבייגענישן וואס זי האט צאמגענומען פונעם גרינס פארקויפער און פון די שכנים, און האט עס פארטיילט פאר די קינדער גלייך נאכן לערנען. עס זענען טאקע געווען קינדער וואס אן איר זופ וואלטן זיי געגאנגען שלאפן אן אריינצונעמען עפעס אין מויל. אויך איר מאן, ר' נתן, איז געווען אן אמת'ער ברסלבער חסיד. א איד פול מיט שמחה וואס האט פרייליך געמאכט די קינדער און זיך געטשאטשקעט מיט זיי. ס'איז אויך געווען א איד פול מיט שמחת החיים מיטן נאמען ר' ראובן שפייער. כמיין אז ער איז געקומען פון דייטשלאנד. כזויס נישט ווי אזוי ער איז נתקרב געווארן צו ברסלב. ער פלעגט צאמנעמען די קינדער פון די פילע עולים וואס זענען געווען אין יענע יארן, און האט זיי געזארגט א דאך איבערן קאפ, עסן, און אלע זייערע גשמיות'דיגע און רוחניות'דיגע געברויכן. אזוי אויך געדענק איך צום גוטן ווי כמעט יעדע וואך פלעגט ער אריינקומען אין

הסכמה ופירוש הלכות

ר' מרדכי האט אויסגענוצט זיינע פארבינדונגען און געלונגט צו באקומען א היתר בלויז פאר איין מענטש. די ענגלענדער האבן בשום-אופן נישט מסכים געווען צו געבן ווייטער הסכמה. אין די הסכמה בריוו, די נומער "איינער" איז געווען געשריבן בלויז אין שורה גלייך אזוי. ר' דוד האט גענומען די הסכמה און געטוישט דעם נומער פון "אייך" אויף "פיר"

איבערן אלטשטאט. כדי זיך צו באשיצן האט מען געלייגט זאמד זעק ביי די פענסטערס. די יו-ען האט געזאגט צו פארטיילן קליינע פלעשלעך מיט זיסע קאנצענטרירטע מילך. די פלעשלעך זענען גענוצט געווארן דורך אזעלכע וואס האבן געוואלט קעמפן מיט די אראבער, און ווען זייער געווער האט זיך געענדיגט, האבן זיי צאמגענומען די ליידיגע פלעשלעך און עס געווארפן צו די אראבישע געגנטער. עס פלעגט לאזן הערן א שרעקליכער גערויש וואס האט זיך געהערט ווי עכטע קיילן און די אראבער האבן געמיינט אז זיי האבן טאקע געווער. איך געדענק ווי די ענגלענדער זענען נאכאנאנד אריין אונטערוואנדן די הייזער וואו עס געפינט זיך געווער. זיי פלעגן קלאפן אויף די ווענט אויב אפשר זענען דארט באהאלטן געווער. מען קען קלאר זאגן אז די ענגלענדער האבן אונז ממש געפייניגט און אפילו געהאלפן די אראבער קעמפן קעגן אונז, טראץ וואס זיי האבן זיך געהאלטן 'נעטראל', זיי זענען געווען ממש ווי די עמלקים...

מ'ן מאמע, וואָס איז, ווי געזאָגט, איז געבליבן אַליין מיט אונז, האָט זיך צוגעהיילט צו איר טאַטן, ר' דוד שעכטער, און אים געזאָגט איר אוממעגלעכקייט צו לעבן ווייטער אין דעם מצב. ווען ער האָט דאָס דערהערט, האָט ער באַשלאָסן צו גיין צום אידישן 'מוכתר' פון ירושלים, ר' מרדכי ווינגארטן, וועלכער האָט געקענט ענגליש און איז געווען פארבונדן מיט די ענגלישע, און האָט אים געבעטן ער זאָל באַקומען ערלויבעניש צו פארלאזן די אַלטע שטאָט. ר' מרדכי האט אויסגענוצט זיינע פארבינדונגען און געלונגט צו באקומען א היתר בלויז פאר איין מענטש. די ענגלענדער האָבן בשום-אופן נישט מסכים געווען צו געבן ווייטער הסכמה. אין די הסכמה בריוו, די נומער "איינער" איז געווען געשריבן בלויז אין שורה גלייך אזוי. ר' דוד האט גענומען די הסכמה און געטוישט דעם נומער פון "אייך" אויף "פיר".

ווען דער טאג איז אנגעקומען, זענען מיר אריס מיט א קלאפנדיג הארץ צום 'חכורא' (נאס אין אראביש) וואס איז געווען נאך 'שערי ציון' און איז געווען די איינציגסטע אריינגאנג צום אלטשטאט. א גאנצע גרופע ענגלישע סאלדאטן זענען אנגעקומען. מיר האבן זיי ציטערדיג געוויזן די באשטעטיגונג אבער זיי האבן ב"ה געזען דעם נומער "פיר", נישט באמערקנדיג דעם טויש. מיר זענען צוזאמען אריינגעקראכן אינעם אויטאמאביל וואס האט אונז געפירט ביז רחוב יפו, וואו מיר זענען אראפ און געגאנגען קיין 'לבעת שאול' זיך ווידער צו טרעפן מיט אונזער טאטע. צום באצייכענען אז אין זכות פון דעם לאקדאן האט מיין טאטע נישט געדארפט גיין אין געפגענגעניש צוזאמען מיט אלע מענער אין אלטשטאט. ■

דערנאך האט מען געעפנט א שול אין 'בתי מחסה', איבער ר' שמואל שפיראס הויז, וואו רוב ברסלבער חסידים זענען געקומען. איך געדענק די תפילות און די טעגן דערנאך, וואו אפילו ר' שמואל האט אנטויל גענומען. עס איז איינגעקריצט אין מיין זכרון ווי ר' אברהמעלע שטערנהארץ זאגט 'תורה', ווען פון מאל צו מאל שרייט ער אויף אונז, קינדער, וועלכע מאכן א גערודער.

די קיבוץ פון ראש השנה אין אלטשטאט געדענק איך אלס קליין אינגל. ס'איז געווען ביים 'חורבה'. ביים קיבוץ זענען געווען אומגעפער דרייסיג מענטשן, וואס האבן זיך צאמגענומען פון 'שערי חסד' און מסתמא אויך פון 'בית ישראל' און 'מאה שערים'. עס זענען אויך געקומען מענטשן פון בני ברק און תל אביב. עס איז דארט נישט געווען קיין לעקטער, נאר א 'לוקס' לאמפ וואס האט געפראוועט קונצן ווייל מיר האבן נישט געהאט קיין ריינע נעפט און עס האט זיך אפט פארשטאפט. דערנאך איז דער קיבוץ אריבער צו 'עץ חיים' אין מחנה יהודה, דערנאך האט עס געוואנדערט צו 'חיי עולם' און פון דארט צום 'שול' אין מאה שערים.

די חזנים געדענק איך שוין נישט אזוי גוט, כ'געדענק נאר ווי מיין טאטע פלעגט הגאה האבן פון ר' דוד שטעפערס מתיקות ביים דאווענען.

דער כותל

צום כותל פלעג איך גיין נאר מיט מיין טאטן, ווייל די אראבער פלעגן אונז אפט באפאלן. אין גוטן פאל פלעגן זיי ווארפן אויף אונז מאראנצן שאלעכץ, און אין ערגערן פאל - שטיינער. דער כותל איז געווען שמאלער ווי היינט און אויך דאס געסל איז געווען זייער קליין. ממש קעגן דעם כותל, אומגעפער צוויי מעטער ווייטער, זענען געווען אראבישע באוואוינטע הייזער. ווען מיר פלעגן דארט דאווענען, פלעגן די אראבער אריבערגיין צווישן אונז מיט זייערע אייזלען און זיך רייצן מיט אונז. זיי פלעגן אונז ממש פייניגן און האבן געוואלט צו שמוציג מאכן דאס ארט סיי ווען.

אויך אין יענע תקופה פלעגן פיל מענטשן קומען צום כותל צופיס אין די ימים טובים. יעדע פאמיליע אין 'בתי מחסה' וואס האט געוואוינט אויפן וועג וואו זיי זענען אריבער, האט ארויסגעשטעלט אן עמער מיט וואסער און גלעזער ביים פענסטער, אז די דארשטיגע דורכגייער זאלן קענען טרונקען.

דאס אנטלויפן

מיין טאטע פלעגט פארן יעדן טאג פון אלטשטאט קיין 'לבעת שאול', ביי זיין ארבעט מיט די פארמעט. ווי אויבנערמאנט, איין טאג ווען ער האט געוואלט אהיימגיין, האט ער אנסדעקט אז די ענגלענדער האבן באלאגערט דעם אלטשטאט, אין יוצא ואין בא. אזוי זענען מיר, מיין מאמע, איך און מיינע געשוויסטער געבליבן אליין אין אלטשטאט אין אזעלכע שווערע טעג ווען די אראבער זענען נאכאנאנד באפאלן די אידן, און דערצו זענען די יודנישע קיילן נאכאנאנד געפליגן

ה'עבודה' הנפלאה

מה' שיזפה אותי ברחמי לקרבני לעבודתו, ובעזרת ה' לבסוף אזכה למה שאזפה, אף בינתיים אני זוכה לקיים את העקר - את הרצון! אני לא מתאיש חלילה, אדרבה, אני מאמין שכל תפלה שאני מתחנן - השם שומע, והוא פרוצנו הטוב יעשה"..." סיים יוסלע את דבריו.

"האמת שאתה צודק" - אמר שלמה - "אף למרות שאני יודע שהעקר הוא הרצון ואני גם פן מבקש מה' לעבד אותו באמת, אמנם בכל זאת אני מחפש איזה שהיא "עבודה" שגם אני ואתה מסגלים לעשות ללא שום קשי, בלי להיות עיפים אחר כך, אבל משהו שחסידי ברוסלב בדורות עברו היו עושים"..."

יוסלע חשב לרגע, ורעיון עלה בדעתו "נדמה לי שמצאתי איזה שהיא 'עבודה' שכל ילד רגיל שלומד בתלמוד-תורה מסגל לעשות, יותר מקף, זה לא לוקח יותר ממספר דקות, ובכל זאת זה כל כך מקדש ומרומם את מי שאזכה לקיים זאת, ובאמת כך נהגו חסידי ברוסלב בדורות שעברו, וכך הם נוהגים עד היום הזה!"

"מהי העבודה הנפלאה שעליה חשבת?" - שאל שלמה בענין רב.

- לפני שאגלה לך את הסוד, רק אצין שאנשי שלומנו היו מקדישים זמן וחשיבות מיוחדת לעבודה זו, היו מהם שעשו זאת בבית הכנסת, חוגרים בגארטל (אבנט) 1 ... טוב, לא אמתח אותך יותר מדי, מדבר פ - "עבודת קריאת שמע שעל המטה" - לא פחות ולא יותר! אף לפני שתאמר בבטול שזה לא נחשב "עבודה" וזה דבר רגיל שכלם עושים, אצטט לך לשון שמוהרנ"ת מתפלל בלוקוטי תפלות לזכות לזה, ואז תראה שזה לא כל כך רגיל ופשוט'. וזה לשונו: "ותזכני לקרות קריאת שמע שעל המטה בקדושה גדולה ונוראה, ובמסירות נפש על קדוש השם באמת... ותטהר את נפשי ורוחי ונשמת, ותצוה ברחמיך לפתח לנשמת, שיערי הרחמים, שיערי האמונה הקדושה, ותכנס

קולות השירה נדמו זה מכבר, יוסלע ושלמה צועדים יחדו בזריות באויר הלילי הקר הם חוזרים עתה מה"חבורה" שמתקיימת מדי שבוע בליל ששי בדבוק חברים, כשכל הנערים מזמרים יחד נגוני דבקות לפני ה', ולאחר מכן הם שומעים דבורים חמים מאוצרותיו של הנחל נבע...

בלבו של שלמה מהדהדים עדין דבוריו של ראש החבורה, שספר על חסידי ברוסלב המפלאים מהדור העבר, אף התגברו פאריות באמצע לילה קפוא, קפצו ממטתם ושמו פעמיהם לעבר היערות המשלגים, שם התבודדו לפני ה' ותברך שעות על גבי שעות ולאחר מכן התפללו בהתלהבות ובכח, ורק לאחר שלמדו את כל סדרי המודם, הלכו לטעם איזה חתיכת לחם בכדי לקיים את גופם, משכיל שיוכלו להמשיך לעסק בעבודת ה' ביתר שאת וביתר עז...

שלמה שתף את ידידו ברגשותיו: "יוסלע, אני חש השתוקקות ורצון לזפות גם פן לעסק בעבודת השם כחסידי הראשונים, אף זה לא נראה לי כל כך בר-בצוע! הלא אם אקום בחצות מדי לילה ואלך להתבודד בשדות וביערות, לבסוף כל היום אני אהיה עף ובאמצע השעור נגמרא ארדם לשנה מתוקה... מה אני יכול בכל זאת לעשות בכדי לצעוד בדרך של העובדי השם הנוראים?"

יוסלע הזדהה עם חברו הטוב, גם הוא חש משיכה עזה להתעורר בעבודת השם פראוי, - "שלמה ידידי, אמר לך את האמת, גם אני - פמוז חפץ בכל לבי ומאדי לזכות לדרגותיהם הנשגבות של הברוסלבר חסידים מדור העבר, אף גם עדין אני לא יכול לזפות בשלמות לנהג כמותם, אף אני משתדל לעשות מה שאני פן יכול, לפעמים אני מדבר עם ה' מספר דקות, לפעמים אני זוכה בבין הזמנים לקום בחצות למשך זמן-מה, אף מעבר לכך, הלא רבנו כבר למדנו את עצת הרצון וההשתוקקות יותר מקף, רבנו אמר ש'העקר הוא הרצון' לכו אני מתגעגע ומשתוקק ומבקש

הקטיוט (הלכות על ג'ל הד'ר) העקר שיוכל להשריש בילדיו את ענין אמירת קריאת שמע שעל המטה!

אני נזכר עכשו בעוד ספור מענין, היה זה פעם פשהחסידי רבי ישראל בער לזה את החסיד רבי ישראל קרדונער לביתו לאחר ערבית ודבר עמו באריכות בעבודת השם, לפתע נשמע קול יבכה מהחדר הסמוך, רבי ישראל קרדונער נבהל ומהר לבדק על מה ולמה בוכים שם?

התברר שגם רבי ישראל נהג לומר כל לילה עם ילדיו קריאת שמע שעל המטה, אך הלילה מפיון שהתארכו השיחה עם תלמידו, שכח רבי ישראל מקו. ובתו הצדקנית - אסתר, פרצה בבכי, ואמרה לאביה מתוך בכיה: 'אבא, אני חוששת שהלילה ארדם ללא קריאת שמע! כך החדירו חסידי ברסלב את חשיבות הענין עמק בלבבות צאצאיהם, עד שכשחששו שמא הפעם לא יזכו לכה, פשוט פרצו בבכי...'

שלמה הגיע לפתח ביתו ונפרד בלבביות מידידו הטוב, שלמה נכנס לחדרו ואז הוא שומע קול בכי, 'מענין מי בוכה, אולי זאת אסתר בתו של רבי ישראל קרדונער?' חלפה מחשבה משעשעת בלבו... הוא הסתפל סביבו ואז הבחין באחיו הצעיר - נותלע, שבוכה לתוך הכרית.

"נותלע, מה קרה? פואב לה משהו?" - שאל שלמה בדאגה, - "לא פואב לי, אבל אני פוחד בחשך אולי יבא איזה גנב באמצע הלילה, אולי איזה פלב מפחיד, אני לא מצליח להרדם!"

שלמה הרגיע אותו "יש לי רעיון טוב בא נאמר יחד קריאת שמע שעל המטה מלה במלה, ואז אין יותר ממה לפחד, כך כתוב בזהר הקדוש, שמי שקרא קריאת שמע, ה' יתברך בעצמו שומר עליו ואז כל המזיקים בורחים משם ואין להם שום פח להזיק. לאחר קריאת שמע, אם לא תרדם תוכל להודות לה' על כל חסדיו שגמל אתה, ולבקש ממנו מה שאתה רוצה, ואז תזכה לשנה קדושה ורגועה" שלמה ונותלע קראו יחד קריאת שמע ולאחר מספר דקות כבר נשמעו נשימותיהם השלוות בחלל החדר...

התורה והתפלה שהיא עוסק במשינה היום, זה בקרבה מיוחדת להקדוש ברובה הוא מאמר

ברוך שילד שיוכה שישנתו קדושה, אז כל התורה והתפלה שהוא עוסק במשינה היום, זה בקרבה מיוחדת להקדוש ברובה הוא

נשמתי לתוף האמונה הקדושה בשעת שנה" (תפילה לה) והנה לה עוד לשון פיצד לומר את קריאת שמע: "ואזכה להציל את נפשי... על ידי אמירת שני פסוקים אלו של קבלת על מלכות שמים שהם - שמע ישראל... ברוך שם כבוד... ותזכני להיות רגיל לומר בכל פעם אלו הפסוקים בכונה גדולה ועצומה ובשמחה גדולה ובמסירות נפש" (תפילה לו)

"אתה מבין, מוהרנ"ת מפליג בקדושה הנוקרה שיכולים לזכות על ידי אמירת קריאת שמע שעל המטה, ובאמת גם רבנו מדבר עוד הרבה דברים נוראים ונפלאים על ענין זה, לדגמא במקום אחד רבנו אומר שפשוזוכים לומר לפני השנה "בשם השם אלקי ישראל, מימיני מיכאל וכו" זוכים בזה לסוד של קשר המרפכה' (תורה ה'ח"ב), כמוכן שאני לא מבין מה זה, אבל ברוך שילד שזוכה ששנתו קדושה, אז כל התורה והתפלה שהוא עוסק במשך היום, זה בקרבה מיוחדת להקדוש ברוך הוא, לכן לדעתי אם נזכה מהיום לקבע לעצמנו לומר קריאת שמע שעל המטה מתוך הסודור (או הדף שפדפס שם סדר קריאת שמע שעל המטה) לאט ובכונה, נזכה גם אנו לצעד וללכת בדרך של העובדי ה', כך הרי מספר על רבי אהרן מקיבליטש, שהיה אומר קריאת שמע שעל המטה חגור באבנט ובכונה מיוחדת."

שלמה התלהב מאד מדבריו של יוסלע ונזכר בספור: "אתה יודע יוסלע, אני נזכר עכשו ששמעתי שגם מוהרנ"ת הקדיש חשיבות מיוחדת לומר קריאת שמע שעל המטה דוקא עם ילדיו! פעם בעצומו של החרף היה החצות באומן בשעה מקדמת, ואלו בניו של רבי נתן, - נחמן ויוסף יונה, - היו חוזרים מהתלמוד תורה בשעה מאחרת (בערך 7:39-7), מורנ"ת לא הלך לישן כמנהגו מיד לאחר מעריב, אלא המתין לילדיו, ושהה אתם כשאכלו ארוחת ערב, ואחר כך קרא יחד אתם קריאת שמע שעל המטה במתינות ובקול. לאחר שסיים לומר עמם קריאת שמע, כבר נשאר לו זמן קצר לישן עד חצות, ולכן מוהרנ"ת קם חצות כדרכו ולאחר מכן חזר לישן עד עלות השחר, מכיון שהוא נצרך להשלים את שעות השנה החסרות.

תאר לעצמך! היה שנה למוהרנ"ת לוותר על שעות של למוד התורה בחצות, (ענין שהוא מפליג

רחמנותו של רבנו

רבנו - הילד הקדוש שלמה-אפרים - מטל על ערש-דני, בסכנת חיים, ורבנו נסע לבקש רחמים על בנו היקר והקדוש, נסע איפה רבי חיים עם רבנו למז'יבוז, רבנו הלך לצינו של הפעל שם טוב הקדוש, שם התעכב זמן רב, לאחר מכן שב ואמר לרבי חיים בזה הלשון: "בשכילך פעלתי ונצלתי ממות, אך בעבורי לא פעלתי, אינה צריכה יותר להתפלל על כך, אך מפניו שמצוי הנדף כאן בלאו הכי, גש נא להתפלל על הציון".

כאשר שב רבי חיים מהציון, גלה לו רבנו את מספר שנות חייו!

בדרך חזרה מברסלב פנה רבנו אל רבי חיים באמרו, פי הילד נפטר עתה... רבנו כבר צפה זאת ברוח קדשו...

אכן כאשר הגיעו הביתה מצאו פי כן הוא, רבנו לא חפץ להפנס לעיר לשבת, ושלח את רבי חיים שימנה לו חלות וצרכי שבת, והזהירו לשמור את הדבר בסוד, שהרבנית לא תדע פי רבנו מצוי בקרבת מקום.

רבנו שפך לבו לפני רבי נתן על אודות שבר זה: "מה יודעים אתם מן האסון והשבר שפקד עתה את העולם עם הסתלקותו של הילד הקדוש?! לבי שבור מאד בקרבי, כאלו נעקר לגמרי ממקומו".

רבי נתן מתאר שעה נוראה זו, פי דמעות החלו להתגלגל מעיני רבנו דמעות רותחות זלגו על לחיו, ואנשיו שעמדו שם נחרדו ונתפישו עד מאד וברחו משם. לאחר מכן אמר רבנו, "מדוע הלכתם?, אם הייתם נשארים הייתי מספר לכם דבר יפה"...

בברסלב התגורר סוחר אמיד וירא שמים רבי חיים שרה'ס (רבי חיים בנו של שרה) ביום מן הימים התקרב רבי חיים זה אל רבנו הקדוש, וזכה להתעלות בעבודת השם במעלות גבוהות מאד, רבנו התפאר עמו ואמר, "יש לי חסיד בברסלב" והצביע על רבי חיים, - "שצם משבת לשבת" כידוע היה רבנו נותן הנהגות פרטיות ומיוחדות לכמה מן אנשי שלומנו בענייני תעניות ושאר עניינים, לחיים שרה'ס צוה רבנו פעם שיתענה פעמים בשנה משבת לשבת [!] פעם ישבו אנשי שלומנו בבית הפנסת אצל רבנו, ופתאם אמר רבנו בתוך דבריו: "-האדם הוא כל כך שוטה, עד שאפלו כשמלאך המות עומד מאחוריו ועומד לטל את נשמתו עדיו האדם עסוק בהבלי ובשטיותיו..."

אנשי שלומנו שישבו שם לא הבינו כלפי מה אמורים דבריו של רבנו הקדוש, הם השתוממו מאד לשמע דברים כאלו, אך אחד מהחסידים הרגיש שהדברים נכנסים פחץ בלבו, היה זה החסיד רבי חיים שרה'ס, הוא נבהל מאד, ויחרד חרדה גדולה, הוא הרגיש פי רבנו פון אליו.

כאשר הקהל התפאר איש לדרכו נשאר רבי חיים יושב מדאג.

"מדוע אתה יושב?" שאלו רבנו.

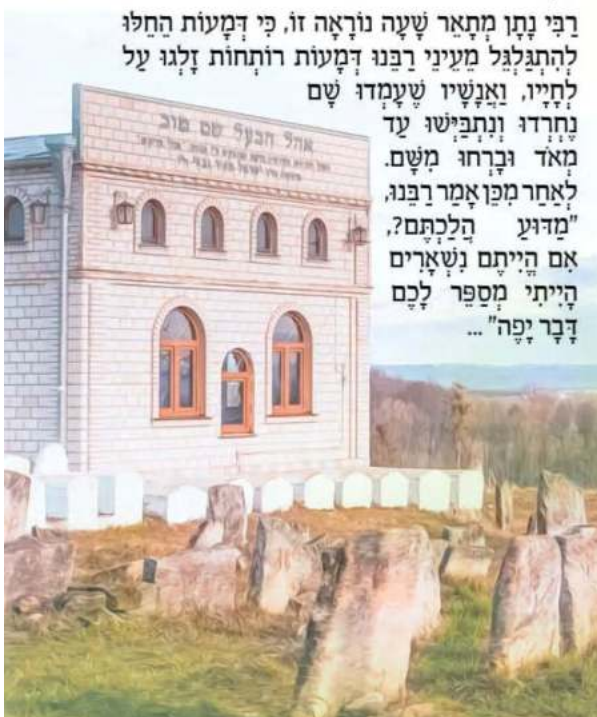
רבי חיים לא יכל להשיב, מחמת החרדה והרפיון שאחז בו, כאשר נכנס רבנו לחדרו הלך אחריו ופרץ בככי מר, "רבי" אמר רבי חיים "יודעני נחוקה פי דבריו מכנינים אלי, ולכו מבקש אני לעורר עלי רחמים ולהותיר את נפשי לפלטה בארץ החיים".

"נכון" השיב רבנו "אמנם אליה התפונתי, ועתה, מפניו שצריך אני לנסע לצינו של סבי הקדוש, הפעל שם טוב וגו עלינו, להתפלל על בני החולה, סע גם אתה עמי, ונתפלל גם בשכילך". בימים אלו היה בנו התינוק של

סיפור

"בשכילך פעלתי ונצלתי ממות, אך בעבורי לא פעלתי, אינה צריכה יותר להתפלל על כך, אך מפניו שמצוי הנדף כאן בלאו הכי גש נא להתפלל על הציון"

שעשועון ילדים

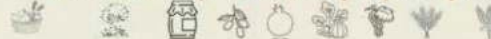
שבַּעַת הַמִּינִים

ילדים יקרים!
א. לפניכם סודוקו של שבַּעַת המינים, וכן בפורים והתבודדות, הסודוקו משלב בין תמונות של הפרות, ואותיות, עליכם למלאות את האותיות הקסרות, (לדגמא דמון עליכם לקח את האות ר').

	ה		ו	ז	ח
ה		ב	ד		ת
	ד		ז	ב	ת
ש		ו			ש
			ג		ז
		ה	ז		
ז	ג	ו	ר		

חֶסֶה, שְׁעוּרָה, גֶּפֶן, תְּאֵנָה, רְמוֹן, זֵית, דָּבַשׁ, הַתְּבוּדוֹת, בְּמִוּוֹת

סִדֵּר אֶת הָאוֹתוֹת

עליכם לסדר את האותיות שהתבלבלו וכה תקבלו דבור מהרבי!

ר ק ע י ק כ ע ס ס ה ל ש ק ו ת י ל א ו נ ת

אֵילָנוֹת בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיֹת

אלו ספורים בספורי מעשיות מזכרים האילנות לפניכם

1. וצוה אותם להשקות אילנות מעשה - _____
2. ונשא גם מן אילן גדול מכל מעשה - _____
3. ונשקה האילן בלו ולא נשאר מהם קלל מעשה - _____
4. כי הענג המפלא שיש שם אצל אותו האילן אין לשער מעשה - _____
5. ויבא והנה עומד שם אילן גדול מאד מאד ועלה על אותו האילן מעשה - _____

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברוך וקריא עד לתאריך ר"ח אדר ב' בלבד, לפקס המערכת: 077-318-37-02 או להקליט את התשובות בקול ברוך בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד. יש לציין באפון ברוך שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים וכונה יגדל זכוי של 50 ש"ח ברשת חניות ספרי "אור החיים"!

עלות משוערת:

<p>הוצאות משרד</p> <p>מזכירות - גביה ועניינים טכניים</p> <p>₪6,200</p>	<p>תוכן ועיצוב</p> <p>איסוף חומר, כתיבה, עריכה, לשונית, הגהה, עיצוב והכנה לדפוס וכו'</p> <p>₪15,000</p>	<p>מערך הפצה</p> <p>פיזור במעל 150 נקודות למרכזי הפצה, משלוח לאנגליה וארה"ב, שליחת דואר לשותפים.</p> <p>₪5,000</p>	<p>הדפסה</p> <p>הדפסת גליון, מודעות, פרסום, מעטפות, וכדו'</p> <p>₪18,000</p>
--	---	--	--

בסה"כ עלות גליון חודשי רגיל: 44,000 ₪ !!!

+תוספת של 28,000 ש"ח לגליון ראש השנה לקראת הקיבוץ הקדוש באומאן הנובעת מתוספת הדפסה עד ל 10,000 גליונות, הגדלת התוכן פי 3 ועלויות הפצה באומן.

סה"כ שנתית $44,000 \times 10 + 75,000$ = **חצי מיליון ₪ !!**

השותפים הנאמנים החזיקו במשך 7 שנים את קיומו של אבקשה בסכום כולל של 2,100,000 ₪

1,150,000 ₪ נוספים הושגו במסירות נפש של ממש !

להצטרפות: 02-6237686 שלוחה 2